

Občinsko priznanje Zvezi cerkvenih pevskih zborov Trst

Za zavzetost in vnemo pri 50-letnem delovanju

Uvodnik

Iva Koršič

Ni še zapihal nov veter

Letošnja, vsaj v naših krajih bolj mila zima je spodbudila zelo zgodnje cvetenje marsikatero okrasne rastline, tudi mimoze, ki je na svojih vejah med zelenimi lističi že razprla na tisoče malih, opojno dišečih "sončec", ki bodo ta teden napolnila cvetličarne, pa tudi mize in police na tržnicah in marketih. Te drobne cvetke so ob dnevu žena zelo iskane in zaželjene. Po teh prožnih vejicah, obteženih z grozdi žoltega cvetja, segajo navadno moške roke, da bi jih galantno, samozavestno ali v zadregi poklonili svojim ženam ali ljubicam, ali bolje, po sodobno rečeno, življenjskim sopotnicam oz. partnericam. Zakoni, še posebno cerkveni, so šli namreč krepko "iz mode". Nihče si noče več "naložiti tega bremena", rajši živijo skupaj "na koruzi", kakor so včasih rekli, kot da bi sprejeli vse obveznosti, ki jih nalaga posebno poroka, sklenjena pred oltarjem. Kdo bi si sedaj, ko je že vse razvrednoteno, belil glavo še z zakonsko zvestobo. "Če bo šlo, bova pač skupaj, drugače greva mirno narazen", tako si mislijo današnji mladi, ki si sicer tudi zaradi hudih časov gospodarske krize, v kateri živimo zadnja leta, ne upajo sklepati zakonov, ker je pač stalna služba postala le fatamorgana in je zato res težko misliti, da bi si na tako trhljih temeljih ustvarili družino. Morda pa vsem manjka zaupanje v Božjo previdnost. Tudi v polpretekli zgodovini so naši nonoti preživljali zelo hude čase, pa so vseeno z nekim zdravim optimizmom zrl v prihodnost in se niso bali ustvarjati si družino in sprejemati po več otrok. Morda pa smo tudi me ženske izgubile nekaj tistega poguma, vztrajnosti, zaupanja, srčnosti, ki so bili vodilo naših pranon in non, da so z njimi zmogle premestiti marsikatero težavo. Tudi njim je bilo marsikdaj hudo, ne samo zaradi pomanjkanja gmotnih sredstev, ampak tudi zaradi družinskih razmer, v katerih jim je bilo včasih dano živeti. Večkrat so prenašale moze,

ki so kaj radi pregloboko pogledali v kozarec, bili zapravljeni ..., a so vseeno vztrajale ob njih, zaradi družine, otrok pač. Sedaj pa se pogosto razidejo tudi zaradi zelo banalnih, puhlih vzrokov. Ženske očitno nismo več tako potrpežljive, kot so bile včasih! To je sicer v določenih primerih in zadevah kar prav! Čeprav, kot prevečkrat beremo v črni kroniki, se fant ali mož kruto maščuje nad ljubico ali ženo, ki ga hoče zapustiti: "ali moja ali od nikogar drugega", zatrjujejo z besedo ali v mislih "razočarani in maščevalci", ki ne poznajo prave ljubezni, in še do nedavna "ljubljeni ženi" kratkoma odzvejejo življenje ali iznakazujejo njeni lepi obraz. Koliko nasilja je še zmeraj nad ženskami! Italijanska kronika je prepolna takih zločinov ali čudnih izginotij žensk, katerim pravica nikdar ne pride do dna. V teh primerih ostajamo ženske še zmeraj šibke, nemočne, "nežnejši" spol, čeprav znamo biti v marsičem mnogo bolj "močne" in odločne ter zmožne od "krepkega" spola. To se je jasno izkazalo v nam daljini, pa tudi bližnji zgodovini, ko so na cesarskih ali kraljevskih prestolih seделе ženske ali pa zasedale pomembna državna mesta.

V Italiji smo prav te dni spet dobili novo vlado, kar pri nas sicer ni nobena novost, saj se menjujejo vlade skoraj kot letni časi! Razveseljivo pa je dejstvo, da je v vladi, ki jo je sestavil Matteo Renzi, devet ministrov in devet ministric. Končno smo vsaj v tem popolnoma enakovredne. Upati je, da se bodo izkazale na tem mestu in da ne bodo kot nekatere nekdaj "lepotičke" na "Vitezovih" vajetih, ki v parlamentu gotovo niso seделе zaradi kakih posebnih političnih zaslug ali talentov ...

Sicer pa še zmeraj ni zapihal tisti veter, ki bi spihal vse trdno zakoreninjene, le na videz prikrite in "odpravljene" predsodke, da je vendarle ženska v svojem bistvu nekaj manj kot moški. Čas bi že bil, da ne bi privlačnih mladih ženskih teles "uporabljali" zmeraj in povsod kot vabo za nakup najrazličnejših stvari in da bi bile prave ženske vrline upoštevane tudi, ko ji minevanje časa zariše gube na obrazu. Bog ve zakaj moškim gubam pripisujejo neko zanimivo šarmantnost, ki jo prinašajo zrela leta, gube na ženskem obrazu pa so le krut znak staranja, ki ga je treba tako ali drugače odpraviti?!

Kriza Tržaške knjigarne in Katoliške knjigarne Brezpredmetno zmerjanje!

Minuli teden je italijanski krajevni dnevnik na vidnem mestu objavil podatke o tem, koliko finančnih sredstev prejme slovenska narodna manjšina v Italiji s strani Slovenije in Italije, poudaril je predvsem na videz veliko vsoto denarja, zraven teh zapisov pa je seveda dodal "čisto slučajno še zapis o neki krajevni ustanovi za otroke, ki da ne bo prejela več 20 tisoč evrov od Dežele, in tudi to se je našlo, da so poročevalci omenjenega

katoliška
knjigarna

tržaška
knjigarna

časnika pisali kar o slovenski "kasti", ki da s tem denarjem upravlja in od njega živi, za določene pa, da se ne zanima in jim ne pomaga. Zapiso so bili le posledica javnega nastopa znanega tržaškega odvetnika na zadnjem javnem srečanju v Tržaški knjigarni, ki je prisotnim delil podatke o tem, koliko denarja slovenska narodna manjšina prejme, vse seveda zato, da bi opozoril na to, da je treba Tržaško knjigarno rešiti, podton tega javnega nastopa je bil seveda v tem, da bi narodna skupnost lahko v svoji skupni blaginji našla sredstva za rešitev Tržaške knjigarne, vsaj tako smo sami razumeli.

To, da nas je italijanski krajevni dnevnik takoj ozmerjal s "kasto", ni nobena novost, bi pa radi povedali še enkrat več, da to nismo, in tudi krovni organizaciji, Svet slovenskih organizacij in Slovenska kulturno gospodarska zveza, to nista, kot je tudi znano dejstvo, da je financiranje delovanja slovenske narodne skupnosti v Italiji javno in vsem ljudem na ogled, ne gre torej za nobeno "kupčkanje" in tudi ne za nobeno tajno financiranje, a dejstvo je, da nam take zadeve delajo veliko škodo, pisanje italijanskega dnevnika je spet dokaz več, kako smo kot narodna skupnost vedno na udaru, saj nas prikazuje kot kasto privile-

girancev, kar seveda nismo.

Vsi tisti, ki smo zaposleni v slovenskih ustanovah v Italiji, vemo, da nismo nobena kasta, sicer bi pred vrati naših ustanov stale dolge vrste tistih, ki bi radi bili del te kaste! Pa teh vrst ni! Že res, da imamo v vrstah naše narodne skupnosti v Italiji tudi skupino srboritežev in drugače mislečih, ki tako po družbenih omrežjih kot drugod v javnosti vedno znova podtikajo take in drugačne o

vseh nas kot o kasti in privilegirancih ter tistih, "ki smo pri koritu", a je tudi res, da so vsi ti, ki to počno, v največkrat varnih službah, ki nimajo nobene zveze z našo narodno skupnostjo.

Ko pišemo o tem, da so taka ravnanja nedostojna in vseh nas Slovencev nevedna, imamo pred očmi usodo tako Tržaške knjigarne kot Katoliške knjigarne v Gorici, ki se nahajata (obe!) v nezavidljivem finančnem položaju.

Da se krovni organizaciji SSO in SKGZ še kako zavedata finančnih težav, v katerem se nahajata omenjeni ustanovi, in ne samo ti dve!, je dejstvo in je zato vsako brezpredmetno metanje polen pod noge škodljivo za nas vse.

Če pa kdo ve, da se zares slabo in neodgovorno upravlja z denarjem, ki je namenjen vsej slovenski narodni skupnosti v Italiji, naj to javno pove s podatki in z imeni, naj vse skupaj lepo podpiše in nam pošlje v objavo. Vsi zaposleni pri Novem glasu namreč delamo v doslej najbolj skromnih razmerah od ustanovitve do danes, smo zaskrbljeni nad našo usodo in nad usodo našega tednika, kot smo zaskrbljeni tudi nad stanjem duha pri nas!

Jurij Paljak

Izvršni odbor SSO

V gosteh je bila poslanka Serena Pellegrino

V petek, 28. februarja, so se na sedežu Gorsk skupnosti Terskih in Ne-diških dolin ter Brd člani izvršnega odbora SSO srečali s Sereno Pellegrino, poslanko stranke SEL, ki sta jo spremljala Fabrizio Dorbolo, svetnik v videmskem pokrajinskem svetu, ter Andrea Sandra, svetnik videmskega občinskega sveta. Predsednik SSO Drago Štoka je poslanki predstavil krovno organizacijo, pri čemer je podčrtal idejno usmeritev in plodno de-

zaciji", je povedal Štoka in se nato osredotočil na sistem financiranja slovenskih organizacij. "Deželni odbornik Gianni Torrenti – je razložil – je izrazil namen, da se sedanji sistem financiranja spremeni, tako da se bo del sredstev dodelil na podlagi projektov. Prepričani pa smo, da je treba najprej upoštevati redno dejavnost, kapilarno delovanje na območju in ustanove, ki imajo zaposleno osebje. SSO bo Deželi predstavil podroben predlog".

smo danes še živi in dejavni, je to prvenstvena zasluga delovanja in žrtvovanja slovenskih duhovnikov, katere dediči so naše organizacije".

V svojem posegu je poslanka Pellegrino dejala, da se stranka SEL zanima za civilne pravice, kjer imajo poseben pomen pravice jezikovnih manjšin. Kar zadeva Slovence, pa je poudarila, da je več pripadnikov manjšine dejavnih v stranki in jo spodbujajo, da se zavzema za vprašanja, ki so še odprta. "Naša skrb – je rekla – ne išče volilne računic, temveč priznavanje pravic osebam in skupnosti. Slovenska manjšina ne more biti monopol nekaterih političnih komponent ali posameznih parlamentarcev". Poslanka je obljubila, da bo preverila predstavljena kritična stanja, in obljubila, da bo poslegla pri vprašanju pravičnega zapisovanja imen in priimkov na osebnih dokumentih.

Na spodbudo goriškega pokrajinskega predsednika SSO Walterja Bandlja je priznala, da predstavlja različna barva dvojezične izkaznice neke vrste geotizacijo in je nedopustno, da je slovenski tekst tiskan z manjšimi črkami od italijanskega. Pri tem je posegel tudi pokrajinski svetnik Fabrizio Dorbolo, ki je poudaril, da stranka SEL želi omogočiti slovenski narodni skupnosti razpoznavnost in predstavnost. Zato je dejal, da je nujno pozorno spremljati spremembo pokrajin v drugostopenjske ustanove, še posebno pri določitvi volilnih okrožij, tako da bo zagotovljena prisotnost slovenskih svetnikov. "Medtem ko v Trstu in Gorici naj ne bi bilo težav, v Vidmu so tveganja velika in zato je treba imeti posebno okrožje".

lovanje v vseh treh pokrajinah, v katerih živijo Slovenci. "Smo organizacija civilne družbe in želimo imeti odprt dialog z vsemi dejavniki v našem prostoru. Naša skupnost je priznana in zaščiten na podlagi mednarodnih pogodb", je povedal Štoka in poslal poslanko Pellegrino za posebno pozornost pri poskusih spremembe zakona 38/2001, ki je bil dosežen z velikim trudom in sploh ni še v polnosti udejanjen.

Predsednik Štoka se je zaustavil pri aktualnih vprašanjih. Omenil je tudi vprašljivo imenovanje nove predsednice Slovenskega stalnega gledališča; predstavniki Dežele FJK, Pokrajine in Občine Trst so namreč podprli izbiro ene izmed slovenskih organizacij. "Prepričani smo, da to ni v skladu z določili statuta gledališča, kajti ta določa, da predsednik mora biti sad dogovora med tremi slovenskimi komponentami, ki so prisotne v upravnem odboru. Zaradi tega je SSO zamrznil svojo prisotnost v organi-

V razpravi je bilo izrečenih več pomislekov o sistemu, ki sloni na projektih, ker ta bi lahko bil nepravilčen pri dokončni razdelitvi sredstev. O tej temi je pokrajinski predsednik SSO za Videmsko Giorgio Banchig razložil, kako je bila diskriminirana katoliška stran pri razdelitvi izrednih sredstev za leto 2013, ki so bila namenjena Benečiji, Reziji in Kanalski dolini. "Sodelujemo z vsemi, naš doprinos skupnosti, kar se tiče vrednot in delovanja, je velik, rekel bi nadomestljiv za njen razvoj, kot to dokazuje uresničitev multi-medijskega muzeja SMO, in kljub temu je naša prisotnost le tolerirana", je dejal Banchig.

"Smrtna obsodba za Slovence v videmski pokrajini je bila razglašena pred skoraj 150 leti. Če

Deželni svetnik SSK Gabrovec o avtonomiji FJK

Zaščitimo in razvijajmo posebnosti FJK!

V razpravo o smernicah članom paritetne komisije Dežela-Država je posegel tudi deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec, ki se je še posebno zaustavil ob tem, da vse politične sile složno in brez razlikovanj stopijo v bran avtonomije Furlanije Julijske krajine. Gabrovec je podčrtal podobnost naše dežele z Trentinsko - Zgornjim Poadižjem in Dolino Aoste, ki pa z razliko od FJK že obe uživata bistveno višjo stopnjo avtonomije na mnogih upravnih področjih.

"Svoj status utemeljujemo z učinkovitostjo storitev, ki jih zagotavljamo državljanom, in z varčnostjo upravljanja, ki nam jo priznavajo tudi v Rimu", je dejal Gabrovec in v nadaljevanju spomnil, da je FJK "posebna" zlasti zaradi prisotnosti slovenske narodne skupnosti, ob kateri so deležni zaščite tudi Furlani in Nemci. Spomnil je tudi na bese-

de Riccarda Illyja, ki je Deželo pozval, naj zahteva priznanje novih upravnih pristojnosti (začenši z upravljanjem šolstva in izobraževanja), in predsednika vlade Mattea Renzija, ki je prav pred dnevi v parlamentu poudaril pomen in vlogo manjšinskih in avtonomističnih strank. Le-te je označil kot nosilce specifičnosti pomembnih območij in tesne povezave z ljudmi, ki so danes zelo razočarani nad politiko. "Tako kot Union Valdôtaine, Südtiroler Volkspartei in Tridentinska avtonomistična stranka je tudi Slovenska skupnost glasnica narodne posebnosti tega območja in kot taka je pripravljena aktivno sodelovati pri zaščiti deželne avtonomije ob istočasni modernizaciji upravnobirokratskega aparata, ki naj bolje odgovarja potrebam današnjega zahtevnega časa", je dejal deželni svetnik SSK Igor Gabrovec.

Stališče Slovenske skupnosti ob misli na majske volitve

Brez skupnega upravljanja so odprte vse možnosti

Zbirna stranka Slovenske skupnosti ostaja trdno prepričana, da je predlog o skupnem upravljanju resnična in učinkovita novost za prihodnost treh slovenskih občin v goriški pokrajini. Že sedaj je težko razumeti neskladje med goriško pokrajino in občino, kjer SSK uspešno sodeluje z vsemi komponentami levosredinske koalicije ter občinami Doberdob, Sovodnje in Števerjan, kjer je leva sredina razdeljena na večino in opozicijo. Toliko bolj nenormalno bo, če se bo tako stanje potrdilo po spomladanskih volitvah, 25. maja, ko bodo obnovljeni doberdobski, sovodenjski in števerjanski občinski sveti. Zato je goriško pokrajinsko tajništvo SSK, ki je zasedalo v ponedeljek, 24. februarja, ocenilo, da je težko razumljivo neodzivanje goriške slovenske komponente Demokratske stranke na omenjeni predlog. Slovenska skupnost sicer ostaja še vedno na razpolago za more-

bitno soočenje in dogovor, tako na ravni pokrajinskih tajništev kot na ravni krajevnih sekcij. In to sporočilo SSK daje v javnost,

stvari ostale po starem, naj si torej prevzamejo Demokratska stranka in njeni zavezniki.

Pokrajinsko tajništvo SSK je tudi ocenilo potek pripravljanja programov in zbiranja kandidatov v treh krajevnih sekcijah; to dobro napreduje, a ni še končano. Glede na omenjene razvoje pa je pokrajinsko tajništvo SSK tudi sklenilo, da so možna tudi drugačna volilna zavezištva, ki bi občinam lahko prinesla več koristi, z razliko od preteklosti.

Goriški del slovenske stranke je tudi ocenil nekatera pisanja, ki zadevajo gledanje politike "od daleč". V prepričanju, da kdor gleda "od daleč", zelo verjetno slabo vidi, naj velja povabiti vsem, ki jim kaj ni jasno, da stopijo do strankinih predstavnikov, pri katerih bodo dobili vsa možna pojasnila.

Za vse nas.
Par duç no altris.
Per noi tutti.

da bi bilo seznanjeno čim širše število ljudi, saj gre za pomemben korak, ki teži k večjemu sodelovanju, povezovanju in učinkovitejšemu avtonomnemu upravljanju območja naše narodne in širše skupnosti, predvsem pa k odpravljanju zgodovinske in ideološke razdeljenosti med Slovenci, ki je med navadnimi občani ni več, še posebno med mladimi. Odgovornost, da bodo

Naslednje "srečanje pod lipami" v Gorici Zgodovina - identiteta - manjšina

V naših predstavah velja Dolina Aosta (skupaj z Južno Tirolsko) za zgled manjšinske zaščite. Pri tem je treba opozoriti na možnost neopozornosti, in sicer, da se široka avtonomija, kakršno Dolina Aosta nedvomno uživa, zamenjuje z manjšinsko zaščito. Pa še do enega nesporazuma utegne priti: identiteta prebivalcev Doline Aosta in njihova identifikacija s francoščino namreč nista nujno tako enoznačni, kot sta na primer identiteta in identifikacija

Nemcev na Južnem Tirolskem z nemščino ali Slovencev v Furlaniji Julijski krajini s slovenščino. O vsem tem bo tekla beseda na "srečanju pod lipami", ki bo v organizaciji Kulturnega centra Lojze Bratuž in Krožka Anton Gregorčič v petek, 14. marca 2014, ob 20.00 v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. Na njem bosta kot gosta iz Doline Aoste nastopila Jeannette Bondaz, učiteljica in podjetnica, in Etienne Andrienne, tajnik fundacije Emile Chanoux. Oba sta v

preteklosti sodelovala pri znani avtonomistični stranki Union Valdotaïne, a sta se zaradi nesoglasja z njeno politično linijo od nje oddaljila in sta med ustanovitelji kulturnega društva Esprit Valdotaïne. Omenjeno društvo se zavzema za promocijo in obrambo francoske jezikovne identitete Doline Aoste, ki je po mnenju njegovih članov zaradi nedoslednosti dosedanjih politik hudo načeta. Med drugim proučuje možnost uvedbe enojezičnega (francoškega) šolstva. Uradno je šolski sistem v Dolini Aosta dvojezičen.

Obisk prijateljev iz Doline Aosta pri nas je sicer namenjen spoznavanju slovenskega šolstva v Italiji.

ZC

Povejmo na glas

Politika naj se vrne k ljudem

Naj si mislimo o mladem predsedniku vlade Renziju, kar hočemo, dejstvo je, da je sedaj močno nakazana povsem nova politika, brez katere ne bomo mogli rešiti nobenih bistvenih problemov. Nova politika - seveda obstaja vprašanje, če je ne bodo udušili - se od prevladujoče stare in neustrezne razlikuje predvsem v tem, da hoče reševati probleme državljanov, se pravi svojih ljudi. Hoče reševati probleme in ta namen postavlja na prvo mesto, medtem ko neustrezna politika postavlja na prvo mesto boj s svojim političnim nasprotnikom. In ko politika več svojih moči namenja spodbujanju svojih nasprotnikov kot reševanju življenjskih problemov svojih državljanov, je na dlani, da je škodljiva in v času krize celo rušilna. Znamenja za celotno državno skupnost škodljive politike so vsekakor razvidna in mejijo na nerazsodno logiko: kar misli moj politični nasprotnik, je slabo, kar mislim jaz, je dobro, kar mislimo naši, je prav, in kar mislijo vaši, je zmotno in neumno. In v tem okviru se sprejemajo odločitve, ki so za ljudi usodne in tako ali drugače posegajo v njihovo življenje. Posegajo gotovo, saj gre za velikanske zneske, s katerimi razpolaga in o porazdelitvi katerih odloča politika, zneske, ki niso nič drugega kot prispevki davkoplačevalcev. Zato ni čudno, da zaupanje ljudi v politiko v tem času skoraj povsod upada, toliko bolj, kolikor bolj se politiki posvečajo prerivanju in izločevanju na vrhu in se pri tem ne zavedajo, da so jim volilci deveta

ali pa sploh nikakršna briga. Na dlani je, da bi se posebej danes morali neustrezno politiko izločiti in podpreti tisto, ki je pripravljena delovati v resničnem interesu ljudi, je obrnjena proti njim in jih nagovarja. Morali bi odločno podpreti politiko, ki govori odkrito in ni zavita v neznačajne skrivnice in nerazumljive razlage, v imenu katerih dopušča tudi zelo vprašljive pojave, na katere nikoli ne daje odgovora, kar je seveda mučno. Zakaj npr. banke dobivajo velikanske podpore in zakaj je istočasno socialna država v tako veliki stiski in se celo razraščala revščina? Zakaj se v planetarnem smislu ni moglo dogovoriti o učinkovitih ukrepih zoper podnebne spremembe, ki nas vse bolj prizadevajo in so vse pogostejše uničevalne? Zakaj ne damo ali ne moremo dati prave prilagoditve mladim, čeprav smo leta in leta na vsa usta zatrjevali, kako so naše največje bogastvo in naša prihodnost? Zakaj ne povemo odkrito, da prevzemajo krmilo v roke veliki kapitali, ki vse bolj odločajo o vsem? Na vsa takšna in druga usodna vprašanja politika preprosto ne odgovarja, kar daje slutiti, da nima čistih računov in je zato neodkrita. Ker, če bi bila odkrita, bi pojasnjevala nemajhno stisko, ki je vsebovana prav v navedenih vprašanjih, in bi bili ljudje nagovorjeni, bi bile njihove, se pravi naše težave, razumljene. In v tem primeru bi se vse uredilo, bili bi skupaj, in ko si zares skupaj, izgubi moč vsakršna kriza, tudi ta današnja.

Janez Povše

Opozorilo

Potrjeno podaljšanje obdobja sečnje na zaščitene območjih do 31. marca

Pristojna deželna služba za upravljanje zaščitene območja je deželni svetnik Igor Gabrovec (Slovenska skupnost) in Stefanu Ukmarju (Demokratska stranka) sporočila, da je vsem zainteresiranim občinskim upravam priznala podaljšanje sečnje na evropsko zaščitene območjih Sic - Zps tržaške in goriške pokrajine do 31. marca. Kot znano, so za podaljšanje zaprosile številne občinske uprave in same kmečke stanovske organizacije ob dejstvu, da so redna vzdrževalna dela v gozdu (sekanje drv in čiščenje gozda) zaradi letos nadpovprečno deževne zime precej zaostala.

Ob 600-letnici ustoličenja Ernesta Železnega, koroškega vojvode

O današnji "demokraciji"

V torek, 18. marca 2014, bo minilo 600 let od ustoličenja koroškega vojvode Ernesta Železnega, ki je bil zadnji vojvoda, ustoličen po posebnem starodavnem obredu v slovenskem jeziku. Prva omemba obreda ustoličevanja karantanskih knezov sega v l. 658. Obred pa je verjetno še veliko starejši. Sklepamo lahko, da je bil po tem obredu v prvi polovici 7. st. ustoličen karantanski vojvoda Samo, ki je po priključitvi še drugih kneževin postal kralj. Po tem obredu sta bila v 9. st. ustoličena karantanska kneza Gorazd in Hotimir. Iz 13. in 14. st. ter poznejših obdobij obstajajo tudi podrobni opisi obreda ustoličevanja koroških vojvod. Posebnost je bila v tem, da je bil med slovesnim obredom kandidat za vojvoda oblečen kot preprost pastir, v rokavah je držal pastirsko palico. Kandidata je preizkušal kmet, ki je sedel na kamnu ter ga ob prisotnosti ljudstva, po prenehanju preizkusa, ustoličil. Kmet ustoličevalec je povprašal ljudstvo, če kandidat zna prav razsojati (če je pravičen sodnik); če ve, kaj je dobro za deželo (če skrbi za deželo); če je svobodnega stanu, če spoštuje pravo vero (če je prave vere). Šele po pritrdilnih odgovorih na ta vprašanja se je kandidat povzpel na kamen, na katerem je prej sedel kmet, in prisegel ljudstvu zvestobo ter v znamenje skromnosti in spoštovanja naravnih dobrin naredil požirek vode, brez katere ni življenja.

Ljudstvo je torej sprejelo ali zavrnilo kandidata za vladarja. Ta obred je postal simbol za demokracijo vladanje. Je to upravičeno, ali pa gre za zlorabo? Mar teoretiki demokracije ne pozabljajo na okvire, v katerih se je prenos vladanja izvedel? "Karantanska demokracija" je imela svoje okvire, ki jim je bil vojvoda podrejen: biti je moral prave vere - v srednjem veku je to bila krščanska vera. Vojvoda se je zavezal pravičnosti, prisegel je, da bo v

službi ljudstva. Tudi v primeru, da ima obred starejše korenine, ki segajo daleč v predkrščanski čas, se je prav gotovo dogajal v določenih okvirih, ki so upoštevali "skupnost", "religijo" in "celoto". Seveda je vsak obred lahko zgolj zunanje znamenje, za katerim se skriva nekaj drugega - torej se spremeni v hinavščino in prevvaro. Srednji vek pred tem hlinjenjem ni bil imun. Prav zaradi folklorizma, zaradi uporabe simbolizma, ki ni ustrezal realnosti, je propadla tudi srednjeveška Karantanija. Zgodovinarji, pravniki, sociologi in filozofi ustoličevanje karantanskih knezov razumejo kot nazoren primer prenosa oblasti iz ljudstva na vladarja. O tem je v 2. pol. 16. st. pisal francoski filozof Jean Bodin, ki je za ta obred izvedel iz knjige Eneja Silvija Piccolomini, dvornega pisarja Friderika III., prvega habsburškega cesarja. Piccolomini je pozneje postal tržaški škof (1447-50) in papež Pij II. (1458-1464). Če drži, da ima Piccolomini "zasluge" za uničenje Celjskih grofov in germanizacijo Slovencev, je paradoksalno, da je prav on zaslužen tudi za to, da je za obred ustoličevanja karantanskih vojvod izvedel Jean Bodin, ki je odločilno vplival na Thomasa Jeffersona in ameriško Deklaracijo o

utemeljil zahtevo po neodvisnosti Združenih držav.

Je današnje pojmovanje demokracije v skladu s srednjeveškim obredom ustoličevanja karantanskih vojvod? Zakaj je bil Er-

nest Železni zadnji vojvoda, ki je bil ustoličen po tem obredu? V glavi Evropejcev je prišlo po odkritju Amerike (1492), ki velja za začetek t. i. "novega veka", do velikih sprememb. Misleci novega veka so nasprotovali temeljem srednjega veka. Skušali so razviti sekularizirano kulturo in nove vrednote te kulture. Za očeta moderne politike velja Niccolò Machiavelli (1469-1527) iz Firenc, ki je napisal knjigo *Il Principe* (Vladar, 1513), in Thomas Hobbes (1588-1679), ki v knjigi *Leviathan* (1651) zagovarja absolutizem. Kako drugačno od ustoličevanja karantanskih knezov je njegovo stališče, da vladar ni dolžen za nič odgovarjati ljudem, saj so mu le-ti enkrat za vselej izročili oblast. Oblast vladarja je nedotakljiva. Revolucija ni dovoljena. Država je kot Leviathan, kot pošast, o kateri govori Jobova knjiga. John Locke (1632-1704) velja za očeta empirizma in demokracije politične paradigme z nastavki liberalizma. Zavzemal se je za versko toleranco in sobivanje ra-

ličnih religij. Odloča pa večina. Lahko se vprašamo: "Kaj pa večina izbere zlo"? David Hume (1711-1776) je bil empirist in antimetafizik. Njegova etika temelji na družbeni koristnosti (utilitarizem). Etično je, kar je koristno. Lahko se vprašamo: "Kako naj vemo, da ni koristno lagati, krasti, ubijati"? Tako Locke kot Hume se oddaljujeta od srednjeveške poj-

movanja "pravičnosti" in "prave vere". Jean-Jacques Rousseau (1712-1778) veruje v razum in temeljno "dobro" človeka. Človek zadostuje samemu sebi in ne potrebuje ne Boga ne družbe. Družba po njegovem mnenju ne izhaja iz človeške narave, ampak iz družbenega dogovora. Kakšnim vratolomnim metamorfozam je bila podvržena evropska novoveška filozofija, lahko vidimo iz dejstva, da je Friedrich Hegel (1770-1831) v primerjavi z Rousseaujem zavzel povsem nasprotna stališča. Za Hegla je temelj država, človek pa je le v službi države. Karl Marks (1818-1883) je pravzaprav identičen Heglu, a se od njega diametralno razlikuje, ker meni, da temelj dialektike ni kot pri Heglu ideja, temveč materija. Oba pa zagovarjata nasilje, zmago močnejšega in podvrženost človeka določeni ideologiji in državi. Tem idejam je vsaj do neke mere nasproten liberalizem, ki je temelj zahod-

nega kapitalizma. Na nastanek liberalizma so vplivali boj za človekovo svobodo, tudi boj za versko svobodo, kapitalizem (Adam Smith in David Ricardo), ideologija individualizma in utilitarizma ter demokracija, ki jo je promoviral fr. revolucija. Tako marksizem kot liberalizem pa sta v svojem jedru brezbožna. Iz zgoraj zapisanega lahko razberemo, da ustoličevanje karantanskih vojvod temelji na drugačni logiki, kot so jo skušali vpeljati novoveški filozofi. Že res, da je karantanskega vojvoda izbralo ljudstvo (demos), toda okvirji in kriteriji so bili jasno začrtani: pravičnost, prava vera. Je današnja demokracija še demokracija, ali pa je zgolj fasada, ki omogoča manipulacijo ljudstva na račun peščice močno privilegiranih? Mar ni v sodobni državi vere zamenjala "državna religija", ki je narkotik za konformistične vzgojene množice? Paradoksalno in satanistično obenem je, da je narkotik "ideologija svobode", da se "prizadevanje za svobodo" spremeni v najstrašnejši dogmatizem, da se razsvetljenstvo, ki je prisegalo na razum, končuje z nihilizmom, relativizmom, anarhijo in s prepovedjo uporabe zdrave kmečke pameti.

Je sporočilo "Karantanije" v tem, da o "resnici" in "pravi" lahko odloča večina, ki resnico lahko raztga. Ali pa velja ravno nasprotno: tudi vladar mora biti zavezan resnici in pravičnosti? Še več, za vladarja je lahko izbran le nekdo, ki se je v tem že izkazal.

Mar se niso Karantanci zavedali, da je svoboda veliko večja od naših "svobodnih" odločitev, in so bili zaradi tega spoznanja ponižni?

Kaj je demokracija? Je domišljavost, samoopredelitev, samouresničenje, odločanje demosa o tem, kaj je res in kaj je laž, kaj je

dobro in kaj je zlo? Je res dobro to, kar uresničuje moje želje in kar je v skladu z mojim dobrim počutjem ter osebnimi koristmi? Je demokracija prizadevanje za pravico do abortusa in evtanazije (samomora), za pravico do izbire spola in izenačitev istospolnih partnerskih zvez s heteroseksualnimi, prizadevanje za pravico homoseksualnih partnerskih zvez do posvojitve otroka? So te "nove pravice", ki jih človeštvo doslej ni poznalo, najvišji dosežek civilizacije, ali pa le sad človeškega napuha in domišljavosti? Mar ni vprašanje demokracije najprej duhovno vprašanje? Lahko resnična demokracija temelji na brezboštvo? Nam brezbožna civilizacija lahko omogoči blagostanje in mir? So se obljube "novega veka", ki je "nov" že nad 500 let, uresničile? Mislimo, da z našo domišljavostjo lahko spreminjamo Božje zapovedi, naravno pravo in temeljne pogoje svobode? Nista to poskušala že Adam in Eva, ki sta jedla od drevesa spoznanja dobrega in hudega? Mar se niso Karantanci zavedali, da je svoboda veliko večja od naših "svobodnih" odločitev, in so bili zaradi tega spoznanja ponižni?

Nikakor ni higienično, da se obreda ustoličevanja karantanskih vojvod polasčajo pisci mitov, ki so v službi liberalističnega pojmovanja demokracije. Vsekakor pa je spominjanje na obred ustoličevanja karantanskih vojvod priložnost za naš razmislek o različnih razumevanjih demokracije in o tem, kaj demokracija sploh je. Lahko se hudomušno vprašamo: "Zakaj tega slikovitega obreda ne bi ponovno uvedli? Zakaj ne bi ponovno na tak način ustoličevali predsednikov držav in vlad?" Četudi bi šlo za hipokrizijo - vseeno ima obred določeno moč! Glede na to, da je fevdalizem za nami, bi morda obred prilagodili tako, da bi danes vladarje ustoličili predstavniki izkristaliziranih, brezposelnih, obrobni in zavrnjenih.

Zakaj je bil pravzaprav obred ustoličevanja karantanskih vojvod odpravljen?

Bogdan Vidmar

Vijuganja med teologijo in vero

O levi in desni struji v teologiji Rimskokatoliške cerkve

Zanimiva je ugotovitev, ki sem jo slišal nekeje okrog leta 1984. Takole se je glasila: "Papež Janez Pavel II. in kardinal Joseph Ratzinger, kot prefekt Kongregacije za verski nauk, sta vzela v roke vaje teološkega voza v Rimskokatoliški cerkvi". Že pred tem je bilo kar nekaj spopadov med Kongregacijo za verski nauk in teologi, še zlasti s tistimi, ki so v Južni Ameriki zagovarjali teologijo osvoboditve. Papežu Pavlu VI. je brazilski teolog Pedro Casaldaliga pri sprejemu jasno rekel: "Svetost, ne bojte se razkola s strani 'levice'! Bolj nevarno je, če se odcepi kdo na desni"! Prav to se je tudi žal dogodilo leta 1988, ko je ultrakonservativni škof Marcel Lefebvre na svojo roko, brez soglasja Svetega sedeža, posvetil štiri nove skofe in se tako avtomatično izločil od rimskega skofa - to je papeža. Zanimivo, levo usmerjeni teologi v Cerkvi se niso nikoli domišljali,

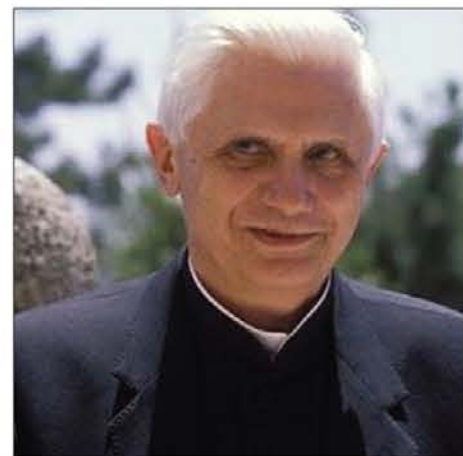
kar se Lefebrovci, da imajo na svoji strani vso resnico in da se lahko zato razglašajo za edino pristno Katoliško cerkev. Še enega teologa bi rad omenil. To je bil Brazilec Leonardo Boff. Študiral je v Nemčiji in v sedemdesetih letih smo ga zasledili v katoliški strokovni reviji Concilium. Joseph Ratzinger je poznal njegova dela, saj je tudi sam kot teolog v tistem času pisal v omenjeni reviji. Včasih po kosilu sta šla celo skupaj na sprehod. Boff izda leta 1984 znano knjigo Cerkev, karizma in moč. V njej opisuje brazilske razmere in kako on vidi vizijo tamkajšnje Cerkve v teologiji osvoboditve. Takoj po izidu knjige so Boffa poklicali v Rim na zagovor. Si predstavljate prizor: "Boff v prostorih Svetega oficija kot obtoženec, kot sodnik pa še včerajšnji njegov sosprednjak in znanec kardinal Joseph Ratzinger"! Enkratni zgodovinski primer! Čeprav so danes

mnenja deljena o teologiji osvoboditve, vodstvo Cerkve priznava, da v tistem času, ko je ta bila na vrhuncu, cerkveno vodstvo ni najbolje ukrepalo. S prepovedjo bazičnih občeštev je v Cerkev v Latinski Ameriki prišlo do velikega osipa. Papež Francisek je jasno rekel: "Nekateri v tistem času niso znali pravilno brati cerkvenih dokumentov, ki so se nanašali na teologijo osvoboditve"! Proti koncu devetdesetih let je med nekaterimi katoliškimi teologi nastal veter. Teologi so začeli podpisovati protestne izjave na Kongregacijo za verski nauk, češ da Vatikan grobo posega na področje teologije in da sam sebe spreminja v "fabriko teologov". Prišel je čas, ko si nihče od teologov ni upal misliti drugače, kot misli papež. Govorilo se je: "Kmalu bomo v teoloških tekstih citirali samo še papeža"! Prav tako so vzdignili glas proti volhlačem, ki jih je tedaj mrgolelo.

Iz tega časa je tudi zanimiva izjava dr. Bernharda Häringa, enega od vodilnih moralnih teologov: "V začetku devetdesetih let sem bolj trpel, ko me je preiskoval Sveti oficij, kot tedaj, ko so me vrgli nacisti v ječo!"

Če razmišljamo o levo usmerjeni teologiji v Katoliški cerkvi, pridemo tudi do tega sklepa: priznati je treba, da je Kongregacija za verski nauk imela tudi svoje razloge, za katerimi je nemško nastrojeni kardinal Joseph Ratzinger trdno stal. Po drugem vatikanskem koncilu so nekateri teologi skrbili krščansko vero na humanizem, drugi na politično akcijo in celo na družbeno koristno dejavnost. Rim je videl nevarnost tudi v zbliževanju marksizma s krščanstvom. Tu je dobil svojo "batino" tudi dr. Vekoslav Grmič. V Rimu so bili prepričani, da bi krščanstvo, če bi se preveč zbližalo z marksizmom, izgubilo samo sebe, svojo avtentičnost, ker bi prevladala v teologiji marksistična miselnost. Ali je to res ali ne, je še prezgodaj soditi. Druga nevarnost je bila Azija. Tu se Cerkev srečuje z velikimi in zelo ukoreninjenimi verskimi siste-

mi. Nekateri teologi, da bi se s temi sistemi zbližali, so v krščanstvo vnašali njihove prvine, kot zen, jogo, budistične meditacije... Šlo je za pretiran verski pluralizem, seveda na škodo krščanstva. Tudi Slovenci smo se v tem času srečali s takšnimi teološkimi pisci, saj so njihova dela bila te-

daj zelo brana. Recimo Jacques Dupuis in Anthony de Mella. Kaj je bilo torej narobe pri teh vstajnikih ali teologih, ki so zagovarjali verski pluralizem? Šlo je za pretiran verski pluralizem, na škodo krščanstva. Če zastopamo stališče, da so vse religije bolj

ali manj enake, ker si v vseh enakomerno odredeni, kje je sploh potem vloga Jezusa Kristusa? V nevarnosti je bilo zanikanje bistva krščanstva, to je Jezusova Božja narava, in tako so celo oporekali njegovemu odrešenju. Kristusova Cerkve bi se tako izenčila z ostalimi verstvi. Tu pa je bila vloga dr. Josepha Ratzingerja kot prefekta Kongregacije za verski nauk za zgodovino Cerkve nedvomno pomembna in prav zato bo ostal v zgodovini Cerkve v lepem spominu.

Če ob vsem tem podpremo tudi te "nagajive" teologe, ki jih je Rim pritisljal ob zid in je v teologiji skušal narediti "teološko vatikansko fabriko", češ da je teolog samo tisti, ki zna pravilno razložiti, kar je rekel papež, potem lahko v miru zaključimo, da je kljub pritisku Vatikana, v tem času nastalo nekaj izrednih teoloških del, ki bodo imela za Cerkev pozitiiven pomen, čeprav so jih napisali tisti, ki so jih imeli za nevarne nepridiprave. / Mislim - celo heretike! /

Ambrož Kodolija

Pastirsko pismo slovenskih škofov za postni čas 2014 (2. del)

“Uboga Cerkev za uboge” (papež Frančišek)

Dragi bratje in sestre! Jezus nas v postnem času vabi, naj bomo popolni, naj svoj obraz obrnemo h Gospodu in obenem k potrebnim in ubogim.

Po preroku Ezekielu nam Gospod govori: “Dam vam novo srce in novega duha denem v vašo notranjost. Odstranim kamnito srce iz vašega telesa in vam dam meseno srce. Svojega duha denem v vašo notranjost in storim, da se boste ravnali po mojih zakonih, se držali mojih odlokov in jih izpolnjevali”. (Ezk 36, 26–27).

Bratje in sestre! Vzeti si moramo čas in stopiti v svetišče svojega srca, se zavesti svojega resničnega stanja, prepoznati svojo notranjost, vzgibe in motive svojih izbir in odločitev. V zbranosti in tihoti ter v Božji navzočnosti bomo premislili, ali je v nas kaj Božjega Duha, da se bomo lahko ravnali po Božjih zakonih, se jih držali in jih izpolnjevali. To so pogoji za novo srce in novega duha.

Današnji evropski svet je prišel na razpotje, ko se moramo vsak posameznik in vsi skupaj kot verniki odločiti, komu bomo služili:

Bogu ali mamonu. Mamon grabi svet v svoj objem in dela peščico ljudi še bolj bogato na račun vse večjega števila revnih. To zlo lahko ustavimo verniki s sprejemanjem Božje ponudbe, ki nam podarja novo srce in novega duha.

Beato Angelico: sv. Lovrenc deli miloščino revežem

Gotovo gre za veliko bitko v svetu in v vsakem od nas. Treba je plavati proti toku prevladujoče družbene miselnosti in se v notranjem naporu usmeriti k očiščenju, k prenovi, k spreobrnjenju samega sebe, da bi lahko postali nova stvaritev v Kristusu.

Ne prepuščajmo se skušnjavi, ki pravi, da so to zastarele metode krščanskega življenja in da je pričevanje naših svetih prednikov v veri preživeta pot. Na pot prenov in notranjega očiščenja bo tem lažje stopil vsak, kdor že ima dragoceno izkušnjo miru,

nove moči in zagona, ki so sad osvoboditve od vsega slabega. Pot notranjega očiščenja nas bo privedla do evangelijskega uboštva, ki ne pomeni samo ne- navezanosti na zemeljske dobrine, na tak ali drugačen položaj v

družbi in Cerkv, ampak pomeni bližino Boga. Le spreobrnjeni in notranje prečiščeni verniki bodo mogli sprejeti odločitev Cerkev za uboge, ki jasno kaže na to, komu moramo dajati prednost pri ureničenju krščanske ljubezni. Benedikt XVI. je učil, da je odločitev Cerkev za uboge utemeljena v krščanski veri v tistega Boga, ki je zaradi nas postal ubog,

da bi mi po njegovem uboštvu obogateli. Zaradi tega si papež Frančišek želi ubogo Cerkev za uboge. Ubogi nas lahko veliko naučijo. Niso le deležni verskega čuta, ampak poznajo trpečega Kristusa zaradi svojega trpljenja. Potrebno je, da se vsi od njih učimo življenja po evangeliju. Poklicani smo, da v njih odkrijemo Kristusa in postanemo glasniki njihovih potreb, da smo njihovi prijatelji, da jim prisluhnemo, jih razumemo in sprejmemo skrivnostno modrost, ki nam jo Bog hoče posredovati po njih (Veseli evangelija, 4/198).

Sv. oče nas vabi, da posvečamo svojo pozornost novim oblikam uboštva in krhkosti: brezdomcem, odvisnikom od mamil, beguncem, vedno bolj osamljenim in zapuščenim starim ljudem. Poklicani smo, da v njih prepoznamo trpečega Kristusa in smo jim blizu, tudi če nam to na videz ne prinaša nobenih oprijemljivih in neposrednih koristi (Veseli evangelija, 4/210).

Vzornikov evangelijskega uboštva je v zgodovini Cerkev veliko. Zagotovo najbolj jasno je pot uboštva začrtal sv. Frančišek Asiški.

S svojim zgledom nas danes spodbujajo in nam svetijo tudi mnogi naši bratje in sestre v redovnih poklicih, škofje, duhovniki in laiki, ki živijo preprosto in skromno, da bi bili bogati v Bogu. Če smo v Bogu, smo manj pri stvarih, če pa je srce prenapolnjeno s stvarmi tega sveta, je v njem manj prostora za Boga in za uboge, h katerim nas Gospod pošilja. Jezus se je izenačil z vsakim človekom. “Kar koli ste storili enemu od teh mojih najmanjših bratov, ste meni storili”. (Mt 25,40). Bog je resda navzoč v vsakem človeku, a prav posebej nas nagovarja v ubogih, bolnih in trpečih. Zadnji razlog, da smo odprti, usmiljeni, dobri in velikodušni do ubogih, je ljubezen. Čeprav se ljubezen zaveda lastne krhkosti in nemoči, se odpravi na pot k človeku v zaupanju na Božjo pomoč in podporo.

Bratje in sestre! Pogumno in goreče odgovorimo na klic, naj se soočamo z ubogimi tako, da zaupamo v Božjo previdnost, ki nas poziva k bratski ljubezni, k ponižnemu in velikodušnemu služenju ter k pravičnosti in usmiljenju do ubogih.

V edinosti s svetim očetom Frančiškom kličemo na vas Božji blagoslov.

Ob petkih in torkih

Postni govori po Radiu Trst A

V postnem času Radio Trst A oddaja vsak petek in torek ob 18.45, se pravi pred večernimi poročili, priložnostne postne nagovore. Gre za niz trinajstih četrturtnih oddaj v rubriki Postni govori, ki jih bo letos oblikoval dr. Anton Štrukelj, profesor dogmatične teologije in večletni predavatelj ekzeziologije, ekumenizma in patrologije na Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani. Kot gostujoči profesor je predaval tudi v Fribourgu, Luganu in Sankt Peterburgu. Prof. Štrukelj je član več znanstvenih ustanov v Evropi in Ameriki in kot predavatelj nastopa tudi na strokovnih mednarodnih kongresih. V obdobju od leta 1997 do 2003 je bil član Mednarodne teološke komisije v Rimu. Od 1993

pa do 2002 je bil tajnik Slovenske škofovske konference. Poznamo ga tudi kot urednika slovenske izdaje mednarodne katoliške revije *Communio* in številnih knjig, zbornikov in strokovnih revij. Dr. Anton Štrukelj je tudi uveljavljen prevajalec teoloških razprav in cerkvenih dokumentov in je v slovensko prevedel nad 20 knjig in nad 70 teoloških besedil. Njegove razprave pa so prevedene v 12 jezikov. Postna razmišljanja oziroma postni pogovori s prof. Štrukljem bodo letos uglašeni na dve deli, ki ju je prof. Štrukelj

prevedel. Vsebinsko sta namreč primerni za izhodiščne izzive za duhovno prenovu. Prve oddaje bodo tako namenjene analizi apostolske spodbude papeža Frančiška, ki je izšla lani

Dr. Anton Štrukelj

novembra, sedaj pa tudi že v slovenskem prevodu, in nosi naslov *Evangelii gaudium* – Veselje evangelija.

Drugi sklop pa bo izhajal iz drugega pomembnega knjižnega dela, ki ga je prevedel prof. Štrukelj, to je iz knjige Josepha Ratzingerja – Benedikta XVI. o Jezusu iz Nazareta, ki je izšla v minulih letih v treh delih pri Družini. Še posebej bo pogovor uglašen na vsebine in izzive, ki jih daje drugi del, ki govori o Jezusu v obdobju od Njegovega vstopa v Jeruzalem in do vnebohoda, se pravi vsebine, ki zadevajo pripravo na Veliko noč.

LJUBLJANA Humanitarno dejanje

Zaživela bo ljudska kuhinja Pod strehco

V Ljubljani bo konec marca vrata odprla prva ljudska kuhinja Pod strehco. “Računamo, da bomo prve obroke pripravili 21. marca, dnevno jih bomo skuhali okoli 200”, je za STA pojasnila vodja humanitarnega zavoda Pod strehco Nastja Škopac. Humanitarni projekt je z donacijo kuhinjskih elementov in opreme podprlo tudi mini-

strstvo za obrambo.

Kot so v sporočilu za javnost zapisali na obrambnem ministrstvu, so humanitarni projekt podprli z materialnimi sredstvi, ki jih je uporabljala Slovenska vojska in jih ne potrebuje več. Tako so zavodu podarili korita, pulte, mize in stole, pa tudi drobni inventar, ki ga bodo potrebovali v kuhinji. Škopaceva je ob tem povedala, da

vgradnja opreme, ki jo je poleg ministrstva prispeval tudi Rdeči križ Slovenije, že poteka in da se na odprtje kuhinje vneto pripravljajo. “Nekaj opreme še manjka in jo bo treba dokupiti. Kuhinjo si želimo usposobiti do konca marca”, je pojasnila.

Za uporabnike so na zavodu postavili nekaj meril. Prvi pogoj je po besedah Škopacove socialna ogroženost, drugi pa je ta, da uporabniki niso zmožni sami kuhati. “Pričakujemo predvsem starejše upokojece, tiste, ki zaradi težav nimajo elektrike ali kuhinje, ter

ljudi, ki zaradi zdravstvenih težav ne morejo kuhati”, je dejala vodja zavoda in dodala, da bi bilo

bolje, če bi ljudje, ki so zmožni kuhati sami, vzeli paket prehranskih viškov. Gre za še eno idejo zavoda Pod strehco. Povabilu k oddaji viškov hrane sta se že pozitivno odzvala Poslovni sistem Mercator in Skupina Tuš. Pogovori z ostalimi velikimi trgovci še potekajo, Škopaceva pa si želi, da bi k sodelovanju

pristopili tudi proizvajalci. “Skozi leto bi si želeli vzpostaviti sistem, da bi se čim več hrane pra-

vočasno namenilo potrošnji, saj je nima smisla zavreči”, je dejala Škopaceva.

Mesečno si želijo zbrati za 300 paketov viškov hrane v vrednosti po 30 evrov vsak. Projektu se je pridružil že 48 prostovoljcev, za nemoteno delovanje pa jih potrebujejo 100. Podobni projekti že potekajo v Celju, Zagorju in v Mariboru.

Pri organizaciji in ustanavljanju ljudske kuhinje Pod strehco so poleg obrambnega ministrstva in Rdečega križa Slovenije sodelovali Zveza Rotary klubov Slovenije, Zveza Lions klubov, Zveza prijateljev mladine Moste Polje in Slovenska karitas.

Sprehod po cerkveni stavbi (6)

Pročelje – obraz, ki izraža identiteto

Naš sprehod po cerkveni stavbi se je za nekaj časa prekinil, ker smo se želeli zaustaviti ob drugačni temi. Sedaj se ponovno vračamo k cerkveni stavbi in spet k ameriški arhitekti in teologu Stevenu J. Schloederju, čigar besede so nam za podlago služile zadnjič. Omenjeni arhitekt in teolog je avtor knjige “Arhitektura Mističnega telesa”, ki obravnava projektiranje cerkvenih stavb v skladu s smernicami 2. vatičanskega cerkvenega zbora, je pa tudi dejansko avtor več novih cerkva, ne le pisec, ki so jih zgradili po njegovih načrtih in navodilih. Omenjeno Mistično telo ni nič drugega kot Cerkev, sestavljena,

kakor nam pove v svojem prvem pismu apostol Peter (1 Pt 2,5), iz “živih kamnov”, vendar ti kamni niso samo tu na zemlji, temveč tudi v onstranstvu, saj so vselej z nami tudi vsi Nebeščani, kakor tudi verne duše, ki se za nebesa še očiščujejo, a so tja namenjene. Podobnost med človeškim telesom in Cerkvijo kot telesom, ki sta jo tako dobro uveljavila sv. Peter in Pavel, je tudi danes še kako aktualna tudi zato, da bi razumeli logiko cerkvene stavbe. Kot pravi Schloeder, ima telo vselej neko os, “je simetrično, hierarhično in proporcionalno”. “Kadar teh odločilnih elementov ne upoštevamo, cerkvena stavba zaradi tega trpi. Eden od razlogov,

zakaj so eksperimenti s centričnimi cerkvami v sporočilnem smislu pogoreli, je ta, da je njihova oblika bolj podobna amebi ali parameciji kot pa človeškemu telesu. Enocelični in protoplazmični organizem zagotovo ne more najbolje predstavljati Kristusovega telesa”. Tu je treba reči, kako zadnji koncil nikakor ni zapovedal gradnje tovrstnih cerkva, ki smo jih že enkrat označili kot “enoprostorske”, temveč so tovrstne cerkvene stavbe plod istočasnih teorij in ponekod tudi že, čeprav izoliranih, praks (govorimo o obdobju po 2. svetovni vojni), ki so našle vnetega zagovornika in promotorja v kardinalu Giacomu Lercaru. Ta je trdil, da je treba iti v gradnjo cerkvenih teatrov zato, da bi tako dosegli zlom hierarhične ureditve, ki vlada med prezbiterijem in cerkveno ladjo, s čimer bi končno dosegli neko “ravnovesje sil”, to pa bi bilo vodilo “nove pokoncilne arhitekture”. Seveda lahko takoj

ugotovimo, da to teoretiziranje ni v skladu z resničnostjo telesa, tudi mističnega, katerega sestavni in neodtujljivi del je tudi hierarhičnost. Schloeder nadaljuje, kako je “še en ključni element kakovosti pročelja”.

Vemo namreč, kako ima vsako “telo svoj obraz in v osnovi ljudi spoznavamo prav po obrazu”. Zato poudarja, da je veliko “cerkva, ki se ne zdijo cerkve, kakršna je npr. stolnica v Los Angelesu, ki so popolnoma zgrešene v tem osnovnem elementu”. “Cerkev Naše Angelske Gospe (kakor je naziv katedrale, ki je na sliki, op.

A. V.) nima prepoznavnega pročelja, ki bi lahko pritegnilo romarja ali mimoidočega. Načrtovalci stolnice sploh niso

upoštevali enega od osnovnih sporočilnih elementov cerkvene stavbe (pročelja), da bi tako mestu predstavili neki obraz, preko katerega bi se cerkev res lahko predstavila kot cerkev”. Naš arhi-

tekt še konča, da tako lahko cerkev zamenjajo tudi za galerijo moderne umetnosti, nakupovalni center ali upravno stavbo. Pri

novih cerkvenih zgradbah, za katere nam seveda ni treba v Los Angeles, tako naletimo na težavo prepoznavnosti, ta težava pa se kaže tudi pri samih vernikih, začeni pri nas pastirjih. Cerkevna stavba naj bi namreč vsakemu, ki gre mimo, izražala svojo istovetnost, tisto, kar je in kar predstavlja, kar se začne že z zunanjo obliko in pročeljem, potem pa nadaljuje tudi v notranjosti. Cerkvena stavba mora imeti neko svojo jasno in prepoznavno obliko, ki se seveda lahko spreminja glede na določene stile, v osnovi pa vseeno ostaja ista,

kakor ostaja vedno ista tista Resnica, ki je temelj telesa-Cerkve – Kristus.

Andrej Vončina

Iščemo resen projekt, ki bi prinesel nasmeh med ljudi.

Sodeluj pri **natečaju ifeelCUD**, lahko zmagaš do 29.500 evrov za načrt solidarnosti. Ugotovi, kako na **www.ifeelcud.it**

Sodelovati je zelo enostavno. Skupaj s svojim župnikom ustvari skupino, zberi shede, priložene vzorcem CUD, in pripravi načrt, katerega cilj je izboljšati življenje tvoje župnije. Kot nagrado boš lahko osvojil prispevek do 29.500 evrov za izvedbo svojega projekta solidarnosti. Poleg tega, če predstaviš tudi video posnetek, boš lahko prejel 10-odstotni bonus na osvojeni znesek. Če sodeluješ, boš lahko prinesel nasmeh med ljudi, ki jih imaš rad, in boš s svojim prispevkom podprl tudi številne načrte, ki jih katoliška Cerkev uresničuje v Italiji in po svetu.

Tekmovanje organizira Urad Italijanske škofovske konference C.E.I. za promocijo gospodarske podpore katoliški Cerkvi v sodelovanju z Državnim uradom za mladinsko pastoralo C.E.I. ter s Caf Acli.

8x
mille
CHIESA CATTOLICA

Kratke

Ravnatelj goriškega zdravstvenega podjetja o izvajanju zaščitne zakonodaje

Ravnatelj goriškega zdravstvenega podjetja Gianni Cortiula je v zvezi s srečanjem z dne 7. februarja pisno odgovoril glede izvajanja zaščitne zakonodaje. Na koordinatorski goriške sekcije SSK Bernarda Spazzapana je naslovil pismo v slovenščini in italijanščini, v katerem navaja že sprejete ukrepe. Med drugim omenja odpravo okvare pri avtomatskih napravah pri Enotnem centru za naročanje zdravstvenih storitev in postopno uvajanje dvojezičnih napisov na območju zdravstvenega podjetja.

Predstavniki SSK in SSO izražajo zadovoljstvo, da se je goriško zdravstveno podjetje tako hitro odzvalo na sklepe srečanja, ki je potekalo v začetku februarja. Pri tem soglašajo z ravnateljem Cortiulo, ki je svoje pismo končal z besedami, "da so odnosi medsebojnega sodelovanja z organizacijami slovenske skupnosti koristni za varovanje pravic manjšinskega jezika, obenem pa omogočajo zdravstvenemu podjetju, da izboljša svoje storitve". / SSK – Pokrajinsko tajništvo za Gorico

Goriški upokojenci / Valentinov vikend v Olimju

Letošnji dan sv. Valentina je Društvo slovenskih upokojencev za Goriško želelo praznovati na poseben način. S potovalno agencijo Avrijo je od 14. do 16. februarja priredilo Valentinov vikend v Olimju z obiskom Termalnega kompleksa Terme Olimia. Lepa skupina je preživela tri dni zelo prijetnih počitnic v Termah v veseli družbi, v

kraju, ki ga obdaja 'prekrasen, najbolj čist in neokrnjen del slovenske zemlje'. Odlična ponudba za boljše počutje in zabavo je udeležencem omogočila pravo uživanje 'prijetnega in zelo koristnega'. Bil je to čas za zdravilno kopanje v krasnih bazenih in priložnost za živahno druženje ob obilni in čudovito pripravljani hrani. Zadnji dan so se izletniki odpeljali od termalnega centra v kraj, ki je znan zaradi minoritskega samostana, stare slovitke lekarne in lepo urejenega vrta zdravilnih zelišč. Bratje minoriti so namreč že pred leti oživili slavno zeliščarsko tradicijo v Olimju in skrbeli za duhovno ter obenem telesno zdravje ljudi ob gojenju in nabiranju dragocenih zdravilnih rastlin. Za ljudi je vedno veljalo pravilo: "Za vsako bolezen ena zdravilna rožica raste"! V lekarni so si Goričani nakupili precej čajnih zmesi, krem in drugih naravnih zdravilnih izdelkov. Vsi zadovoljni so med vračanjem na Goriško izrazili željo, da se bodo še vrnili v Olimje.

Praznovanje mestnih zavetnikov sv. Hilarija in Tacijana

Tudi letos je spored prireditev ob prazniku mestnih zavetnikov sv. Hilarija in Tacijana zelo bogat. Od 3. do 13. marca poteka na igrišču ob župnijskem domu Pastor Angelicus pri stolnici 10. nogometni turnir za najmlajše. V četrtek, **6. marca**, bo ob 20. uri v Dvorani Marcuzzi v palači Rabatta (ul. Rabatta 18) predstavitev knjige g. Sinuheta Marotte "Bo že Cerkev poskrbela" v slovenskem prevodu, ki ga je izdalo Ognjišče; prisotni bodo škofa msgr. Carlo Redaelli in msgr. Jurij Bizjak, za založbo g. Božo Rustja in pobudnik prevoda g. Gašper Rudolf. V soboto, **8. marca**, bodo v galeriji ArtOpenSpace med Korzom Verdi in ul. Diaz odprte fotografske razstave o naših cerkvah pred prvo vojno, med njo in po njej. V petek, **14. marca**, bo ob 20.30 v stolnici prva postna kateheza nadškofa msgr. Redaellija, nato večernice v čast zavetnikoma. V soboto, **15. marca**, bo ob 10.30 v stolnici slovesno somaševanje, ki ga vodi nadškof; nato bo na trgu pred cerkvijo tradicionalni blagoslov z relikvijami mučencev. Ob 18. uri istega dne bodo v Palači De Bassa v ul. Mazzini 4 podelitev 14. nagrade "Sv. Hilarij in Tacijan - Citta' di Gorizia". V nedeljo, **16. marca**, bodo člani različnih združenj od 11.45 dalje po ulicah starega mestnega jedra prikazovali prizore iz srednjeveškega življenja. Ob 17.30 pa bo v Kulturnem centru Lojze Bratuž pogovor na temo "Ko bi Cerkev bila film"... Letošnji gost bo direktor Vatikanskega televizijskega središča (CTV) g. Dario Viganò.

ŠZ Dom Gorica ima novo vodstvo

Minuli teden so se v Kulturnem domu v Gorici na rednem občnem zboru zbrali člani športnega združenja Dom Gorica. Skupščina je poleg izvolitve novega vodstva postavila temelje prenove in popestritve v sami ponudbi goriškega športnega društva. Govor je bil tudi o vlogi, ki naj jo društvo odigra v mestni stvarnosti in na obmejnem območju. Dosedanji predsednik Luka Bresciani se je zahvalil vsem, ki so na kateri koli način pomagali pri razvoju društvene dejavnosti. Razmah košarke, otroške in mladinske dejavnosti, cheerleadinga kaže pravo pot. Sledili sta tajniško in blagajniško poročilo Andreja Vremca in Igorja Komela. Po razpravi in pozdravih gostov so bile volitve novega vodstva ŠZ Dom. Novi predsednik je Mitja Primožič, podpredsednika David Čej in Igor Komel, tajnik Erik Graziani, gospodar Renca Pelesson, blagajnik Luka Bresciani.

SD Sončnica / Ob začetku postnega časa - Helena Jeriček Klanšček in Drago Klanšček

Post je "čiščenje in pospravljanje v hiši, v kateri živimo"

Kdo sta?

Helena Jeriček Klanšček je doktorica socialne pedagogike in je zaposlena na Inštitutu za varovanje zdravja. Je nacionalna koordinatorka za promocijo zdravja pri Svetovni zdravstveni organizaciji ter vodi delavnice in seminarje. Avtorica je številnih člankov in priročnikov. **Drago Klanšček** je bil zaposlen v gospodarstvu, kjer se je pogosto srečeval s problematiko stresa in izgorelosti, zato se je odločil, da bo poiskal druge načine za zadovoljno in zdravo življenje. Je diplomirani shiatsu terapevt, v Švici se je izobraževal za terapevta kraniosakralne osteopatije. Vodi delavnice in seminarje o stresu, zdravi prehrani in postenju.

Dvorana Močnikovega doma se je 27. februarja zvečer kmalu napolnila. Zakonca Helena Jeriček in Drago Klanšček sta namreč znana izvedenca za zdravo življenje, posebno prepričljiva zato, ker govorita samo o tem, kar sama izkušata in živita. "Poskusite, pa boste videli", sta večkrat dejala na srečanju v organizaciji SD Sončnica o temi *Postenje duše in telesa: zakaj in kako?* Ni težko verjeti, da bo po srečanju marsikdo stopil na to pot. Helena Jeriček Klanšček je začela z branjem krajšega možnega razmišljanja o postu, ki da je znan že tisočletja, in o tem, da "vse dobre stvari preživijo čas". Zanimivo je, da vsa večja verstva priporočajo post. "Duša je najbolj čist in Božji del nas: če bi naš um in telo delala, kar narekuje duša, bi bil svet drugačen". Zakaj pa jo slabo slišimo oz. je ne slišimo? Ker sta naš um in telo izgubila stik z njo, na dan pa so prišli sovraštvo, zavist, strah, ljubosumje, jeza itd. "Frekvenca naše duše je zelo visoka, frekvenca uma in telesa pa se je zaradi načina življenja znižala". Post je lahko način, kako "zvišati frekvenco našega uma in telesa" in priti v stanje boljše povezanosti z dušo. "Po postu je Velika noč res praznik naše duše in ne samo praznik šunke in pirhov. Če je komu pomembno tudi zdravje, je tu še dobra novica". Post je pomembno orodje za ohranjanje zdravja, preprečevanje bolezni in, če smo bolni, povrnitev zdravja. Vsaka bolezen namreč kaže na neko neravnovesje. "Če je človek v sozvočju s seboj, okolico in Bogom, je zdrav", je v 12. stol. dejala nemška opatinja sv. Hildegarda iz Bingna, ki jo je predavateljica večkrat omenila. V post se je poglobila ob boleznih; nekaj podobnega se je zgodilo z Dragom Klanščkom, ki se je ob težavah z zdravjem lotil posta s svežimi sadno-zelenjavnimi sokovi. "Bolezen je lahko tudi priložnost, da se ti odpre nov svet, nov pogled na stvar". Tako sta zakonca začela preučevati post, prehrano, gibanje itd., "da bi bili zdravi, zadovoljni in veseli, da bi živeli vstajenje", saj "smo narejeni zato, da smo zdravi". Človek je sestavljen iz telesa, umskih in čustvenih procesov ter duše, "ki je morda nekaj najbolj skrivnega in hkrati vseobsegajočega". Duša je kočjaž, konj um, telo kočja: danes je problem, ko kočjaž izgublja vajeti in konji ne vedo kam; nekateri se ukvarjajo samo s kočijo, bistven pa je kočjaž.

Drago Klanšček je izšel iz trditve, da je telo "hiša, v kateri živi naša duša". Z leti polnimo vse njene luknje in pojavijo se prvi znaki bolezni. Zdravje kot stanje brez bolezni je dinamičen proces, ki ga ves čas lovimo; je

stanje povezanosti z dušo in Bogom. Čisto naravna zadeva je, da se v našem telesu ustvarjajo toksini-strupi iz okolja, hrane, nezdravih vzorcev mišljenja in čustvovanja. "Ko smo pod stresom, se v nas na fizični ravni pojavljajo konkretni strupi". Na zdravje vpliva ne samo to, kar damo v usta, ampak tudi to, kako razmišljamo in se odzivamo na okolje. Strupe iz telesa izločajo debelo črevo, jetra, ledvice, pljuča in koža. Prvi znaki zastrupitve so posebno vidni zjutraj, in sicer pomanjkanje energije, zatekle veke, podočnjaki, kašelj, rdeče oči, glavobol, težki udi, moten vid, vrtoglavica itd.; na umski ravni zmedenost, počasno razmišljanje, luknje v spominu itd., na duševni pa pomanjkanje volje, slabo razpoloženje, po bitost itd. Narava je zelo modra, "pravzaprav se postimo vsako noč": to je čas, namenjen regeneraciji telesa, mini-post, ko v telo ne vnašamo hrane. Organizem počiva, saj je prebavljanje hrane zahteven postopek. Če se zbudimo z omenjenimi simptomi, pomeni, da proces čiščenja od "odpadnih snovi" še ni bil končan. Če mu ne damo možnosti, da bi prišel do konca, in stanje prenašamo naprej, smo stalno brez energije, utrujeni, imamo trde sklepe, razdražljivost, "vsaka gripa se nas prime". In tveganje t. i. civilizacijska obolenja, kot so npr. zvišan krvni tlak ali holesterol, možganska kap, srčni napad, rak, kronična pljučna, kožna ali ledvična obolenja, duševne bolezni itd. Včasih so ljudje živeli bolj preprosto in zdravo, danes smo tarča številnih novih virov toksičnih snovi, kot so smog, raznorazne oblike - tudi elektro-

magnetnih - sevanj, pesticidi in umetna gnojila, prehranski aditivi/dodatki (E-ji), hormonski motilci v kozmetiki, plastiki, oblekah in gospodinjskih aparatih, azbest, težke kovine, klor, fluor, čistila, pa še zdravila, poživila, negativna čustva, stresni hormoni itd. "Vsega tega, kar se množično propagira in za kar je veliko reklam, ne kupujte"! Velika večina šampunov vsebuje ftalate, ki so hormonski motilci, vplivajo na naš hormonski sistem. Pomembno je biti pozorni že na vodo, ki jo pijemo. "Zanimivo je, da večino strupov kupimo in tudi slano plačamo". Dodatek, kot so npr. konzervansi, antioksidanti, umetna barvila, emulgatorji, antikoagulant, umetne arome in sladila, "so v majhnih količinah dovoljeni za uporabo v hrani, nekateri pa so zelo toksični". Gotovo ne služijo temu, "da bi bili mi bolj zdravi, temveč samo za večji profit: da hrana lepše izgleda, več traja in se lažje prodaja". Toliko smo že polni strupov in konzervansov, da naša telesa po smrti sploh več ne razpadejo kot nekdanj! Toksične snovi se na otroke prenašajo že prek dojenja. Premalo smo pozorni na to, kar uživamo, in na to, da bi se razstrupljali. Vsaka posamezna snov lahko tudi ne škodi, problem pa so t. i. "cocktail učinki", ko kombinacija več snovi lahko sproži hud in nepričakovan problem. V vsakem človeku se vsak dan pojavi 25 tisoč rakavih celic; če je imunski sistem zdrav, jih z lahkoto nevtralizira. Če smo izpostavljeni vplivu kancerogenih kemikalij, se število teh celic poveča za štirikrat. Zaradi istih kemikalij oslabilen imunski sistem pa deluje s polo-

vično močjo, zato se verjetnost, da bomo oboleli za rakom, poveča kar za osemkrat! "Vsega tega se moramo zavedati!"

Stres je zelo povezan s tem, kako razmišljamo: vsaka misel in emocija imata biokemični ekvivalent, ki deluje na naš organizem, vpliva na naše organe. Molekule emocij nastajajo v vsakem delu našega telesa. "Zelo pomembno je, kaj in kako mislimo", da nimamo preveč negativnih misli. "Post je lahko tudi post od negativnih misli, ne samo od nezdrave hrane in strupov". Kaj lahko storimo? Pomembno je že vse to vedeti in zmanjševati vnos strupenih ali obremenjujočih snovi, izbirati čim bolj zdravo hrano, povečati vnos zdravih snovi in takih, ki razstrupljajo, kot so sadje, zelenjava, zelenje, koprive, alge, sirotka, zeljnica, postni časi, glina itd. Izvrstni za razstrupljanje s pitjem vode, dihanjem in gibanjem. "Tudi smeh zelo razstruplja".

Ne nazadnje so pomembni pozitivne misli, izražanje občutkov na primeren način, molitev, tišina, dobra dela, sočutje, odvajanje od slabih navad itd. "Dobra strategija proti negativnim mislim je misliti nekaj drugega". Na post moramo zato gledati "ne kot na neko mučenje, ampak kot na dar sebi, da vzamem čas zase, premislím, kaj se mi dogaja; da se prečistim ne samo telesno, temveč na vseh drugih ravneh". Telo, ki nam samo govori, je treba poslušati, "toda prej ga je treba prečistiti". Potem nam tudi duša lažje spregovori. "Vse je povezano".

Predavatelja priporočata post od trde hrane oz. na tekoči hrani s sveže pripravljenimi sadnimi in zelenjavnimi sokovi, ki nudijo minerale, vitamine, encime, "vse, kar telo potrebuje". Pri tem je pomembno uporabljati sadje in zelenjavo iz domače pridelave ali ekološke pridelke. Onadva še najpogostejše pripravljata sokove iz agrumov, korenja, pese, blitve, špinata, peteršilja, zelene, jabolka, ananasa, sezonskega sadja itd. Tak post, ki ga je - pozor! - pomembno postopoma uvesti in prav tako končati, je primeren skoraj za vse, je "čiščenje in pospravljanje v hiši, v kateri živimo". Predavatelja se na tak način postita dvakrat oz. trikrat letno po en teden. "Sploh ni težko. Potrebno pa je malo discipline".

Za vse, ki bi želeli narediti ta korak ali kaj več izvedeti o takem postu, organizirata zakonca Klanšček v osrednji Sloveniji skupinske poste oz. delavnice v manjših skupinah z bogatim celodnevним programom in z različnimi terapijami. / Danijel D.

Deveta Pravljina urica v Feiglovi knjižnici

Obdarovanje prinaša veselje

Morda, ker je bil pust že skoraj pred vrati, se je v ponedeljek, 24. februarja 2014, na dan sv. Matije, ki led razbija, če ga ni, ga pa naredi, zbralo v prijazni mladinski sobi Feiglove knjižnice za spoznanje manj otrok kot po navadi. Tokratna Pravljina urica je bila pravzaprav droben gledališki dogodek, ki ga je malčkom podarila skupina dijakov prvega razreda pedagoške smeri humanističnega liceja S. Gregorčič v Gorici. Navdih za pravljino nastop pred malo publiko so dijaki dobili prav

ob obisku Feiglove knjižnice. Za ta gledališko lutkarski pod-

vig jim je smernice dala njihova profesorica Viljena Devetak. V glavnem pa so za predstavo poskrbeli vse sami. Izdelali so lepe, prikupne, še kar velike ročne lutke iz plišastega blaga, pa še na scenski zaslonski naslikali gozdno pokrajino, saj se pravljica dogaja v gozdu, v zimskem času. Jež je

vodnjah za otroke vrtca Živžav z Vrha Sv. Mihaela. Če jo bodo še kdaj ponovili in pri tem še izpilili potek celote, predvsem pa sinhronizacijo gibov lutk s pripovedjo, bo pravljina zgodba

še bolje zaživela. Res je treba pohvaliti te pridne najstniške lutkarje, ki so se zaradi lastne želje in potrebe po ustvarjanju lotili tega pristranskega lutkovnega prizorčka. Želimo jim, da bi tako navdušeno vztrajali in pravljino pripoved predstavili še v drugih vrtcih in z njo razveselili otroke, pa tudi sebe.

Ker so se ob koncu v pravljici živalice posladkale z različnimi dobrotami, je knjižničarka Luisa, ki je pred začetkom igrice predstavila nastopajoče, ponudila otrokom bombončke, mladi izvajalci pa so jim razdelili pustne maske, da so jih mali cibani odeli v kar se da živahne barve. Tudi naslednja in zadnja Pravljina urica v letošnji sezoni, v ponedeljek, 10. marca 2014, se obeta zanimiva, saj bo nastopila druga skupina dijakov humanističnega liceja S. Gregorčič. Bog ve, kaj bodo pa ti prikazali malim zvestim obiskovalcem knjižnice!

IK

Tiskovno sporočilo Slovenske skupnosti V Doberdolu je treba odločno obrniti stran

Doberdob, po površini največja kraška občina, si zasluži popolnoma drugačno upravljanje od dosedanjega. Kraško območje in njegovi ljudje potrebujejo, da jim občina pomaga in pripravi vse tiste pogoje in nudi take storitve, da bo mogoče nastaviti razvojne smerice, ki so vse do danes neizkoriščene. Za vse to je nujno, da pride v občinskem upravljanju do korenite spremembe. Ne gre več za ideološka prepričanja oziroma delitve, temveč za odgovorno in dosledno skrb, da lahko imajo Kraševci primerne pogoje za življenje in delo na lastni zemlji. Doberdobska sekcija SSK se bo na teh volitvah odločno borila za to in poziva vse doberdobske občane in občanke, da aktivno pristopijo k temu prizadevanju, ker tokrat gre zares za prihodnost Doberdola, Jamelj, Sabličev, Dola in Poljan. Tako bi lahko strnili sklepe četrtkovskega kongresa doberdobske sekcije SSK, na kateri so občinski svetniki slovenske zbirne stranke Dario Bertinazzi, Marko Jarc, Aldo Jarc in Boris Vižintin predstavili petletno delo v občinskem svetu. Tajnik Marko Jarc je podal svoje poročilo, v katerem je tudi analiziral odnose med SSK in Občinsko enotnostjo, ki so žal še vedno na nezadostni ravni in ne omogočajo ali celo zavirajo potrebno sodelovanje. Na sekcijemskem kongresu so pozdravili tudi pokrajinski tajnik SSK Julijan Čavdek, pokrajinska podtajnica in podpred-

sednica Pokrajine Gorica Mara Černic ter predstavnik štev-janske sekcije SSK Marjan Drufovka in Milko Di Battista. Po podanih poročilih se je med udeleženci razvila živahna razprava o upravljanju doberdobskega območja. Člani SSK so ugotavljali, da je v Doberdolu vrsta nerešenih težav, ki pogosto uspešno upravljanje občine. Nedorečeno ostaja vprašanje kamnoloma, kjer je trenutno vse ustavljeno, občina pa od koncesije ni še prejela ničesar. Problem je tu v sami pogodbi. Občinska uprava ni pripravila nič ob 100-letnici prve svetovne vojne in tako zapravlja enkratno priložnost za ovrednotenje krajev spomina. Za okolje in turizem ostajata popolnoma neizkoriščena doberdobsko jezero in paludarij. Velike zamude se še vedno beležijo pri obnovi šole, pri kateri je bila najrežena napaka, ko je občina razvezala pogodbo s prvim podjetjem. Zelo pozitiven pa je bil enoten nastop proti gradnji nove železniške trase pri Sabličih. Precej denarja pa, kot se zdi, bo izgubljenega zaradi ne-dejavnosti občinske uprave pri čezmejnem projektu "Living fountains" za oživljanje krajevnih vodnjakov in kalov. Razpravi so sledile volitve in sekcijski kongres doberdobske SSK je na mesto tajnika potrdil Marka Jarca, predsednik sekcije pa bo Aldo Jarc. V pripravi na pokrajinski kongres SSK, ki bo jeseni, so člani SSK iz Doberdola odločili, da bodo svoje delegate izvolili po občinskih volitvah.

dobil darilo, rdečo pleteno kapico, a je ni mogel natakni na glavo zaradi bodic, zato jo je podaril zajčku. Temu pa uhlji niso dovolili, da bi jo nosil. Tako je ob širokosrčnosti obdarovancev ta kapica romala do jazbeca in lisice. Le-ta je v gozdu našla prezebljega ježka in ga zavila v volneno kapico. On je bil presrečen, da je prejel tako toplo "odejico". Ob pripovedovalki Alessii Zavadlav so lutke animirali in jim glas dajali Giovanna Iacumin (ježek), Ilaria Medvedich (zajček), Matteo De Rose (jazbec), Jasmin Butković (lisica). Pravljico so že odigrali v So-

Prof. EMIL DEVETAK

je v teh dneh v krogu svoje družine praznoval častitljiv jubilej.

Ko mu v uredništvu Novega glasa iskreno kličemo še na mnoga zdrava leta, se mu obenem zahvaljujemo iz srca tudi v imenu naših bralk in bralcev za dolgoletno nesebično in prepotrebno lektorsko delo pri našem tedniku!

KATOLIŠKA KNJIGARNA in GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

vabita na predstavitev nove knjige, ki je izšla pri Goriški Mohorjevi družbi

Marija Mercina
PRIMORSKA ZGODBA

z avtorico se bo pogovarjal urednik Marko Tavčar

v ponedeljek, 10. marca 2014, ob 17. uri
v galeriji Ars, Travniki 25 v Gorici

Obvestila

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško sporoča udeležencem izleta v hrvaško Istro, da bo v soboto, 8. marca, odpeljal avtobus št. 1 ob 6.45 iz Gorice s trga Medaglie d'oro/z Goriškega, nato s postanki pri vagi, v Podgori pri telovadnici, v Štandrežu pri lekarni in na Pilošču. Avtobus št. 2 bo odpeljal ob 6.45 iz Štandreža s Pilošča, nato s postanki v Sovodnjah pri lekarni in cerkvi, na Poljanah, v Doberdobu, Jamljah in Štivanu. Udeleženci morajo imeti veljaven osebni dokument. Organizatorji priporočajo točnost. Društvo obenem sporoča, da je za izlet še nekaj razpoložljivih mest. Vpisujejo po tel. 0481 882183 (Dragica V.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 884156 (Andrej F.), 347 1042156 (Rozina F.).

Nadškof msgr. Redaelli bo v nedeljo, 9. marca, ob 16. uri spregovoril katehetom in učiteljem verouka iz nadškofije, zbranim na duhovni obnovi pri uršulinkah. V sredo, 12. marca, bo ob 20.30 v Aiellu, kjer bodo v Občinski dvorani (Sala civica) predstavili knjigo o Pismu Rimljanom, ki jo je napisal g. Fabio La Gioia. V petek, 14. marca, bo imel v stolnici ob 20.30 prvo postno katehezo.

Romanje v Medjugorje od 2. do 5. maja letos. Odhod iz Nove Gorice in Rožne Doline s postankom na Kozini za tržaške romarje. Vpis pri g. Darku za Gorico (tel. št. 3703201305), za tržaško pri g. Jožetu Markuži (tel. št. 040 229166), za Novo Gorico 00386 5 3022503. Potovanje z udobnim avtobusom. Slovenski in italijanski državljani potujejo z veljavno osebno izkaznico.

Potovanje z Novim glasom v Maroko bo od 21. do 28. maja 2014; odhod z letališča v Ronkah. Za vpisovanje in informacije: uprava Novega glasa v Gorici, tel. 0481 533177, uredništvo v Trstu, tel. 040 365473, g. Jože Markuža tel. 040 229166. Kdor želi prejeti program po elektronski pošti, naj sporoči na naslov: mohorjeva@gmail.com ali uprava@noviglas.eu

Prosvetno društvo Rupa-Peč vabi na tradicionalni letni izlet, tokrat v Jordanijo, ki bo potekal od 19. do 26. avgusta 2014. Informacije na tel. 0481 882285 (Ivo Kovč). **Resna in odgovorna** medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. št. 00386 30 325 558.

Zanesljiva in diskretna gospa pomaga pri likanju in čiščenju v gospodinjstvu. Tel. št. 00386 41529652.

Iščem delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. št. 00386 31449311.

Kadar potrebujete varstvo za otroke ali starejšo osebo, pokličite na tel. št. 00386 41256240.

32-letna profesorica nudi inštrukcije slovenščine in varstvo. Tel. št. 00386 41256240.

Kvalitetno opravljam gospodinjstva dela: likanje, čiščenje... Pokličite na tel. št. 0038641885539.

Prispevke za SCGV Emil Komel v spomin na ravnatelj prof. Silvana

Kerševana lahko nakažete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVIIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERŠEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Darovi

Za Novi glas: dr. Karel Bonutti 100, N. N. 500 evrov.

Voščilo

Gospod **Emil Devetak** je praznoval 80. rojstni dan. Odborniki in člani društva mu čestitajo in želijo vse najboljše in da bi še dolgo let predsedoval Društvu goriških upokoencev.

Naša načelnica **Alenka - Nasmejana puma** in njen izvoljenec Aljoša sta si obljubila večno zvestobo. Ob tem pomembnem dogodku jima želimo veliko Božjega blagoslova, voščimo "srečno pot" ter kličemo hip hip hura voditelji in člani celotne SZSO - Gorica.

Čestitke

Te dni je praznovala lep okrogli življenjski mejnik Mirjam Obljubek. Da bi ji Stvarnik naklonil še veliko mirnih in zadovoljnih dni, ji srčno želijo "kolegice telovadke" s prof. Majo Leban in upajo, da se bo spet gibčna kot vselej čim prej vrnila mednje.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 7.3.2014 do 13.3.2014)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od 21.00 do 22.00. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 7. marca (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 8. marca (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v slovenščini ter v benečanskem in rezijanskem narečju.

Nedelja, 9. marca (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 10. marca (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zanimivosti iz naših krajev - Iz kršćanskega sveta - Naši zbori pojo - Obvestila.

Torek, 11. marca (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 12. marca (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Spomin, govorica in pisava - Izbor melodij.

Četrtek, 13. marca (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti iz sveta - Obvestila.

OBČINSKA KNJIŽNICA SOVODNJE OB SOČI

v sodelovanju z Goriško Mohorjevo družbo vabi na predstavitev knjige

DOMAČE SLAŠČICE

131 receptov najbolj priljubljenih primorskih in drugih sladic

V Občinski knjižnici Sovodnje ob Soči v torek, 11. marca 2014, ob 18. uri

Ob mednarodnem dnevu žena

Barvite in prozorne ženske ali osahli vonj mimoz

I nes me je obdarovala, poklonila je mami in meni mimoza dan pred 8. marcem. Razveselila je obe, njo, ki se ji dnevi raztezajo med soncem in meglo, snegom in dežjem, doma, na toplem. In mene, ki v resnici ne praznujem posebej tega praznika, ker ga ne čutim, ker ga nisem potrebovala in ga ne potrebujem. Čeprav z zavestjo, da ga mnoge potrebujejo, in ne vedo zanj. Je praznik vseh tistih tihih, brezpravnih, skritih in zakritih žensk, blizu in daleč, zlasti na jugu in na vzhodu, kjer ne morejo svobodno z doma, kjer ne morejo odločati o državnih zadevah, temveč samo o zadevah med štirimi stenami in še to v manjši meri.

Kraljice doma, cesarice gostoljubja, prijaznosti in praznine, se skrivajo mojim očem in ne vem zanje. V njihovih deželah ne cvetijo mimoze. Ponosne v svojih barvitih dolgih pajčolanah, ki zastirajo njihove obraze in njihove želje. Predstavljam si jih kot v sanjah, v pisani barvitosti oblačil, od karminasto rdeče, do vijolično modre, zavistno rumene in upajoče zelene. Nazadnje se vse spremaša v prozorno belino in črno navad in običajev, iskrivih in žalostnih oči.

Zdi se mi, da jih vidim, kot sem pred mnogimi leti občudovala silhuete žensk na platnu slikarja Valentina Omana na razstavi v Trnovci. Ti-hotapski objem ženske povezanosti, solidarnosti in sočutja mi je navdihnil pesem.

Ženske Marakeša, uijete na papir.

Ženske, zelene kot zastrta okna hrepenenj. Modre kot morje obljub. Rumene kot razcveli regrat zavisti. Oranžne kot sonca, polna sokov. Rožnate kot prsi brstečih cvetov. Rdeče kot krvaveči tulipani strasti. Vijoličaste kot solze, skrite za zastori burk.

Ženske Marakeša, neme jetnice barv.

Od tedaj je preteklo dobro desetletje in v časopisu ob 8. marcu še vedno pišejo uvodnike (samo ta dan!) ženske, še vedno pišejo o nasilju nad ženskami, še vedno pišejo o pomenu tega praznika, ki je častljivo star. Dobrih sto let je preteklo od zamisli, da se posveti izkoriščenim, trpečim, zatiranim, zapostavljenim, izmozganim, neenakopravnim ženskam dan - praznik,

Foto JMP

dan žensk. Izkoriščenim? Recimo, dekletom z univerzitetno izobrazbo, ki dvigujejo slušalko in dahnejo vanjo ponudbo za novo, ugodno pogodbo telefonske družbe ali pa zavarovalno polico. Za par evrov na uro. Trpečim? Recimo, ženskam, ki v imenu ljubega miru, ljubezni in družine, predvsem zaradi otrok, prenašajo vsak dan besedno poniževanje, omalovaževanje ali psihični pritisk, morda tudi fizično nasilje. Zato, ker so se odločile za družino, zato ker niso finančno samostojne. Zatiranim? Recimo, ženskam, ki prihajajo na zahod s kovčkom pričakovanj, z željo po poštenju, dostojni zaposlitvi, a jim trgovci z belim blagom s potnim listom odvzamejo svobodo in pahnejo na pločnik kot novodobne sužnje. Zapostavljenim? Recimo, sposobnim, izobraženim ženskam, ki kljub izkušnjam, diplomam, sposobnostim in znanju veliko težje do-

segajo vodilna mesta: mesto primarija bolnišnice, vodje urada, politično vodstvo, prestižnejša mesta na čelu univerzitetnih ustanov. Zato, ker je pred njimi nepregledna vrsta moških. Zaslužnih? Sposobnih? Boljših?

Izmoganim? Recimo, zaposlenim mamicam z otroki (dvema, tremi, štirimi? - premalo je otrok, pravi-jo!), ki zvečer onemogle od prevažanja dece sem ter tja, roditeljskih sestankov, pranja, likanja, kuhanja, negovanja bolnih otrok padejo v posteljo kot hlood, z mislijo, kako bo jutri. Bom zmogla? Zato, ker so se osamosvojile, postale enakopravne, ker so zaposlene tudi izven doma, ker se uresničujejo v poklicu.

Neenakopravnim? Recimo, tajnicam, uslužbenkam, delavkam, ki v uradih, ob tekočem traku, za isto ali težje, bolj naporno delo, prejema nižjo plačo od moških? Zato, ker kljub napredku in demokratičnim svoboščinam obstajajo še vedno razlike.

In kje so še vse tiste nevidne ali prozorne ženske - bolničarke, negovalke ali samo hišne pomočnice ali družabnice, ki dnevno ali tedensko prihajajo v mestne domove? Zato, da bi z dodatnim služkom omogočile sebi in družini preživetje ali otrokom solanje in boljšo izobrazbo.

In kje so še vse tiste, ki so izgubile službo, veselje, voljo do življenja? Malodušne, otožne, brezvoljne, ker živimo v kritičnih časih. Dan žensk je kljub vsemu še vedno potreben. Ne kot praznik za prodajo in darovanje mimoz in vrtnic, sladkih poljubčkov, temveč kot opomin. Kot opozorilo, da je potrebno še veliko narediti za popolno enakopravnost tudi pri nas, v tako imenovanem razvitem svetu. Tako doma (ne samo v kuhinji!) kot tudi v javnosti.

Danes je lahko začetek, a jutri se mora nadaljevati, sicer ostaja vsak tak praznik samo koledarski datum, za marsikoga navada, za drugega spet opravičilo.

Rumeni vonj osmorničevskih mimoz je osladen, v nekaj dneh izpuhti in ostane le osahla mimozina vejica, ki roma v smeti. Drobna opravila, ki so bistvenega pomena za preživetje vsakega od nas, pa ostajajo. Ne moreš jih odmisli, pomesti pod preprogo. Nasprotno, pomesti je treba predsodke in ovrednotiti neprecenljivo vlogo žensk pri vsakdanjih opravilih v lastni družini kot tudi pri negi otrok, ostarelih, bolnih, ogroženih v podporo drugih družin. Veliko jih je, teh prozornih žensk. Napolnimo njihove silhuete z barvitostjo vidnega dostojanstva in hvaležnosti.

Majda Artač

Jubilej

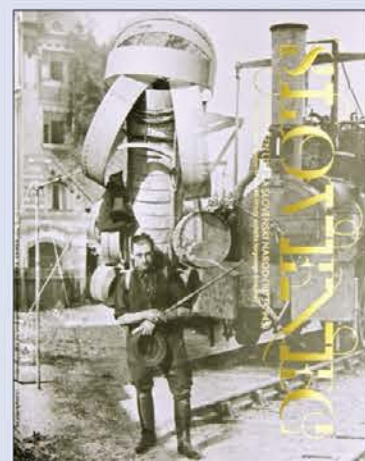
Ob obletnici izhajanja političnega lista Slovenec

Ob 140-letnici začetka izhajanja političnega lista Slovenec je Muzej novejšje zgodovine Slovenije izdal in založil zajeten zbornik, ki prinaša zgodovinski pregled izhajanja nekdanjega slovenskega osrednjega dnevnika. Zbornik je uredila Mateja Tominšek Perovšek, prispevke zanj pa so pripravili sodelavci Muzeja novejšje zgodovine Slovenije, Inštituta novejšje zgodovine Slovenije, Filozofska in Teološka fakulteta ter Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani, Nadškofijski arhiv Ljubljana in Slovenska akademija znanosti in umetnosti. Publikacija, ki je izšla v 300 izvodih, prinaša tudi bogato slikovno gradivo.

Prva številka Slovenca je izšla 14. oktobra 1873 v tisoč izvodih. (Neke vrste predhodnik mu je bil prvi slovenski politični list na Koroškem z enakim imenom, ki je izhajal v Celovcu od 14.1.1865 do 25.4.1867.) V začetku je list izhajal na 4 straneh trikrat na teden. Šele leta 1901 je začel izhajati na 6 straneh. Uredništvo je prevzel njegov ustanovitelj Karel Klun, ki je urejal predvsem politični in polemični del, načelne članke pa je pisal Josip Marn. Slovenec, s podnaslovom Političen list za slovenski narod, je poudarjeno zastopal slovenska in katoliška stališča. Sredi devetdesetih let 19. stoletja se je začel v listu oglašati Anton Mahnič, ki je s spisom Dvanajst večerov odkrito in brezkompromisno zagovarjal t. i. ločitev duhov.

V naslednjih letih so imeli pri časopisu vidno usmerjevalno vlogo in vpliv vsi najvidnejši katoliški voditelji na Slovenskem. Prav tako najdemo med glavnimi in odgovornimi uredniki ter izdajatelji Slovenca zelo znane osebnosti iz kulturnega, političnega in cerkvenega življenja. Spominska publikacija prinaša najrazličnejše vidike življenja, ki so bili povezani z izdajanjem časopisa. Obdelani so politično-zgodovinski pogledi, cerkvene razmere, kultura, šolstvo, šport, gospodarstvo. Primeren prostor je dodeljen drobnim novicam, ženskim rubrikam ter uredništvu in tiskanju časopisa. Poseben poudarek je dan ilustriranemu Slovenscu, ki je od leta 1924 do leta 1932 izhajal kot tedenska priloga časopisu. Hudo preizkušnjo je časopis doživel med italijansko in nemško okupacijo, ko je bila uvedena stroga cenzura. Le zadnja številka Slovenca, ki je izšla 4. maja 1945, je bila pripravljena brez vednosti nemških okupatorjev, zato je bil urednik časopisa tudi aretiran.

Leta 1991 je katoliški tabor na Slovenskem s podporo povojne emigracije ustanovil dnevnik Slovenec, ki se je vsebinsko navezoval na katoliško tradicijo in se politično opiral na stranko Slovenskih krščanskih demokratov, a podvig ni uspel in je časnik čez dobrih pet let prenehal izhajati. / (mab)

In memoriam

Umril je velik meceni in narodnjak, pater Ivan Tomažič

Na pokopališču na Pregarjah pri Ilirski Bistrici od srede, 26. februarja, čaka vstajenja duhovnik in velik narodnjak, klatretinski pater Ivan Tomažič, ki je v 95. letu starosti umrl v soboto, 22. februarja, v Domu ostarelih občanov v Ilirski Bistrici, kjer je zadnja leta živel. Pogrebno mašo ob somaševanju mnogih sobratov je daroval upokojeni koprski škof msgr. Metod Pirih.

Življenjska pot p. Tomažiča se je začela 17. junija 1919 na Pregarjah, bil je prvi od treh otrok. Očeta je izgubil leta 1924. V rojstni vasi je obiskoval osnovno šolo in nato, kot še nekateri slovenski fantje iz naših krajev, odšel na gimnazij v Frascati in bil sprejet v red klatretincev, h katerim ga je napotil msgr. Jakob Ukmar. Bogoslovje je študiral v obdobju od 1939-43 v Zafri v Španiji. Po posvetitvi je bil v Španiji učitelj, nato pa se je leta 1946 vrnil v Italijo in deloval v Rimu.

Kot je sam povedal v daljšem pogovoru, ki ga je imelo z Jano Barba za naš teden, je "red klatretincev želel v Avstriji odpreti prvo postojanko, zato so iskali nekoga, ki se bo hitro naučil nemščine, in so povabili mene. Sam sem se oziral na Gorico, da bi deloval med Beneškimi Slovenci, pa me je predstojnik spodbudil, da bom lahko med Slovenci deloval tudi v Avstriji. Tako sem prišel s pastorskim delom v prvi postojanko klatretincev na Dunaju l. 1954... Bil sem tudi prvi uradno imenovani dušni pastir za Slovence na Dunaju in sem se veliko srečeval s študenti".

Prav iz teh stikov je Tomažič spoznal potrebo, da se na Dunaju zgradi študentski dom. S svojimi velikimi organizatorskimi sposobnostmi in neutrudnim delom, nabirkami ter javnimi subvencijami avstrijskih in tudi slovenskih ustanov je v obdobju od 1964-66 v 8. okraju zgradil moderen, udoben študentski dom

Korotan z 90 ležišči, 10 let pozneje dve ulici bolj daleč pa dom Koper za visokošolke s 50 ležišči. V dogovoru s predstojniki svoje ga reda je lastništvo doma prevzela Celovška Mohorjeva družba, oba doma pa je Tomažič do leta 1986 tudi uspešno upravljal in prav gotovo je njegova zasluga, da so mnogi koroški študentje, ki so v teh domovih bivali in študirali, ob stehi dobili tudi slovensko okolje, ki je utrdilo njihovo narodno zavest. Leta 1986 je v Avstriji stopil v veljavo nov zakon za študentske domove, ki je uvažal mešan sistem, tako da je Tomažič odstopil kot rektor. Glede usode Korotana je zadnja leta izražal prizadeta stališča, saj se prej ni strinjal, da so v domu uredili hotel, in leta 2009 tudi ne, da so dom prodali, čeprav ga je veselilo, da je Korotan kupila republika Slovenija in je torej ostal v slovenskih rokah in še naprej opravlja svojo namensko vlogo. Na Dunaju je pater Tomažič de-

loval kot duhovnik v domu za bolne in ostarele, imenovanem Baumgarten, in v avstrijski prestolnici ostal do svojega 90. leta starosti, nato pa se je vrnil v ljubljene Brkine, kamor se je itak vračal vsako poletje in tu opravljal izredno dragoceno duhovniško pomoč. Veliko je tudi finančno pomagal zlasti pregarski cerkvi, saj je poskrbel za orgle, nove klopi, nov pod, novo streho in elektronsko zvonjenje. V podružnicah pa je znatno pomagal na Tatrach, Gabrku in Zajelšju. Tako je povedal Jani Barba: "Rad se vračam v Brkine, kjer se dobro počutim. Drugače pa me skrbi apatičnost ljudi glede verskega življenja in obiskovanja nedeljskega bogoslužja. Stalno najdete ljudi na pokopališču, kot da bi bili mrtvi njihov Bog, v nedeljo k maši jih pa ni. Tudi otroci, ki so že bili pri birmi, so pozabili na dolžnosti in poslanstvo. Rešitev vidim v majhnih skupinah, ki bi dajale zgled in bi pridobile še druge".

Ivan Tomažič je bil za svoje življenjsko delo leta 2004 odlikovan z državnim redom za zasluge za človekoljubna dejanja v dobro pomoči potrebnim. Širša slovenska javnost pa je rajnega patra Tomažiča poznala, tu-

di ker je bil skupaj z Jožkom Šavljem in Matejem Borom oče teorije o venetskem izvoru Slovencev in marsikdo se mu je zaradi tega posmehoval. Pred kakim desetletjem pa je na osnovi novih spoznanj paleontologov in jezikoslovcev ter drugih ved po-

stavil teorijo, da Slovenci pripadamo jezikovnemu področju v srednji Evropi, ki obstaja od mezolitika naprej, in so Veneti en del tega ljudstva, ki izvira iz Lužiške kulture. Približno 1800 pred Kristusom so s širjenjem posebnega obreda upepeljevanja mrtvih prišli tudi v naše kraje, kjer so že živeli Slovenci. Njihova posebna povezava s slovenskim

narodom je dokazana z venetskimi napisi, ki jih je mogoče razumeti le s pomočjo slovenskega jezika. Do tega stališča je Tomažič prišel s poglobljanjem t. i. teorije kontinuitete italijanskega lingvističnega arheologa prof. Maria Alineia in Marcela Otteja. Tako je v svoji knjižici "Bog živi deželo pod Triglavom" obrazložil, da so venetska ljudstva prinesla svojo kulturo žarnih grobišč, se udomačila v naših krajih in da je s časom njihovo ime postalo najpomembnejše ime Slovencev, kakor je dokazano z dokumentom Vita Colombani iz leta 1615. Najnovejše raziskave gentikov in paleontologov pa potrjujejo, da je pri srednjeevropskih narodih in tudi pri Slovincih gentiska zasnova izredno stara in sega v pradavnino, tako da vendar le ni vse iz trte zvito, kar je Tomažič trdil. Pogreb rajnega patra je potrdil, da je to bil človek, ki se je globoko zapisal v srca ljudi, in nagovorili so potrdili, da bodo njegova dela še dolgo predmet razprave in obravnav. Upajmo, da bo njegova duhovna dediščina in ljubezen, ki jo je aktivno s delom in darovi izkazoval svojemu narodu in svoji ožji deželi - Brkinom, obrodila bogat duhovni sad.

Marko Tavčar

Kratke

Časopisno in založniško podjetje Nova revija v stečaju

Časopisno in založniško podjetje Nova revija je od 25. februarja v stečaju. Predlog za stečaj je podala Davčna uprava RS (Durs). Družba je sicer zahtevala odložitve odločanja o predlogu za stečaj, a v roku ni predložila vse zahtevane dokumentacije, zato se je šlo, da je insolventna.

Po podatkih Dursa je bila na 25. januar družba Nova revija na seznamu podjetij, ki dolgujejo med 500.000 in milijon evrov davka. Stečajni upravitelj je Matjaž Polenčič, upniki pa lahko svoje terjatve prijavijo do vključno 26. maja, kaže objava Okrožnega sodišča v Ljubljani na spletni strani Ajpesa.

Direktor založbe Tomaž Zalaznik zadeve za STA ni želel komentirati. Založba Nova revija je bila ustanovljena leta 1990. Nastala je iz istoimenske revije, ki jo je junija 1980 spodbudilo šest slovenskih razumnikov in podprlo 60 podpisnikov v časopisu Delo. Prva številka Nove revije je izšla maja 1982, založnica je bila Cankarjeva založba. V naslednjih letih je izšlo več posebnih števil revije, največji odmev je doživela slovita 57. številka, v kateri so bili objavljeni Prispevki za slovenski nacionalni program.

Založba je izdajala vrsto zbirk s področja leposlovja, humanistike in družboslovja - Samorog, Paradigme, Interpretacije, Hieron, Phainomena, Pričevanja, Korenine, Libra, Slovenska kronika, Feniks. Poleg "revije za mišljenje in pesništvo", ki je do leta 2005 v 23 letnikih izdala 272 števil, je izdajala še mesečnik Ampak, ustanovljen leta 2000, revijo za fenomenologijo in hermenevtiko Phainomena, revijo za religiozologijo, mitologijo in filozofijo Poligrafi ter revijo za človekovo pravice Dignitas.

Leta 1993 je ustanovila Sklad Josipa Jurčiča, ki podeljuje Jurčičevo nagrado za novinarske in publicistične dosežke leta, od leta 1998 pa je sodelovala tudi pri podeljevanju Rožančeve nagrade za literarno esejistiko je mogoče izvesti na spletni strani Nove revije.

Marija Mercina: Primorska zgodba

Knjiga z naslovom Primorska zgodba, ki je izšla pri Goriški Mohorjevi Družbi, je posebna avtobiografska in zgodovinska pripoved. Osrednje dogajanje poteka v vipavski vasi Goče, ki avtorici predstavlja izhodišči prostor njenih temeljnih bivanjskih in etičnih spoznanj. Marija Mercina živi namreč med Novo Gorico in Gočami, pogosto obiskuje Ajdovščino, kjer je preživela otroštvo in mladost.

V Primorski zgodbi je dogajalni čas zgoščen na en sam dan po materini smrti, retrospektivni dogodki pa segajo vse do začetka 20. stoletja. Načno branje materinih dnevniških zapiskov in pisem ter različnih sodnih in drugih uradnih listin iz njene zapuščine sproži v pripovedovalki dramatičen postumni dialog z materjo, ob katerem se pred bralcem razprostira slika majhne, tesno povezane vaške skupnosti in njenega prizadevanja, da bi med noči zgodovine ohranila svojo identiteto in človeški obraz.

Spremno besedo z naslovom Mamin najdaljši dan je v knjigi napisala avtoričina hčerka Ana Ogrič.

Marija Mercina poleg leposlovne proze objavlja tudi esejistične in strokovne članke (slovenistične in didaktične) v različnih revijah in zbornikih, v knjižni obliki pa so doslej izšla naslednja dela: zbirka kratke proze Imena (1992), Proza Cirila Kosmača, Uvod v lingvostilistično analizo (2003), Ženska hiša (2005) in Primorska zgodba (2014).

Je avtorica dveh radijskih iger: Najdaljša noč, Radio Slovenija, 2009 in Obrazi Cirila Kosmača, Radio Trst A, 2012.

Knjiga bo predstavljena: v ponedeljek, 10. marca 2014, ob 17. uri v Galeriji Ars na Trstniku v Gorici in v četrtek, 13. marca 2014, ob 18. uri v Goriški knjižnici Franceta Bevtke v Novi Gorici. Pogovor z avtorico bo vodil urednik knjige Marko Tavčar.

Spomin na dr. Draga Gantarja

Pred 25 leti se v Trstu umrl zaslužni ravnatelj tedanje Hranilnice in posojilnice na Opčinah (sedanje Zadržne kraške banke) dr. Draga Gantar.

Rodil se je 20. novembra 1919 v Zavrčju pri Idriji. Klasično gimnazijo je obiskoval v Malem semenišču v Gorici, maturiral pa v Ljubljani. Po končani vojni je doštudiral na ekonomski fakulteti tržaške univerze. Že med študijem je poučeval na slovenskih srednjih šolah, po diplomu na Trgovski akademiji do leta 1960, nato pa na italijanskem trgovskem zavodu Carli. Obenem je odprl poklicno pisarno, v kateri je bil na voljo s strokovnimi nasveti.

Zaradi svojega ugleda nastopa se je zelo priljubil dijakom in vsem, ki so z njim prihajali v stik. Še prav posebno pa je svoje velike poklicne sposobnosti in človeške vrline razvijal od leta 1973 dalje, ko je postal ravnatelj Hranilnice in posojilnice na Opčinah. Z veliko vnemo in sposobnostjo mu je uspelo ugotoviti in razviti poslovanje tedanje skromne slovenske posojilnice, ki je kasneje postala zelo uspešna zadržna banka. / (mab)

Razstava Vroče sledi hladne vojne v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici
"So stvari, za katere želimo, da bi se nikdar več ne ponovile"

Odprtje zgodovinske dokumentarne razstave Vroče sledi hladne vojne v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici je 28. februarja privabilo res veliko ljudi; mnogi so si ob 17. uri v komorni dvorani ogledali istoimenski dokumentarni film, še več pa se jih je udeležilo svečanega trenutka, ko so o projektu spregovorili ugledni gostje.

Gre za razstavo, ki jo je leta 2012 pripravil Gorenjski muzej v sodelovanju z Arhivom Republike Slovenije in Mohorjevo založbo Celovec, vodji projekta pa sta Jože Dežman in Hanzi Filipič. Na 22 dvojezičnih panojih - v slovenščini in nemščini, prireditelji pa so poskrbeli tudi za italijanske prevode - ponuja vpogled v dogajanje na meji med Slovenijo in avstrijsko Koroško v letih 1945-1991. Prek zgodbe posameznikov in družin predstavlja zgodbo prehodov slovenskih ljudi čez železno zaveso, poglablja pa se tudi v širšo analizo tega poglavja na celotnem slovenskem prostoru. Kot je uvodoma povedala pobudnica in povezovalka goriške razstave, časnikarka Erika Jazbar, je dogodek nastal v sodelovanju z Goriškim muzejem in s KD Stanke Vuk iz Mirna. Predsednica Kulturnega centra Franka Žgavec, ki je pozdravila navzoče in med njimi zlasti novega goriškega prefekta Vittoria Zappalorta, se je za glasbeni poklon zahvalila Vokalni skupini Chorus 97, ki jo vodi Laura Winkler, za pomenljivo večjezično recitacijo pa dijakinjam osnovne šole iz Mirna. Zgodovinar Jože Dežman je povedal, da je govor v Celovcu začel z besedami Hanzi Filipiča, ki je po odkritju hudega, ki se je zgodilo v Sloveniji po vojni, zapisal, da je dejansko izhodišče vse tragedije fašistična in nacionalsocialistična agresija, da je žrtev veliko in vse imajo pravico, da jim vrnemo človeško dostojanstvo, jih odrešimo krivici pozabe. Ta kritični odnos je "gugalnica, ki se ne sme spremeniti v igro za politični drobiž, ker je zadeva preveč resna". Že v projektu Med kljukastim križem in rdečo zvezdo leta 2002 so predstavili "zelo eksplozivna soočenja in soodvisnosti" med skrajnim ko-

roškim nacionalsocializmom in slovenskim oz. jugoslovanskim stalinizmom. Predstavljajo predvsem usode prebivalcev Slovenije, na katere je usodno vplivalo dogajanje ob železni zavesi v hladni vojni. Za to "najbolj odprto mejo v Evropi", kot so jo nekateri imenovali "s propagandno prevleko", so od maja 1945 do junija 1991 dobili več ilegalnih pribežnikov kot na Berlinskem zidu, "verjetno vsaj desetkrat več". Samo do leta 1949 je bilo na slovenski zahodni meji ubitih po uradnih podatkih vsaj 417 oseb. Šlo je za pravi "upor z nogami". Do leta 1960 je ilegalno zbežalo na Zahod okrog 40 tisoč Slovencev, okrog 30 tisoč pa je bilo aretiranih, obsojenih, poslanih v prisilno delo itd. Na tej meji je bilo "vsak trenutek od dva do tri tisoč vojakov, vsaj do leta 1960 vsak trenutek od dva do štiri tisoč agentov tajne politične policije". Druga funkcija meje je bila preprečevati vstop tistega, kar je idejno ogrožalo komunizem z Zahoda. Izvoz revolucije je zamejskim Slovincem na Koroškem naredil neizmerno veliko škodo, je poudaril Dežman. Namen politično razbremenjene in neodvisne raziskovalne ekipe ter projekta je zato preseganje tistih - ne le geografskih - meja, ki so več generacij ločevale Koroško in Slovenijo.

Filipič je povedal, da so razstavo

Jože Dežman

Hanzi Filipič

Bojan Cvelbar

Drago Sedmak

Renato Podbersič

dovoljstvo z goriško raziskavo. Zahvalil se je vsem, ki so pripomogli k njeni postavitvi, zlasti Dežmanu in Filipiču, ter izrazil upanje, "da bo še naprej širila med ljudi svoje poslanstvo", kajti to je prvi namen projekta. Razstava je pomembna predvsem zato, ker ljudje po navadi ohranjamo samo lepe spomine, "take stvari pa pogosto hitro pozabljamo". V naši polpretekli zgodovini pa so tudi "stvari, za katere si želimo, da bi se nikdar več ne ponovile".

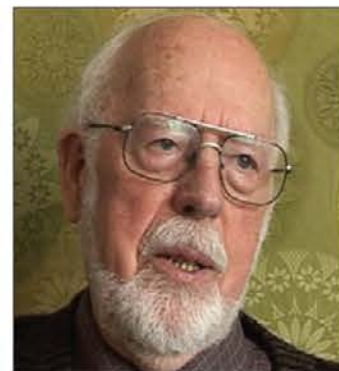
O primorskem delu razstave, zlasti še o razstavah o goriški meji v zadnjem desetletju je nato spregovoril Drago Sedmak iz Goriškega muzeja. Pripravili so že tri "muzejčke", je dejal, sedaj načrtujejo četrtega, muzej o "kontrabandu". Renato Podbersič ml. je orisal vsebino dokumentov oz. predmetov v enajstih vitrinah v atriju Kulturnega centra: to je "poskus prikaza meje v nekoliko manj romantičnem smislu", v prvih letih po vzpostavitvi železne zaves. Gre za majhen izbor dokumentov, ki jih hrani Pokrajinski arhiv v Novi Gorici. Zanimivi so npr. seznam prebivalcev vasi, ki so se "iz komunističnega raja" izselili v "gnili kapitalizem", ali dokumenti in denarnica Andreja Uršiča, simbola protikomunističnega demokratičnega odpora na Goriškem, ki je po zaslišanju UDBE poleti 1947 izginil neznano kam. Na ogled so časopisi, revije in knjige, ki so jih izdajali slovenski demokratični intelektualci v Trstu. Prisotna so tudi pričevanja o neuspešnih poskusih pobege v Italijo in o streljanju na meji.

Po lepi domoljubni pesmi je Cvelbar še uradno odprl razstavo - ki bo na ogled do Velike noči, 20. aprila - z mislijo: "Narod, ki ne pozna svoje zgodovine, si tudi svoje bodočnosti ne zasluži". / DD (več fotografij na www.noviglas.eu)

Častiljiv življenjski mejnik
Aleksander Valič
je praznoval 95 let

Dne 10. februarja 2014 je visok življenjski jubilej, 95 let, praznoval dramski in filmski igralec Aleksander Valič, nosilec Borštnikovega prstana (2008). Valič se je rodil v Gorici l. 1919 in je kot igralec slovenskega gledališča v Trstu nastopil tudi na odru goriškega Trgovskega doma, kot se živo spominja v svoji memoarski knjigi Sanje in resničnost s podnaslovom Spomini na prva leta Slovenskega narodnega gledališča za Trst in Primorje

1945-1947. Izdala jo je in založila Založba Mladika l. 1999 ob njegovi 80-letnici. Prve odrske korake je Valič opravil kot partizan v Frontnem gledališču 7. korpusa. Po izkušnjah v tržaškem gledališču je bil od l. 1947 dolga desetletja zaposlen v ljubljanski Drami. Tu se je od vloge do vloge začel vzpenjati na sam igralski vrh in postal eden izmed stebrov tega osrednjega slovenskega hrama. Med tem časom je izoblikoval veliko raznolikih vlog iz klasičnih in

sodobnih dramskih del. Poosebil je tudi marsikateri Shakespeareov lik. V spominih gledalcev pa ostajajo žive tudi njegove vloge v komedijah. V utemeljitvi Borštnikovega prstana o njem piše tudi: "Vsakič, ko se je pojavil na odru, je predstava zaživela. Ne samo zaradi njego-

ve izrazite odrske prezence, ampak predvsem zato, ker so gledalci pričakovali vsakič drugačno osvetlitev neke pristne človeške lastnosti in se pripravili na smeh". Poleg odrskih likov so se trajno zapisale v zgodovino slovenskega filma njegove filmske vloge. Med drugim je nastopil v prvem slovenskem zvočnem celovečercu Na svoji zemlji Franceta Štiglica. Pod Štigličovo taktirko je sodeloval tudi v filmih Tistega lepega dne, Dolina miru, Ne joči, Peter.

Da je bil "izrazita odrska prezence", potrjujejo tudi nagrada Prešernovega sklada (1967), Borštnikova nagrada za igro (1972) in častni znak svobode Republike Slovenije (2002).

IK

Kratke

In memoriam: inž. Hilarij Rolih
(12. 1. 1932 - 16. 2. 2014)

Inž. Hilarij Rolih se je rodil v zavedni slovenski družini v središču Trsta 12. januarja 1932 kot tretji otrok. Imel je tri sestre. Po maturi leta 1950 je diplomiral iz pomorskega inženirstva na Tržaški univerzi (1955). Leta 1956 se je poročil z lepo in zavedno Barkovljanko Zorko Pertotovo.

Izselila sta se v ZDA, kjer sta že bivali dve njegovi sestri, ki sta se poročili z Američanoma. K tej odločitvi sta botrovala dva faktorja: težave za primerno službo v našem mestu in slabo počutje po vrnitvi Italije v Trst. V 50. letih prejšnjega stoletja so skoraj vsi diplomiranci zapustili naše mesto – Italijani in Slovenci. Za Slovence je bilo težavno in moteče tudi diskriminatorno gledanje novih oblasti nanje. Večina diplomirancev (in ne samo diplomirancev) je odšla v Milan ali Turin (in dlje) in se ni vrnila v Trst. Tudi to je verjetno prispevalo k dekandenci našega mesta.

V New Yorku se je mladi par Rolih znašel pred raznimi problemi: priznanje tržaške diplome, izboljšanje angleščine, vključevanje v novo okolje itd. Hilarij je dobil službo kot začelnik (in s skromnejšo plačo) v morda največjem podjetju v ZDA za tehnologijo pomorstva, bodisi za načrtovanje plovil bodisi za sisteme pomorskega prometa. V tem podjetju je ostal do smrti. Zorka se je nekaj časa zaposlila kot prodajalka. Potem sta prišla sinova Hilarij jr. in Peter. Hilarij je ob delu nadaljeval študij in si pridobil drugo diplomu (reakcijski pogon).

V podjetju je sposoben, delaven in odgovoren Hilarij napredoval in prišel do vrha. Mnogo je potoval in kril odgovornosti tudi na finančnem področju.

Tudi na družbenem področju je bil zelo aktiven kot član slovenskega življa v Združenih državah. Rolihov dom je bil odprt za vse Slovence, ki so pripotovali v ZDA, podpiral je razne pobude in obilno prispeval za finančne potrebe slovenske cerkve na Manhattanu.

Naj omenim tudi stalno zanimanje za Slovenijo, predvsem po osamosvojitvi. Skušal je sodelovati tudi pri raznih finančnih pobudah v novi državi. Bil je v vodstvu Ameriškega slovenskega kongresa. Z inž. Hilarijem Rolihom je odšel mož bistre in kreativne inteligence, idealist, bogato obdarjen z etičnimi vrlinami. Bil je izredno zaveden Slovenec, odličen mož in družinski oče ter neprimerljiv prijatelj. Počivaj v miru, dragi Hilarij! / Aljoša Vesel

Gostovanje dramskega odseka PD Štandrež v Mačkoljah

Slovensko prosvetno društvo Mačkolje prireja v okviru rednega delovanja gostovanje dramskega odseka Prosvetnega društva Štandrež. Goriške igralkine in igralci bodo v nedeljo, 9. marca 2014, z začetkom ob 17. uri uprizorili v dvorani mačkoljanske Srenjske hiše svojo zadnjo odsko uprizoritev, komedijo avtorjev Maxa Reala in Petra Militarova Trije vaški svetniki v režiji Jožeta Hrovata. To je burka v treh dejanjih, v kateri spremljamo pokvarjenost in dvoličnost ljudi, ki so na oblasti in skušajo s prizadevanjem za javno moralo zakriti lastne madeže. Prigode vaškega župana in njegovih nič kaj svetniških svetnikov, začinjene s prirčno ironijo štandreške skupine, so zagotovilo za obilico smeha in dobre volje. Po uspešni premieri na domačem odru in številnih nastopih po vsej Sloveniji bo to prva ponovitev na Tržaškem. Prirčno vabljeni v Mačkolje! / (NT)

Predzadnja, šesta predstava Gledališkega vrtljaka
Duhovite pustolovščine
v živalskem vrtu

S predzadnjo, šesto predstavo, ki so si jo pred nedavnim v dveh izmenah ogledali otroci v Marijinem domu pri Sv. Ivanu, se tudi Gledališki vrtljak bliža koncu. Pred začetkom gledališke igrice so otroci s pomočjo animacije Študijskega krožka Melanie Klein pridno ustvarjali kače iz papirja in jih obogatili s pisanimi barvami. Nato je Lučka Susič predstavila igralko Gledališča Toneta Čufarja z Jesenic in njihovo igrano lutkovno predstavo Čudež v živalskem vrtu.

Na enostavni, a učinkoviti scenografiji Doreta Južne in Klemna Vrabca spoznamo opico Micko, papigo, ki se je zaljubila v laboda, kačo anakondo in leva, ki je tudi poglavar te živalske skupine. Lastnik in direktor živalskega vrta je mlad fant, ki opravlja tako rekoč vsa dela: prodaja vstopnice, varuje živali ponoči, čisti kletke in stranišče. Ker pa je podedoval star živalski vrt, in to v hudih časih, ga hoče izboljšati, odpreti obiskovalcem in ga spremeniti v dobičkonosno podjetje. Na rutinski obisk pride inšpektor, ki zaradi smra-

da, umazanih kletk in živali ter pomanjkanja hrane napiše mlademu lastniku živalskega vrta kazen in prepoved delovanja. V zameno za denar mu zabiča, naj bo čez teden dni živalski vrt v zadovoljivem stanju. Ko obupani direktor gre domov, se živali pripravijo zaradi nereda, slabe hrane in umazanije, lev pa jih umiri, rekoč, da jim nudi slabe pogoje za življenje, a ima dobro srce. Čeprav je "nesposoben butec", se ga usmilijo in mu dajo teden časa, da spremeni način upravljanja vrta, saj ne morejo jesti vsak dan fižolove juhe in smokijev, drugače bodo odšle v gozd. Že naslednji dan spregovorijo z njim. Na začetku se onesvesti, ker ne more verjeti svojim ušesom. Ko se spet prebudi, prisluhne živalim, ki zahtevajo od njega, da jih hrani s pravilno prehrano, skrbi zanje in očisti kletke: "Dom ni popoln, a je naš. Če bomo zadovoljne živali, bodo zadovoljni tudi obiskovalci". Poleg tega seznanijo direktorja z živalskim pravilnikom, ki pravi, da živali ne smejo nikoli govoriti pred človekom, le

s tistim, ki mu zaupajo ali je njihov prijatelj. Ker prijatelji zaupajo prijateljem, ne izdajo skrivnosti.

Stvari se v živalskem vrtu obrnejo na bolje. Čez mesec dni je čuvaj zadovoljen, ker lepo deluje, in predstavi živalim nov poslovni načrt: živalski vrt hoče razširiti, kupiti nove kletke in mastno zaslužiti z živalmi, ki se bodo pogovarjale z obiskovalci. Živali na to ne pristanejo, zato se isti večer lev dodeli vsakemu svojo nalogo za beg, pri katerem jim pomaga papigov ljubček labod. Izkaže se, da je labod navaden kos, že poročen. Medtem je čuvaj že prodal vse vstopnice, na obisk je prišla tudi novinarka z ekipo, a v kletkah ni živali.

Gledališka igrara v režiji Matjaža Komana, v kateri igrajo Tanja Pogačnik, Gašper Stojc in Carmen Galičič, se konča na ljubeč način. Živali se vrnejo k čuvaju in mu zaupajo, da noben denar ni vreden toliko kot prijatelj. Ker prijatelji znajo odpustiti, so se vrnili. Čuvaj je pristal na njihove prošnje: kača bo dobila dieto, papiga bo enkrat tedensko imela solo koncert, lev pa je prosil, da se kaj takega ne bi več ponovilo, saj noben denar ni vreden prijateljstva. Skupaj so sklenili, da bo njihov živalski vrt najprijaznejši vrt na svetu, ker bodo živali na prvem mestu.

Metka Šinigoj

Žalna seja v spomin na Marjano Prepeluh

Verjela je v moč besede, ko spregovori o svobodi, ljubezni in lepoti

Gospa Marjane Prepeluh Lapornik ali preprosto Gospe – kot so ji na Radijskem odru spoštljivo pravili –, so sodelavci vedno trdili, da bi si vsaj po smrti vendarle zaslužila nekaj 'ospredja', saj je vse življenje trdo delala v zakulisju, za radijskim mikrofonom. Gospa Marjana Prepeluh (1926-2014) se je namreč zaradi zadržanega značaja in uglajenosti vselej otepal žarometov: v tej držbi se je nemara zrcalilo njeno poslanstvo radijske igralkine ter kasnejše dramaturginje in režiserke, saj je dobro vedela, da igralcu radijskega medija ni usojena čast neposrednega aplavza občinstva.

Simbolen aplavz pa so ji na žalni seji v četrtek, 27. februarja 2014, namenili kolegi in prijatelji, ki so z njo delovali pri Radijskem odru: bil je to tudi način, da so prisotni dejansko izkazali bližino hčerka Marjane Prepeluh, Maji in Barbari ter njunima družinama. Ko je Marjana Prepeluh na povabilo prof. Jožeta Peterlina začela sodelovati z RO, ni našla samo skupine igralcev, ki se je posvečala igranju pred mikrofonom: bila je to skupina angažiranih in v prihodnost zazrtih ljudi, ki jih je družilo iskreno prijateljstvo. Dela je bilo veliko: od večernih snemanj v živo v stari palači na Oberdankovem trgu do snemanja v studiu D tržaške radijske postaje, potem še od kratkega postanka na ulici Castaldi do lastnega studia, kjer RO ustvarja še danes. Pri vseh teh spremenbah je bila v prvi vrsti soudeležena gospa Prepeluh, ki jo je življenjska pot popeljala leta 1952 iz Ljubljane preko Celovca do Trsta.

Marjana Prepeluh je pri Radijskem odru sprva v glavnem igrala, po smrti prof. Jožeta Peterlina pa vse bolj prevzemala vlogo dramaturga in režiserja. S posebno ljubeznijo se je posvečala dramatizaciji in režiji del iz svetovne literature ter realizaciji bralnih romanov. Poleg slovenske je zavzemala ruska književnost v njenem opusu posebno mesto: dramatizacija in režija Ane Karenine, maturga in režiserja. S posebno ljubeznijo se je posvečala dramatizaciji in režiji del iz svetovne literature ter realizaciji bralnih romanov. Poleg slovenske je zavzemala ruska književnost v njenem opusu posebno mesto: dramatizacija in režija Ane Karenine,

je bila Marjana Prepeluh povsem predana tej dejavnosti. Predsednik Sveta slovenskih organizacij Drago Štoka pa je lik Gospe orisal zlasti na podlagi osebnih spominov. Ti so segali v leto 1956, ko je prvič prišel v stik s tedanjo družino Radijskega

Foto IG

Doktorja Živaga, režija bralnega romana Vojna in mir ter Oblomova. Kot vse so bila tudi ta dela predvajana na valovih radia Trst A, s katerim je tesno povezano njeno življenje.

Ob spominu na Marjano Prepeluh so se na žalni seji zbrale osebe, ki so s pokojno verjele v neminljivo moč besede in v zvesto umetniškega radijskega ustvarjanja. In prav o njenem neutrudnem delu je po enominutnem molku spregovoril predsednik RO Marjan Jevnikar, ko je občinstvo seznanil, da "na njeni mizi leži roman Natalije Ginzburg, ki ga je prirejela za radijski medij in bi ga morala po načrtih režirati v teh tednih". Bila je stebra RO zaradi svoje predanosti, zaradi svojega znanja in svojih sposobnosti, zaradi svoje inteligence in razgledanosti, zaradi svojega posluha za jezik. "Svoje darove je znala posredovati mlajšim rodovom na vajah in pred mikrofonom. Ansambel ji je prirastel k srcu tako, da ga je čutila kot svojo drugo družino. V odboru je bila kot dramaturg odločilna pri umetniških izbirah in prava avtoriteta na svojem področju", je dejal Jevnikar in poudaril, da se njeno navdušenje nad delom ni manjšalo s časom. Gospa je bila zanesljiva, točna in izredno natančna. Pregovorno skrbna je bila pri pripravi bralnih romanov, ki jih je znova in znova prebiral in analiziral: "Snemala je, ko je bila gotova ali še bolj kot gotova, da je vse v redu", a nikoli ni bila povsem zadovoljna z opravljenim delom. Ogromno je dala radijskim poslušalcem. V letih se je nabralo toliko odigranih likov, da jih ne moremo prešteti. Veliko iger je prevedla, še več jih je dramatizirala, veliko število je bilo dramskih predelav. Vse to je potem v glavnem tudi režirala. Pri RO je bila dejavna od leta 1954. Dramaturškemu delu in režiranju se je začela posvečati po letu 1977. Do leta 1996 je bilo režij 124. Od tedaj se jih je nabralo še okoli 180. V ta sklop spadajo tudi že omenjeni bralni romani z 20, 25, 30 in več nadaljevanji "in vsak roman obravnavam pri tem štetju kot eno enoto". Za celotno sliko pa je treba dodati še režije in ustvarjalno delo, ki ga je opravila z neposrednim sodelovanjem z našo radijsko postajo pred letom 1992, ko je RO opremil lasten snemalni studio. Omenjena številka so po mnenju Marjana Jevnikarja naravnost osupljive in kažejo, kako

ke, ki je s svojim lepim glasom, z razgledanostjo in lepo slovensčino odigrala na stotine in stotine vlog. Med številnimi utrinki skupnega delovanja se je Žerjal spomnil na praznovanje 60-letnice RO, ko je generalni konzul gospod Jože Šušmelj izročil Marjani Prepeluh posebno priznanje Urada vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu za dolgoletno delo na področju slovenske umetniške besede. Tedaj je ganjeno zaupala, da "je bil Radijski oder desetletja moja druga družina".

Poslednji pozdrav Gospe je prinesel tudi Marij Maver v imenu Slovenske prosvete in Slovenskega odra. Marjane Prepeluh se je spomnil kot izredne osebe, ki ni silila v ospredje: "Bila je inteligentna, umirjena in občutljiva. Do vseh prijazna in prizanesljiva, a pri delu točna in zahtevna. V prijateljski družbi se je sprostila, nikoli ni dvignila glasu, nikoli se ni razjezila, zato smo jo vsi imeli radi", je dejal Maver, ki je podčrtal zlasti dediščino, ki jo je Marjana Prepeluh zaupala našemu radiu, v imenu katerega je na žalni seji spregovorila odgovorna za slovenske sporede Martina Repinc, nato pa še nekdanja odgovorna za dramske sporede Nataša Sosič. Repincova je svoj poseg osnovala na zgornjem podatku, po katerem je v datoteki sedeža RAI Marjana Prepeluh prisotna s kar 1.400 zadetki: to priča o njeni izredni delavnosti, pri kateri je bila suverena, kultivirana in zahtevna do sebe in do drugih. Nataša Sosič pa je priključila v spomin trdo delo, s katerim je Marjana Prepeluh izpeljala dramatizacijo romana Vojna in mir: Tolstojev roman se je v hiše poslušalcev Radia Trst A pretakal po 80 nadaljevanjih. "Težko je bilo dramatizirati tako obsežno delo, v katerem nastopa okrog 500 junakov: Marjana Prepeluh je bila tega sposobna".

"Z nami bo živela njena predanost skupini in delu, predvsem pa njena vera v neuklonljivo in mamljivo moč besede, ko spregovori o svobodi, ljubezni in lepoti", je sklenil povezovalac žalne seje in član RO Tomaž Susič.

IG

ZAHVALA

Ob slovesu naše drage mame in none

MARJANE PREPELUH LAPORNIK

se najtopleje zahvaljujemo vsem, ki ste nam v tem težkem trenutku na katerikoli način izrazili svoje sožalje in nam s svojo prijateljsko bližino lajšali našo bolečino.

Posebna in topla zahvala naj gre njeni radijski družini, Radijskemu odru, za doživeto in ganljivo žalno slovesnost ter še posebno g. Marjanu Jevnikarju, g. Dragu Štoki, g. Saši Martelancu, g. Franku Žerjalu, g. Mariju Maverju, g. Tomažu Susiču ter ge. Martini Repinc in ge. Nataši Sosič za občutene besede slovesa. Iskrena hvala župniku g. Francu Pohajaču ter mešanemu cerkvenemu pevskemu zboru Sv. Jernej z Opčin in zborovodji g. Janku Banu za žalno sveto mašo. Prirčna zahvala g. Andreju Pozniču in g. Tonetu Gogali za doživeto besede slovesa na ljubljanskih Žalah.

Hvala dr. Marku Jevnikarju za dolgoletno skrb.

Verjameva, da boste spomin na najino drago mamo hranili v svojem srcu.

Barbara in Maja Lapornik z družinama

Trst, Ljubljana, 2.3.2014

Podelitev občinskega priznanja ZCPZ

S petjem Slovenci izražamo svoja čustva in vrednote

Včasih se zgodi, da je kdo za trud, ki ga je vložil v svoje delo, tudi poplačan. Resnici na ljubo se to ne zgodi prav pogosto: ko pa se, je zadoščenje morda še večje. In zadoščenje je bilo lepo razbrati na oblikih predsednika Zveze cerkvenih pevskih zborov Marka Tavčarja, odbornikov Zveze in cerkvenih pevcev, škofovega vikarja za Slovenijo g. Toneta Bedenčiča in g. Dušana Jakomina, predsednika Sveta slovenskih organizacij Draga Štoka, predsednika Slovenske prosvete Marija Maverja in vseh, ki so se v četrtek, 27. februarja, zbrali v sinji dvorani občinske palače, da bi prisostvovali svečanemu dogodku, ko je tržaški župan Roberto Cosolini izročil priznanje nezamenljivemu dejavniku slovenske narodne skupnosti ob njegovem jubilejnim polstoletnem delovanju. Resnici na ljubo je bil to kamenček v mozaiku sedanjega 'ostpolitik', ki jo uprava z

v formalnem vidiku) sta podčrtala bodisi predsednik ZCPZ Marko Tavčar bodisi župan Cosolini. "Sinja dvorana ima v sklopu delovanja občine reprezentančno

bo narodnih jezikov v liturgijo - , in dejstvo, da je bila takrat znotraj naše narodne skupnosti bolj občutena diferenciacija idejne narave, je danes njeno delovanje nekoliko drugače uglašeno, ker

Foto IG

županom Cosolinijem po desetih letih upravljanja desne sredine ima do slovenske narodne skupnosti. Večkrat je bilo na tej slovesnosti v občinski palači poudarjeno, kako je občina v zadnjih dveh letih izkazala svoje zanimanje za manjšinsko komponento zalivskega mesta: Borisu Pahorju so najprej poklonili težko pričakovano častno občanstvo, pomembnega priznanja je bil pred nekaj meseci deležen tudi škedenjski kaplan g. Dušan Jakomin. "Tudi današnji dan je kazalec novega političnega vzdušja, ki veje v Trstu. Zadovoljen sem tudi kot pokrajinski predsednik Sveta slovenskih organizacij, katerega članica je tudi Zveza. Govorim obenem tudi kot občinski svetnik SSK, saj je občinska uprava s tem korakom še enkrat pokazala pozornost do slovenske narodne skupnosti", nam je po svečanosti povedal občinski svetnik SSK Igor Švab, ki si je v sozvočju z nekaterimi kolegi močno prizadeval, da bi do tega dne prišlo. "Dejansko te moje besede potrjuje današnja prisotnost svetnikov Decarlija, Colonija in Ravalica in podpredsednika občinskega sveta Carmija. Ta okvir se mi je zdel, da najbolj odgovarja pomenu dogodka, saj se vsi zavedamo poslanstva, ki ga ima Zveza cerkvenih pevskih zborov ne samo v versko-liturgičnem, ampak tudi v narodnostnem vidiku". In prav to vsebinsko dvojnost (ki se še kako izkazuje tudi

vlogo: v njej prirejamo tudi taka srečanja, katerih akterji so osebe, ki s svojim delom na različne načine plemenitijo naše okolje. Nedvomno sodi v ta krog tudi Zveza cerkvenih pevskih zborov", je uvodoma dejal tržaški župan, ki je nato poudaril pomen, ki ga Zveza ima pri ohranjanju in hkratnem ovrdenjenju svoje dediščine. To izročilo, ki prihaja iz preteklosti, pripomore k doživljanju sedanjosti in gradi prihodnost naše družbe in okolja. Župan je izpostavil, da se dometa ZCPZ uvršča v t. i. razširjeno kulturo območja in da je Zveza znala v vseh teh desetletjih posredovati verski čut našega okolja in točneje slovenske skupnosti.

Predsednik Marko Tavčar je v odgovoru, ko je na mizo že odložil občinsko plaketo, izrazil zahvalo za pozornost, ki jo je občina namenila Zvezi. Spomnil je, da je zborovsko petje ključni element slovenske kulture: "S petjem Slovenci na najbolj pogost način izražamo svoja čustva in vrednote".

Tavčar je županu obnovil delovanje in poslanstvo ZCPZ na tem področju. Zveza se je v teh petdesetih letih na različne načine morala odzivati na izzive, ki jih je prenašal čas, in na okoliščine, v katerem je delovala. "Naša organizacija je nastala leta 1963 kot odgovor na reforme, ki jih je v Cerkev prinesel drugi vatikanski cerkveni zbor - denimo na primer uved-

so se okoliščine spremenile". Zveza sedaj povezuje okrog štiri-deset zborov, od katerih je 30

smemo prezreti pomena, ki ga za naše pevce ima poletni seminar: ta se ponavlja že več desetletij. Omeniti gre tudi tečaje za mlade organiste in možnost, ki jo našim članom nudimo, da se udeležujejo tudi seminarjev drugih ustanov po Sloveniji. ZCPZ občasno prireja tudi koncerte uglednih zborov iz matične domovine: ob tej kakovosti se lahko oplajajo bodisi naši pevci in zborovodje, ki jo lahko izkoristijo pri svojem delovanju na koru, bodisi ljubitelji petja v zasebnem prostoru nasploh", je sklenil predsednik ZCPZ. Predsednik SSO Drago Štoka je pred Cosolinijem podčrtal, da mesto Trst in njegovi župani v preteklosti niso imeli posluha za življenje in kulturo slovenske narodne skupnosti. "Vi pa potrjujete prepričanje, da so se stvari krepko spremenile", je dejal predsednik SSO, ki se je županu zahvalil za izkazano občutljivost. Drago Štoka, ki je ZCPZ voščil bogatega dela tudi v prihodnosti, je obenem spomnil na pomen, ki ga je slovenska cerkvena pesem imela v času fašizma pri

Foto IG

odraslih in deset otroških oz. mladinskih, ki delujejo od Milja do Štivanja. "Delovanje je uglašeno na tri področja: po eni strani poskuša Zveza podpirati svoje zore, ki vztrajajo v župni-jah in skušajo tako obogatiti slovensko službo Božjo s čim bolj kakovostnim petjem. Obenem velja po drugi strani poudariti, da je cerkveno petje v nekaterih mestnih župnijah ob pomanjkanju oziroma izginotju slovenskih društev in šol še zadnja javna manifestacija našega jezika. Verski pomen delovanja Zveze se zato tesno veže na njeno narodno poslanstvo". Tavčar je še spomnil, da k rednemu delovanju je potrebno prišteti še organizacijo danes že tradicionalnih glasbenih dogodkov, kot na primer spomladansko revijo otroških in mladinskih pevskih zborov Pesem mladih, jesensko revijo odraslih zborov Pesem jeseni in Božični koncert. "Ne

ohranjanju naše identitete. Občinsko priznanje potrjuje ZCPZ v delu, ki ga vestno opravlja že pol stoletja. "V tem delu se zgošča vrsta tematik, od litur-gičnih do strogo zborovskih. Po tej poti bomo vztrajali, sicer ob dejstvu, da je v zadnjih letih težko poskrbeti za generacijsko prenovo pevskih zborov. To sicer ni problem, s katerim se srečujejo samo cerkveni zbori, ampak se dotika tudi posvetnih pevskih sestavov. S tem vprašanjem se bo morala soočiti naša narodna skupnost v Italiji, če želimo ohraniti na določen ravni kakovost zborovske kulture pri nas", nam je po svečanosti še povedal Tavčar, ki je obenem napovedal, da bo ZCPZ v letošnjem letu imela občni zbor. "Iščemo nove ljudi, zlasti mlajše sile, da bi sodelovali v odboru in da bi ob izkušnjih starejših kakovostno podkrepili delovanje Zveze".

IG

Obvestila

Romanje v Medjugorje od 2. do 5. maja letos. Odhod iz Nove Gorice in Rožne Doline s postankom na Kozini za tržaške romarje. Vpis pri g. Darku za Gorico (tel. št. 3703201305), za tržaško pri g. Jožetu Markuži (tel. št. 040 229166), za Novo Gorico 00386 5 3022503. Potovanje z udobnim avtobusom. Slovenski in italijanski državljani potujejo z veljavno osebno izkaznico.

Potovanje z Novim glasom v Maroko bo od 21. do 28. maja 2014; odhod z letališča v Ronkah. Za vpisovanje in informacije: uprava Novega glasa v Gorici, tel. 0481 533177, uredništvo v Trstu, tel. 040 365473, g. Jože Markuža tel. 040 229166. Kdor želi prejeti program po elektronski pošti, naj sporoči na naslov: mohorjeva@gmail.com ali uprava@noviglas.eu

Poštena gospa nudi oskrbo starejših ljudi v obliki izmenjave. Več informacij 00385 2386744.

Nudim pomoč pri učenju in pisanju domačih nalog dijakom

nižjih in višjih srednjih šol v Trstu in okolici. Tel 345 9264496.

Darovi

Za cerkev v Bazovici: v spomin na Franca in Zofko daruje Marija Gregori 50 evrov; ob smrti dragega moža in očeta Dinota Stoparja daruje družina 100 evrov.

Za cerkev v Gropadi: ob smrti Ivana Calzija darujeta Pino in Marija Natural 30 evrov; družina Tome daruje 20 evrov.

Za Novi glas daruje družina Žbogar in Ferfolja iz Devina v spomin na Draga Legišo 50 evrov.

*Globoko užaloščen
ob nepričakovanem
odhodu gospe*

**MARJANE PREPELUH
LAPORNIK**

*izražamo hčerka Maji
in Barbari ter družinam
iskreno sožalje.*

Anka, Lučka in Joži Peterlin

DSI Člani Študijskega centra za narodno spravo Proti nacizmu, fašizmu, komunizmu

V Društvu slovenskih izobražencev so bili tokrat gostje člani Študijskega centra za narodno spravo, Renato Podbersič, Damjan Hancič in Neža Strajnar, ki so predstavili nove monografije in delovanje centra. Le-ta je bil ustanovljen spomladi 2008; preučuje vse totalitarizme, ki so prizadeli naše prednike na Slovenskem v 20. stoletju. Deset zaposlenih si z direktorico dr. Andrejo Valič Zver prizadeva na objektivni in strokovni način osvetliti tri totalitarizme: nacizem, fašizem in komunizem. V ta namen so bili že dvakrat v Clevelandu, lani decembra pa v Barilocheju, v Argentini, kjer so zbrali pričevanja in raziskali arhivske fonde. Medtem ko je nacizem trajal dve leti, fašizem pa petindvajset let, je komunizem tlačil ljudi kar petinštirideset let, seveda ne v vseh obdobjih enako uspešno, a terja obravnavo. Kot je dejal Podbersič, taki centri obstajajo tudi v drugih državah, kot so na primer Nemčija, Češka in Latvija. Sad projekta, ki traja od leta 2008, sta dve knjigi: *Revolucionarno nasilje na vzhodnem Gorenjskem* in *Revolucionarno nasilje na osrednjem in zahodnem Gorenjskem* dr. Damjana Hanciča, ki predstavljata pregled dramatičnega dogajanja v času druge svetovne vojne na Gorenjskem. Doslej sta s to zbirko pokriti Gorenjska in Primorska, pripravljajo še knjigo o Posočju, o Štajerski in Ljubljani, saj bi radi v nekaj letih pokrili celotno slovensko območje in zamejstvo. Dodana vrednost prvih dveh knjig je podrobno opisano delovanje Varnostno ob-

veševalne službe in njenih žrtev. Neža Strajnar je predstavila zbornik *Odstiranje zamlčanega*, ki je izšel jeseni 2013. To je zbornik znanstvenih prispevkov. Kot je razložila prisotnim, je potrebno raziskovati totalitarizme, da bolje razumemo naš čas in same sebe. V slovenskih prostorih opaža, da manjka odprta razprava. Zbornik je izšel v zbirki *Totalitarizem - vprašanja in izzivi* in je razdeljen na dva dela: v prvem so prispevki s simpozija ob četrti obletnici vstopa v Hudo jamo, na katerem je sodelovalo sedemnajst predavateljev in je razdeljen v štiri sklope, v drugem delu zbornika pa so prispevki, ki so nastali v okviru posveta *Občutljivi osebni podatki v arhivskem gradivu tajnih policij*, ki je potekal v Arhivu Republike Slovenije novembra 2012. Damjan Hancič je v knjigi zaobjel nasilje, ki so ga izvajale obo-rožene enote pod komunistično partijo nad civilnim prebivalstvom. Le-to se je kazalo ne le kot sredstvo obračunavanja političnih nasprotnikov, temveč tudi kot obračunavanje zamer se iz predvojnega obdobja, ki je dobilo ideološko in politično konotacijo. V prvi knjigi je objavljen seznam medvojnih revolucionarnih žrtev, v drugi pa sta dva seznama: prvi obravnava civiliste in dezerterje, drugi pa domobranci. Kar 95 odstotkov teh je bilo pobitih v prvih tednih po koncu druge svetovne vojne. Revolucionarna stran je na Gorenjskem povzročila 1.275 žrtev med civilisti in 220 žrtev, ki so jih pobili sami partizani. Namen študije je predstaviti, v kolikšni meri je Komunistična partija Slovenije že med vojno izvajala eliminacijo političnih nasprotnikov med prebivalstvom, tako med civilisti, nasprotnimi partizanskemu gibanju, ali nevtralnimi kot tudi med simpatizerji partizanskega gibanja in celo partizani ter partizanskimi dezerterji. Osnova teh podatkov so VOS-ovski arhivski dokumenti, obsežno gradivo fonda 1931 in seznam vseh gorenjskih žrtev Inštituta za novejšo zgodovino.

Šin

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV-TRST,
ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV TRST-GORICA-VIDEM,
ZVEZA PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE,
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE-GORICA
in JAVNI SKLAD ZA KULTURNE DEJAVNOSTI RS

vabijo na koncert revije

PRIMORSKA POJE 2014

nastopili bodo:

Združeni zbor ZCPZ - Trst, MePZ Sv. Lucija - Portorož,
MoPZ Mirko Filej - Gorica, MoPZ Pobje - Črni Vrh,
Župnijski MePZ Šempeter, MePZ Vrtojba,
MePZ Stanko Premrl - Podnanos

sobota, 8. marca, ob 20.30
cerkev sv. Marije Magdalene v Bazovici

*Z delom o sodobnih oblikah demokracije,
vključujoč njeno vrednost in njene meje,
preko konceptov svobode-enakosti ter igre identitete
je na filozofski fakulteti v Trstu je z odliko
končal magistrski študij*

JERNEJ ŠČEK

*Ob lepem osebnem uspehu mu iz srca čestitajo
predsednik GMD mag. Renato Podbersič in odbor*

*Našemu dragemu
sodelavcu
JERNEJU ŠČEKU
ob uspešno končani
študijski poti
se veseli*

UREDNIŠTVO
NOVEGA GLASA

Kulturni dom Gorica

Imeniten glasbeno plesni večer

V goriškem Kulturnem domu je bil v četrtek, 27. februarja 2014, čudovit večer, ki so ga izoblikovala Voroneška dekleta iz Rusije. Koncert je uresničil goriški Kulturni dom v sodelovanju z novogoriškim Kulturnim domom in SNG Nova Gorica ter ruskim kulturnim centrom iz Ljubljane. Prav te dni so namreč pevke na gostovanju po Sloveniji. Ruska vokalna skupina Voroneška dekleta je nastala l. 1966 v sklopu delovanja Voroneške državne filharmonije. Ustanovitelj tega imenitnega pevskega sestava je bil tedanji direktor filharmonije, znani ruski skladatelj M. A. Galinker. S časom se je skupina uveljavila na raznih mednarodnih in državnih festivalih in glasbenih tekmovanjih in doživela izredne uspehe tudi izven domačih državnih meja. Pevke izvajajo narodne folklorne skladbe v tipičnem vokalnem slogu, pa tudi zelo zahtevne skladbe sodobnih skladateljev. Na koncertu v Kulturnem domu so odpele tri različne sklope skladb, v katerih so poslušalci lahko zaz-

nali vso moč vokalne tehnike in barvito zvočnost glasov nastopajočih pevke, pa tudi različne čustvene odtenke, ki so prežarjale njihove interpretacije izvedenih pesmi. Le-te so odstirale pogled na rusko dušo; mestoma so se oglašale bolj sanjavo, li-

rično poetično, pa spet veselo in razigrano. Pevke imajo čudovit vokalni razpon. Njihovi glasovi se oglašajo v skladnem sozvočju, pa še njihov odrski nastop je zelo razgiban, saj med petjem ubirajo koreografske korake in zarišujejo plesne figure. Ti plesni trenutki se zaškrbijo v vsej živosti, ko se pevke na odru pridružijo plesalki in v svoj krepki plesni krog zvabijo še pevke. Ta-

ko se petje in plesi učinkovito in v razgibanem ritmu prepletajo med seboj in ponujajo enkratni užitek. Poleg tega se oči gledalca kar ne morejo napasti na bogatih, pisanih kostumih, z dragocenimi našitki, ki se spreminjajo v vseh treh pevskih oz. plesnih sklopih. Pevke in plesalke so v Gorici spremljali vrhunski glasbeniki, harmonikarja na ruskih diatončnih harmonikah in virtuozi na otočno zveneči balalajki. Nastop v natrpanem Kulturnem domu so navdušeni poslušalci pogosto spremljali tudi s skandiranim ploskanjem, po bučnem aplavzu ob koncu pa so Voroneška dekleta zapela še tri dodatke: zelo poznani pesmi, ki razvnamejo srca, Katjuša in Kalinka, občinstvo pa so pevke še posebno ganile in seveda presenetile s kristalno zvenečo Avenikovo skladbo Slovenija, od kod lepote tvoje? Med prevzeto publiko sta bila tudi novi goriški prefekt Vittorio Zappalorto in nekdanji novogoriški župan Mirko Brulc, ki ju je v kratkem nagovoru ob predstavitvi Voroneških deklet pozdravil Vili Prinčič, član upravnega odbora Kulturnega doma. Voroneška dekleta so v goriškem kulturnem hramu pričarale res krasen, nepozaben pevsko, glasbeno-plesni večer, kakršnih nismo vajeni, saj so zelo redki.

JK

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (40)

Mariza Perat

Svete Višarje v Kanalski dolini

Svetovišarsko svetišče se dviga skoro 1800 m nad morjem sredi veličastnih gora, ki kakor venec obkrožajo to izredno priljubljeno božjo pot v Kanalski dolini, kjer se v blagodejnem planinskem miru in odmaknjenosti od vsakodnevnih skrbi tudi srce odpočije in lažje dvigne k Stvarniku. K Višarski Mariji, ki v tihi planinski cerkvi čaka na svoje otroke, so že v davnih stoletjih prihajali romarji od blizu in daleč, s Koroškega, Kranjskega, Primorskega, saj so do nastanka brezjanske božje poti Sv. Višarje bile osrednja slovenska božja pot. Joža Lovrenčič v svoji povesti o Cerovškem gospodu, Valentinu Staniču, npr. pripoveduje, kako so na Svete Višarje romali iz Soške doline. Tistim, ki so prihajali iz kanalske in tolminske strani, so se v Kobaridu pridružili romarji iz beneških vasi, nato so skozi Bovec skupaj odšli proti Trbižu in od tod na Svete Višarje. Hodili so peš, več dni, nekateri so med potjo kje prenočili, drugi pa so potovali tudi ponoči. Med potjo sta se prepletali molitev in pesem, kot npr. tista: "K Tebi, o Marija, gremo romarji, vsi potrebni, o Marija, Tvoje pomoči."

O Marija s Svetih Višarij,
Ti nas varji, nam pomagaj,
in veseli bomo peli
Tebi zdaj in vekomaj".

Svete Višarje ležijo na tromeji med Italijo, Slovenijo in Avstrijo in torej združujejo tri različne narodnostne skupine: Slovane, Latince in Germane. Višarska Marija pa stoji sredi med njimi kot blaga glasnica miru, kot njihova skupna Mati. Zato pa tudi Njeni otroci, ki prihajajo od daleč in se med seboj razlikujejo po jeziku, kulturi in navadah, najdejo pri Njej mir, medsebojno zaupanje in povezanost. Za začetek svetovišarske božje poti nimamo točnih zgodovinskih podatkov. Edina zanesljiva priča, na katero se lahko opiramo, je letnica 1360, ki stoji v napisu na oboku med cerkveno

ladjo in prezbiterijem. Napis se glasi: "Na tem mestu je stala najdena Mati Kristusova". Nekateri domnevajo, da je morda obstajalo tudi kakšno pisno poročilo o nastanku te božje poti. Hranili naj bi ga bili v benediktinskem samostanu v Podkloštru ali na Osojah, toda v času vlade Jožefa II. je, žal, mnogo samostanov in samostanskih arhivov bilo uničenih. Ustno izročilo o nastanku višarskega svetišča pa pripoveduje, da je občinski pastir iz Žabnic neko

Sv. Višarje (foto JMP)

soboto popoldne v brinovem grmu na vrhu višarskega hriba našel lesen, pol metra visok kip Matere Božje z Detetom. Ob kipu so klečale ovce, ki jih je pastir brez uspeha

iskal vsepovsod po gori. Ob tem pogledu je tudi pastir pokleknil. Prizor lepo opisuje Joža Lovrenčič v svoji Višarski legendi, v kateri med drugim pravi: Na Višarjah, na Višarjah je v večernih zlatih zarjahl pel v planinski sladki mir pesem žabniški pastir:

"Sobota je svet božji dan
Mariji je na čast izbran,
ki je rodila Jezusa,
vsega sveta Zveličarja..."

In še:
"Izza skal pastir prišel je
in obstal okamenel je
in mu vzelo je besedo:
pred seboj je ugledal čredo
ob grmiču brinovem..."

Se približal grmu res je,
pa ga kakor iz nebes je
taka čudežna svetloba

obsijala - jo podoba
bila je Marijina:
kakor živa je med brinjem
božja Mati v plašču sinjem
pestovala Jezusa".

/ dalje

Svetovišarska Mati Božja

Domači izumitelj z Vogrskega Zlata odličja Ivanu Gregoriču

Ivan Gregorič z Vogrskega pri Novi Gorici je z velikim elanom zakoral v leto 2014. Ustvarjalni zagon mu dajejo številna odličja, priznanja in medalje na mednarodnih specializiranih razstavah izumov in tehničnih izboljšav. V letu 2013 je bila njegova bera najvišjih priznanj za izvirne izume, naprave in stroje med drugim: - najvišje priznanje - odličje za samohodni stroj, ki zmoro okoli deset in več opravil na vrtovih, parkih in v kmetijstvu. To je bilo na 11. Mednarodni razstavi inovacij ACRA v Zagrebu. - zlata medalja Poljskega združenja izumiteljev, ki mu je odprla poslovno pot na mednarodne trge, t. j. International Warsaw Invention Show-IWIS, - zlata medalja na mednarodnem salonu

invenj in novih tehnologij - New-Time. Tudi tu je izumitelj Ivan požel več pohval.

Za nadaljnje ustvarjalno delo pomenijo Ivanu Gregoriču tudi številne plakete, med drugim tudi tista, ki jo je prejel septembra 2013 na razstavi v Biogradu na moru. Pomembno je njegovo sodelovanje v društvu Acra, kjer spoznava nove sodelavce, kolege in prijatelje, da si strokovno izmenjujejo ustvarjalne

dosežke in skupaj utirajo pota v globalizacijo. Inovator Gregorič zna analizirati tehnični problem in ga nato rešiti, kar predstavlja izum. Tega je možno pravno zaščititi doma in v svetu. Ustvarjalno žilico je dokazal, ko je bil dolga leta v službi v Iskri Avtoelektriki Šempeter pri Gorici. Po službi je doma reševal zanimive tehnične probleme in jih v nadaljevanju patentiral ter izkoriščal v gospodarski praksi. Po upokojitvi si ne da miru: ima več časa za tehnične inovacije in možnosti sodelovanja s številnimi podjetniki. Gospodarske krize se ne boji, ker se zaveda, da v takih okoliščinah ostanejo le

najsposobnejši. Trg je tisti, ki sprejme ali zavrne sleherni produkt, ne glede na njegovo pravno varstvo. Tako velja kot sklepno misel poudariti nujnost timskega dela in povezave s strokovnjaki za prodajo takih in drugačnih izdelkov v domovini in tujini.

Gabrijel Devetak

Ščitimo vsako starostno obdobje Mlade in ostarele.

Vpiši se v
CISL Pensionati.

Obrni se na nas tudi
za ObisM in CUD

FNP **CISL**
PENSIONATI
KAMPANJA ZA VČLANJEVANJE 2014
www.pensionati.cisl.it

Propada Nove revije in drugih ustanov kulturnega življenja ne bi smeli kar prezreti

Premierka vztraja, da je Slovenija z njeno vlado postala boljša država

Politiki je vedno tako, da njeni predstavniki ne prikazujejo prave oziroma celotne resnice o tem, kaj se v neki državi in državi dogaja, ampak stanje tolmačijo na načine, ki ustrezajo njihovim ciljem in politiki. Pri tem razmišljajo in ravna po enakih ali podobnih miselnih vzorcih, pa naj gre za Janeza Janšo ali pa sedanjo premierko Alenko Bratušek. Vendar je pri tej najbolj očitno, da v marsičem pretirava, ker, se zdi, ne more premestiti svojega samoljublja. Ob prvi obletnici podelitve mandata za sestavo vlade, ta ji je bil podeljen 27. februarja leta 2013, je samozavestno in v svojem znanem slogu brezprizivnosti zatrnila, "da je Slovenija z njeno vlado postala boljša država, kot je bila pred enim letom, in njeni temelji so tudi bolj zdravi". Do sem njene trditve, ki pa jih je nacionalna TV Slovenija dopolnila z novimi prikazi uspehov vlade g. Alenke Bratušek. Z ekranov so javnosti tako sporočili, "da je bila glavna tema vlade nedvomno trmast boj, da ne bi pokleknil pred EU in jo zaprosili za finančno pomoč". Tolikšnega sprenevedanja vrhovne predstavnice izvršilne oblasti morda ni bilo še nikoli, odkar obstaja samostojna Slovenija. Javnostne raziskave kažejo, da vlade ne podpira okoli 60% vprašanih. Ko sta nizke ocene doživljala nekdanja predsednika vlade Borut Pahor in Ja-

Alenka Bratušek

nez Janša, so javna občila ponavljala zahteve, da bi morala odstopiti, od sedanje premierke tega noben članik doslej ni zahteval. Predsednica vlade ob oceni svojega dela ni omenila velike brezposelnosti, ki je zagotovo največja težava sedanje ob-

Sloveniji pri izvajanju zakona o obdavčitvi nepremičnin. Predsednik SLS Franc Bogovič je zahteval, naj premierka zaradi zmede, ki jo je vlada povzročila v postopkih ob sprejemu in izvajanju zakona o obdavčitvi nepremičnin, odstopi, a se Alenka Bratušek ni odzvala.

Gospodarske in finančne razmere v Sloveniji je ocenila tudi Evropska komisija, ki nam še naprej napoveduje upad rasti, sicer nekoliko manjšega od prvih napovedi. Napovedi kažejo, da slabo sliko nekoliko omili le večji izvoz. Iz kabineta premierke so se odzvali z mnenjem, "da je napoved evropske komisije potrdila pravilno usmeritev dela sedanje vlade". V poslovnem časniku Finance so ob tej izjavi zapisali, menimo pregrebo, "da gre za halucinacijo (blodnjo) vlade Alenke Bratušek". Karel Lipnik pa je v uredniškem komentarju zapisal: "Hvala za takšno politiko, od katere imajo prebivalci in podjetja čedalje manj. Tiste, ki menite, da smo na dobri poti, je treba opozoriti, da bodo delovna mesta izginjala vsaj še dve leti. Uspešna Slovenija pa je le pri vidu vlade".

Med aktualne dogodke v preteklih dneh uvrščamo tudi odmeve in izjave zaskrbljenosti zaradi uvedbe stečajnega postopka zoper založbo Nova revija. Sodi v seznam podjetij, ki davkarji dolgujejo od pol milijona do milijona evrov. Spomnimo naj,

da je bila založba Nova revija ustanovljena leta 1990, nastala pa je iz istoimenske revije, ki jo je junija 1980 spodbudilo šest slovenskih intelektualcev in podprlo 60 podpisnikov v časniku Delo. Največji odmev je doživela slavna 57. številka Nove revije, ki je izšla januarja leta 1987 in objavila Prispevke za slovenski nacionalni program. Nova revija že nekaj časa ne izhaja več in tudi ni pričakovati, da bi jo kdo obnovil. O njenih razsežnostih je pravnik in politik Miro Cerar v ljubljanskem časniku Dnevnik napisal tudi naslednje: "Z Novo revijo ugaša tudi neko obdobje, ki je bilo za Slovenijo izjemnega zgodovinskega pomena. To je bila vera v samostojno slovensko zgodbo o uspehu. Ugašajo mnogi heroji tega preteklega časa, ugašajo druge kulturne ustanove, podjetja in banke, in ne nazadnje ugašata dostojanstvo in volja povprečnega slovenskega človeka. Zdaj dokončno spoznavamo, da smo z osamosvojitvijo sicer začeli stopati v pravo smer, da pa smo s te smeri že kmalu zašli na številne stranpote, po katerih zdaj razpršeno tavamo z vedno manj upanja, da bomo prišli do cilja". V časniku Delo pa so v komentarju z naslovom Je kriza, je pa tudi odgovornost! zapisali, "da izgube Nove revije in ukinjanja drugih kulturnih ustanov v Sloveniji ne bi smeli kar tako pogoltniti".

Marijan Drobež

Planinsko društvo Vipava

9. plezalni vikend Tura 2014

Planinsko društvo Vipava prvi vikend v aprilu (od 4. do 6. aprila 2014) že devet let zapovrstjo organizira plezalni vikend pod Gradiško Turo nad Vipavo.

Tudi letos člani Planinskega društva Vipava z gonilno silo in ustanoviteljem plezalnega vikenda Dejanom Korenom prirejajo bogat program, ki se bo začel v petek, 4. aprila, ob 20. uri z uvodnim alpinističnim predavanjem Jerneja Arčona, člana AO Nova Gorica.

Osrednje dogajanje na letošnjem plezalnem vikendu prinaša sobota. Ves dan bo potekalo plezanje po različnih sektorjih plezališča nad Kampom Tura, posebna nagrada pa čaka tiste, ki bodo preplezali največ smeri v enem dnevu. Ob 9.30 bo začetek tekme za otroke (kombinacija balvani in težavnosti), popoldne od 16. ure dalje pa se bodo v balvanskem plezanju preizkusili člani (kvalifikacije), finalna tekma ob 21. uri pa bo zagotovo eden izmed vrhuncev sobotnega večernega dogajanja, ki ga bo odprla Anastazija Davidova - Nasty z alpinističnim predavanjem ob 20. uri. Za glasbeni odtenek plezalno obarvane sobote pa bosta poskrbeli domači rock glasbeni skupini Sabalmoza in Antioksidanti.

Zadnji dan vipavski plezalni vikend že tradicionalno prinaša start atraktivne tekme Adventure Race ob 9. uri. Letošnja novost sta dve kategoriji, in sicer Adventure Race na 50 km za bolj izkušene in Mini Adventure Race na 15 km, ki se je lahko udeležiti vsak. Obe vključujeta preizkušnje v plezanju, gorskem tekmu, kolesarstvu in spretnostnem poligonu ter za najboljše zaslužene nagrade.

Osrednje prizorišče 9. plezalnega vikenda so športne površine v Kampu Tura, ki udeležencem v času plezalnega vikenda ponujajo tudi brezplačno kampiranje. Vabljeni torej pod Turo.

Slabo poslovanje bank v letu 2013 in kriza v podjetjih

Volkovi z Wall streeta? Ne, tisti iz Ljubljane

Po bančni kataklizmi, ki jo je v slovensko gospodarstvo prinesla razgrnitev stresnih testov decembra lani, sta konec prejšnjega tedna tudi največji slovenski banki objavili poslovne rezultate, ki so bili v lanskem letu malodane katastrofalni. A zelo slabi rezultati pravzaprav niso bili nikakršno presenečenje, ker so bili močno pričakovani. Pandorina skrinjica, ki se je odprla z objavo stresnih testov, je pač "zahtevala" svoj davek. Tuje seciranje po slovenskem bančnem sistemu je razkrilo dokaj verodostojno sliko stanja slovenskega bančništva.

2013: leto bančne kataklizme

In kaj je to pomenilo za rezultate poslovanja v lanskem letu? NLB in NKBM, največji slovenski banki, sta lani zabeležili rekordno izgubo. Začnimo z Novo ljubljansko banko: minus v poslovanju je bil za leto 2013 v višini 1,5 milijarde evrov. Da nekoliko bolje uokvirimo: gre za znesek, ki je enak lanskemu državnemu javnemu primanjkljaju (če ne upoštevamo dokapitalizacije bank) in ki presega 4 odstotke BDP. Prejšnja leta so bila že sama po sebi katastrofalna, a izgube so bile, če se tako sploh lahko izrazimo, "malenkostne" v primerjavi z lanskimi: leto 2012 je NLB sklenila s 305 milijoni evrov minusa. Poslovanje v letu 2013 je bilo tako petkrat slabše od tistega

že itak slabega v letu 2012. Podobno se dogaja tudi v Mariboru: NKBM je lansko leto prav tako sklenila z rekordno izgubo v višini skoraj 650 milijonov evrov. V letu 2012 je bilo poslovanje negativno v višini 200 milijonov evrov: lansko čiščenje v bankah je tako prineslo trikrat večjo izgubo kot poslovanje 2012. Ni čudno niti, da je v obeh primerih razlog za tako velik minus isti: najbolj negativna postavka so seveda slabitve. V primeru NLB je bilo slabitev in rezervacij v lanskem letu za 1,23 milijarde evrov, pri NKBM pa so knjžili za 673 milijonov evrov slabitev in rezervacij. Seveda, vse to je v prvi vrsti povezano z ukrepi v sklopu stresnih testov in kriznega upravljanja bank. V NLB so zapisali, da je tako velik znesek slabitev in rezervacij treba pripisati slabšanju kakovosti posojilnega portfelja.

2,8 milijarde tegob za davkoplačevalce

O tem, kako velike so slabitve posojilnega portfelja največjih slovenskih bank (poleg NLB in

NKBM še Abanka), pa nam veliki povedo tudi številke in podatki, ki so jih javnosti predstavili v slabi banki, organu, ki upravlja slabe bančne terjatve. Znano je namreč, da je Družba za upravljanje terjatev bank (DUTB oziroma slaba banka) z državno garancijo odkupila slabe kredite

treh omenjenih bank v ocenjeni vrednosti 1,6 milijarde evrov. Ocena teh terjatev v poslovnih bilancah bank pred stresnimi testi pa je znašala kar 4,4 milijarde evrov (!). Poskušajmo biti čim bolj jasni: krediti, ki so bili ob podelitvi vredni 4,4 milijarde evrov, so danes zaradi plačniške nesposobnosti komitentov in njihovega slabega poslovanja vredni samo še 1,6 milijarde evrov. Njihova sedanja vrednost je torej samo približno 30 odstotkov prvotne vrednosti. Izgube je bilo za 2,8 milijarde evrov: in ta izguba bo seveda bremenila davkoplačeval-

ce. Odgovor na vprašanje, kdo je za to kriv, je bil že večkrat jasno postavljen in ga bomo samo na kratko povzeli: banke so po političnih in prijateljskih zvezah dajale kredite (tudi v deset ali stot milijonskih zneskih), ne da bi za to dobile zadostna zagotovila s strani posojilojemalca, da je plačniško sposoben vzdrževati tolikšna dolžniška bremena. Banke (očitno) niso niti same preverile poslovanja posameznih komitentov: krediti so se takrat pač podeljevali. Na to je vplivalo konjunktorno obdobje optimizma do leta 2008 in (ne) pisana pravila o političnih kreditih.

800 milijonov tegob za slovenska podjetja

Da so s temi krediti in s svojimi podjetji kot svinja z mehom ravnali tudi menedžerji, ni potrebno prav posebej poudarjati. A tudi v tem primeru je slika stanja najbolj zgovorna, če jo ponazorimo s številkami. Menedžerji so v mnogih primerih bančne kredite uporabili za to, da bi (dobesedno) brez fیکا v žepu nasokčili gospodarskega velikan, ki so ga kot direktorji upravljali. In politika se je delala, kot da tega ne vidi. Denar so po skrivnicah ali drugih stranpoteh kanalizirali, ga v številnih primerih puščali na skrivnih računih v tujini, z njim opravljali finančne operacije brez repa in glave v svetem prepričanju, da so nedotakljivi in nezmotljivi. Pomanjšana verzija Volka z Wall streeta. Pravila in zakoni seveda

(zanje) niso obstajali: pravzaprav, obstajali so že, a so jih oni veselo kršili. Pri vampirskem izčrpanju podjetij in zapravljanju bančnega denarja so, tehnično gledano, najpogostejše zagrešili kaznivo dejanje "zlorabe položaja ali zaupanja", ki se sicer lahko izvaja na več načinov, a ima to skupno lastnost, da finančno opustoši podjetje. Slamnate družbe (posebej v tujini in v davčnih oazah) so zelo pogosto sredstvo za prenašanje kapitala iz države ali za fiktivno prevzemanje drugih družb. Podobno vlogo imajo by-pass podjetja, ki jih lahko upravljajo prav tako slamnati lastniki: na by pass podjetja se navadno prenašajo zdrave dejavnosti, medtem ko matično podjetje tone v dolgove. Izčrpanje podjetij se udejanja tudi v (ne)transparentnih svetovalnih pogodbah, preplačanih dnevnicah in potnih in drugačnih stroških ter seveda "s pomočjo" ponarejenih listin. Številke, ki jih je za-

beležila slovenska Generalna policijska uprava (GPU) v zadnjih letih, so zastrašujoče. Od leta 2009 do lani je GPU obravnavala 1.302 primera "zlorabe položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti". Skupna škoda za podjetja, žrtve finančnih mahinacij, je bila v tem obdobju skoraj 800 milijonov evrov (2,2 odstotka slovenskega BDP): leta 2010 je bilo škode za 255 milijonov, leta 2012 za 276 milijonov evrov. Da je slika še bolj popolna, lahko pogledamo še na statistični podatek o postopkih proti nekdanjim menedžerjem. Za primer vzemimo najbolj znana gradbena tajkuna: Hilda Tovšak je tako ob 4 že izrečenih obsodbah vpletena v še 17 zadev na različnih stopnjah. Zidar ima ob obsodbi v zadevi Čista lopata s pravno državo odprte račune še v 12 postopkih. A se še kdo čudi negativnim številkam v bančnih bilancah in v njihovih kreditnih portfeljih?

Andrej Černič

Goriška knjižnica Franceta Bevka v sodelovanju z Goriško Mohorjevo družbo

vabi na predstavitev knjige avtorice **Marije Mercina**

PRIMORSKA ZGODBA

z avtorico se bo pogovarjal urednik Marko Tavčar

v četrtek, 13. marca 2014, ob 18. uri v Goriški knjižnici Franceta Bevka v Novi Gorici

Izsledki raziskave, ki jo je objavila Evropska komisija

Raba antibiotikov v Sloveniji upada

Raba antibiotikov pri ljudeh se zmanjšuje, a naj bi zdravniki še vedno tretjino antibiotikov predpisovali po nepotrebnem. Nevarnosti prekomernega predpisovanja antibiotikov se kažejo predvsem v razvoju odpornosti bakterij na antibiotike. Tako imamo tudi v Sloveniji superbakterije, odporne na vse antibiotike. Zdravnica Bojana Beovič z infektivne klinike Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana je pred evropskim dnevom antibiotikov za STA pojasnila, da Slovenija pri ambulantni porabi antibiotikov sega v spodnjo tretjino Evrope. V državah EU je lani antibiotik vsaj enkrat vzelo 35 odstotkov ljudi, v Sloveniji pa 28 odstotkov, kaže raziskava, ki jo je objavila Evropska komisija. Nekoliko več antibiotikov jemljejo ženske. Ambulantna poraba se je v zadnjih desetih letih bistveno zmanjšala zaradi večje izobraženosti predvsem mlajših zdravnikov o tej problematiki, pa tudi zaradi spremembe odnosa do antibiotikov. V ambulantah

rabi antibiotikov v bolnišnicah pa je Slovenija v evropski sredini. Raziskava kaže tudi, da je v Sloveniji zaradi gripe lani antibiotike vzelo 10 odstotkov vprašanih, medtem ko je evropsko povprečje 18 odstotkov. Zaradi prehlada jih je vzelo sedem odstotkov, v Evropi pa 13 odstotkov. Slovenija sicer izstopa po porabi antibiotikov zaradi vnetega grla. Pri nas je zaradi tega vzelo antibiotike 23 odstotkov, v EU pa 11 odstotkov vprašanih. Tudi pri nas superbakterije, odporne na antibiotike. Problem nesmotrnega predpisovanja in porabe antibiotikov je predvsem v tem, da bakterije potem razvijejo odpornost. Zaradi odpornosti na antibiotike se lahko zdravljenje zaplete do te mere, da morajo bolnika sprejeti v bolnišnico, saj vsa zdravila, ki se dobijo v obliki tablet, niso več učinkovita. Ob sočasni alergiji na penicilin in zmanjšani občutljivosti na druge vrste antibiotikov je takšnega bolnika bistveno težje zdraviti.

menijo, da s tem naredijo nekaj dobrega za bolnika. Bolj pametno bi bilo premisliti, kaj je prava bolezen, in bolnika usmerjeno zdraviti, pravi Beovičeva. Takšno predpisovanje je tudi posledica pomanjkanja izobraževanja zdravnikov na tem področju. Po besedah Beovičeve se zdravniki o nevarnostih prekomernega predpisovanja antibiotikov izobražujejo v diplomskem študiju, medtem ko tega v času specializacije skorajda ni. Za raziskave na področju protimikrobnih odpornosti 91 milijonov evrov. Evropska komisija bo tudi financirala novih 15 raziskav oz. projektov na tem področju v vrednosti 91 milijonov evrov. V okviru projektov bodo raziskovalci razvijali nova protimikrobna zdravila ter alternative proti mikrobom, kot so cepiva. Preučili bodo tudi odpornost na antibiotike v prehranbeni verigi ter preverili nanotehnologijo, ki bi lahko pripomogla k razvoju novih protimikrobnih zdravil.

Novembra 2011 je sicer Evropska komisija izdala akcijski načrt za preprečevanje nadaljnjega širjenja protimikrobne odpornosti. Po dveh letih veljave akcijskega načrta je bilo na tem področju narejenih več napredkov. V EU se je v tem času v raziskave, povezane z odpornostjo bakterij, namenilo 800 milijonov evrov. Financiranih je bilo tudi več projektov osveščanja o napačni uporabi protimikrobnih zdravil v medicini in nevarnostih prodaje teh zdravil mimo recepta. Komisija je tudi podprla predlog za enoten zakon o zdravju živali, ki bi se osredotočal na preprečevanje bolezni, s tem pa bi skrbili porabo antibiotikov pri živalih. Po sporočilih iz Evropske komisije je komisar za zdravje Tonio Borg globoko zaskrbljen, da antibiotiki, ki so doslej zdravili usodne bakterijske okužbe in s tem rešili veliko življenj, sedaj postajajo vse manj učinkoviti.

se sicer predpiše med 80 in 90 odstotkov vseh antibiotikov, ostalo pa v bolnišnicah. Takšno razmerje je posledica tega, da se tudi večina ljudi zdravi ambulantno in da je bolnišničnega zdravljenja bistveno manj. Po besedah Beovičeve se je spremenil tudi odnos do antibiotikov pri bolnikih. Zahteve bolnikov po antibiotičnem zdravljenju namreč danes niso več tako pogoste kot pred leti, saj so ljudje seznanjeni, da antibiotiki delujejo na bakterijske okužbe in ne na viroze in prehlad, torej niso zdravilo za vsako težavo. Pri po-

So pa tudi v Sloveniji že t. i. superbakterije, ki so odporne na vse vrste antibiotikov ali pa občutljivejšje le na enega, ki pa je slabo učinkovit. A na srečo so to le posamični primeri, pravi Beovičeva. Pot k manjši porabi antibiotikov v izobraževanju zdravnikov. Največje ovire pri zmanjševanju porabe in predpisovanja antibiotikov so po njenih navedbah predvsem zdravniško nepoznavanje antibiotikov. Beovičeva namreč pravi, da zdravniki včasih predpišejo antibiotike, da "zmanjšajo svojo tesnobo", saj

osveščanja o napačni uporabi protimikrobnih zdravil v medicini in nevarnostih prodaje teh zdravil mimo recepta. Komisija je tudi podprla predlog za enoten zakon o zdravju živali, ki bi se osredotočal na preprečevanje bolezni, s tem pa bi skrbili porabo antibiotikov pri živalih. Po sporočilih iz Evropske komisije je komisar za zdravje Tonio Borg globoko zaskrbljen, da antibiotiki, ki so doslej zdravili usodne bakterijske okužbe in s tem rešili veliko življenj, sedaj postajajo vse manj učinkoviti.

Pet let po odkritju množičnega grobišča v Hudi Jami

Obeta se začetek sanacije jaškov

V ponedeljek, 3. marca 2014, je minilo pet let od odkritja množičnega grobišča v rovu sv. Barbare v rudniku Huda Jama pri Laškem. Doslej so izkopali posmrtni ostanke 800 žrtev povojnih pobojev, v rovu pa naj bi jih bilo po ocenah še več kot 2000. Za izkop in dostojen pokop vseh žrtev letos ne bo denarja, a se obeta vsaj začetek sanacije jaškov. V jaških zaprtega rudnika so posmrtni ostanke ljudi, ki so bili umorjeni po koncu druge svetovne vojne. Odkar so delavci Rudnika Trbovlje - Hrastnik pred petimi leti prebili pregrado v rovu svete Barbare in odkrili trupla, so doslej izkopali 800 okostij in jih forenzično pregledali. Posmrtni ostanke zdaj ležijo v plastičnih zabojčkih v kostnici. Iz jaška pa je treba iznesti še preostale žrtve. Teh je po oceni zgodovinarja, predsednika vladne komisije za reševanje vprašanj prikritih grobišč Jožeta Dežmana verjetno več kot 2000. Za urejanje vojnih grobišč v Sloveniji je v letošnjem proračunu po podatkih ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti zagotovljenih okoli 500.000 evrov, od tega je 160.000 evrov namenjenih za postavitev spomenika vsem žrtvam vojn ter za sanacijo

rudnika v Hudi Jami. Sanacija bo potekala v skladu z odločbo rudarske inšpekcije iz junija 2010 in ponovnega rudarskega inšpekcijskega nadzora v aprilu 2012. Kot je za STA pojasnil Dežman, bodo en jašek v rovu rekonstruirali, drugega pa zasipali. Generalna direktorica direktorata za invalide, vojne

tako pravice mrtvih kot njihovih sorodnikov. Sam meni celo, da bi morali svojci žrtev v Hudi Jami slediti svojcem katinskih žrtev, ki so se zaradi neodzivanja ruskih oblasti morali obrniti na evropska sodišča. Ob tem je spomnil, da si je komisija, ki jo vodi, ves čas prizadevala, da bi vlada

veterane in žrtve vojnega nasilja ministrstva za delo Dragica Bac je ob tem za STA pojasnila, da pripravljajo že drugi razpis za izvajalca del, tako bi se v tem letu dela lahko začela. To je pomembno tudi zato, ker se leseno oporje v prvem jašku lahko zruši, je dejala Bačeva. Ob tem pa je priznala, da bo za dokončno ureditev jaška sv. Barbare letos zmanjkalo okoli 50.000 evrov. Dežman sicer opozarja, da je še skrajni čas za dostojen pokop vseh žrtev, in ocenjuje, da so v tem primeru kršene

odobrila izkop vseh posmrtnih ostankov, da bi zanje uredili pokopališče izven rova in da bi rov sv. Barbare razglasili za kulturni spomenik ter v njem uredili muzej za obiskovalce. "Vendar pa se del varuhov nepremične dediščine na vse kriplje brani tega, da bi razglasili rov sv. Barbare za kulturni spomenik", je za STA še zatrdil Dežman. Peto obletnico odkritja množičnega grobišča v rovu sv. Barbare v Hudi Jami bodo obeležili z različnimi spominskimi dogodki.

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (16)

HIPERTIROZA IN NATUROPATSKI PRISTOP

Kako se nam kaže oseba s hipertirozo? Fizično je živčna, nestrpna, nenehno v gibanju, nima miru, dela več stvari istočasno, ji je nenehno vroče, lahko se ji tresejo roke, srce ji močno razbija, ima izredno suho kožo, oči jo pečejo, ker so suhe in tudi vizualno so nekako izbuljene, je ves čas lačna, a se kljub temu ne zredi, lahko ima tudi diarejo in še bi lahko naštevali. Diagnozo hipertirozo zdravnik postavi navadno na podlagi odvzema krvi in njene laboratorijske analize. Obstaja pa veliko ljudi z vsaj enim od naštetih simptomov, ki ga sicer moti, nima pa postavljene diagnoze, saj stanje dejansko še ni hipertiroza, težave pa vseeno občuti. V takem primeru je treba poiskati krivca za to stanje – navadno so to prav jetra. Le-ta odigravajo v našem telesu zelo pomembno vlogo, zato jih je vredno energetsko dobro napajati. Primer: imamo gospoda, ki veliko dela, ima polno obveznosti, lahko opravlja tudi več služb istočasno, je hiperaktiven in zanemarljivo potrebo po počitku. Dela tudi po 12 ur dnevno, ne da bi si privoščil malo dopusta, pokriva odgovorno mesto, zato je delo toliko bolj stresno. S takim tempom vztraja nekaj let, telo pa mu v tem času nenehno naka-

zuje, govori, mu daje signale, da je treba nekaj urediti. Naj navedem še nekaj primerov, kako se naša jetra oglašajo in nam nakazujejo, da energija skozi ta organ ne teče: gospoda boli križ, oči ga pečejo, ima pogoste hemoroide itd. Taka oseba se vseeno ne ustavi, zato jo v to prisili bolezen. Kako? Če bo gospod nenadoma doživel hud stres, npr. smrt v družini, bo ščitnica iztirila, začela prehitro delovati, in to zaradi pritiska jeter, kjer se je energija ustavljala. Jetra so sicer nakažovala na ta defekt, vendar jim nihče ni prisluhnul. Ko ščitnica iztiri in simptomi postanejo bolezen, je to samo pika na i. In kaj bi moral gospodar storiti? Vsekakor krepiti

jetra ves čas stresnega ritma življenja, urediti prehrano in spremeniti nezno stil življenja. Uslužbenec lahko zamenjamo, če koga danes ni, jutri pride nov delavec, ki ga bo tako ali drugače nadomestil, naše telo pa je enkratno in nezamenljivo, vredno mu je prisluhniti! Predavanje: v četrtek, 6. marca 2014, ob 19. uri na Srednji tehnični šoli v Kopru, na Šmartinski cesti, bo predavanje dr. Alessandra Averne, doktorja funkcionalne medicine in koordinatorja mednarodne študijske skupine funkcionalne medicine, ki nam bo podrobno predstavil mineralogram-test las in delil z nami svoje dragoceno znanje in izkušnje. Vstopnina je 5 evrov. Toplo vabljeni!

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljč, e-mail palj@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publitar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publitarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo

zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo

za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 4. marca, ob 14. uri.

Vse mineva ...

Postelja in skupna jedilnica

Sprememb ljudje nimamo radi. Vsaj velikih sprememb ne. Ko ves dan ležimo na kavču, telefon molči in nihče ne trka na naša vrata, nam sicer postane dolgčas. Zaželimo si dogajanja. Vsaka večja sprememba pomeni strah in negotovost. Pravijo, da čisto vsi, ljudje, živijo in materija, težimo po tem, da bi vse ostalo tako, kot je. Zakon fizike. Iskanje varnosti, želja po gotovosti, pa čeprav vse na tem svetu teče in se spreminja. Panta rei. Vse teče. In sredi tega večnega spreminjanja živimo in delamo tako, kot bi bilo vse večno. Načrtujemo, sanjamo, delamo, kot bi leta ne minevala, tudi hiše gradimo tako, kot bi nameravali živeti na stotine let. Vendar čas hiti, mineva, polzi ... naši lasje sivijo in telo ni več tako, kot je bilo. Tega se morda pri sebi še najmanj zavedamo, tesno pa nam je, ko opazujemo, kako nas počasi, drug za drugim, zapuščajo znanci in prijatelji. Predvsem tisti, ki so, ki obstajajo, ki kujejo in polnijo naš vsakdan, odkar smo bili otroci, pravzaprav od nekdaj. Tisti, ki smo jih srečevali na delu, o katerih smo slišali vsak dan v medijih ali so bili enostavno del našega življenja. Na tak ali drugačen način. Taki ljudje postanejo nekakša stalnica. So v tem trenutku in je čisto samoumevno, da so bili tudi v preteklosti in da bodo tudi v prihodnosti. Pa vendar ... panta rei. Vse teče in vse se počasi izteka.

V mislih imam znanca. Vedno je bil vodilni, leader, rad je imel povsod glavno besedo. Ponosen, odločen, zagnan, celo trmasto zaverovan vase, na delu strog, v življenju predan politiki in novinarstvu. Nekaj časa mi je bil šef, skopih besed, tako glede graje kot pohvale. Smejal se je redkokdaj, vsaj v službi. Moje delo je znal ceniti in zato sem mu bila hvaležna. V življenju je dosegel vse, vodilno mesto v podjetju in v družbi, dobro plačo, lep dom, številne oboževalke, potovanja. Vse, kar si človek zaželi. In on je vsekakor živel polno. In s ponosom. Nekaj se je zalomilo že pred leti, vem. Začela so mu nagajati kolena. Prav v tistem času me je slučajno obiskal na domu. Spominjam se, da ni mogel vstati z našega nekoliko nerodnega, starega kavča. Šefu, ki mi je v vseh tistih letih, ko sem delala zanj, poklonil le nekaj pohvalnih besed, sem hotela priskočiti na pomoč. Pa me je jezno zavrnil. Pusti me, pojdi v drugo sobo, pusti me pri miru, naj vstanem. In ne glej, prosim, mi je dejal, da nisem vedela, ali je bil obup ali jeza. Preponosen je bil, da bi dovolil mladi praktikancki, da mu pomaga. Njemu, ki mi je bil šef. Meni in drugim. Že tedaj mi je bilo težko zanj. Skušala sem dojeti, kaj doživlja, in bilo mi je tesno. Um, ki nima kaj zavidati tridesetletniku, je ostal ujet v postaranem telesu. In telo ga ni več hotelo ubogati. Najprej kolena, nato še vse ostalo. Osemdeset let ni malo. Niti za

človeka, ki še vedno redno uporablja računalnik, piše in ostaja v stiku s številnimi prijatelji naokrog po Sloveniji in zamejstvu. Osemdeset let ni malo, niti za tiste, ki hoče trmasto živeti kot mladenič. Delati, ustvarjati, biti bogat, imeti rad ženske in zabave. Telo pa vsega tega ne zmore več. Vse skupaj se je potem zlomilo zaradi hude bolezni mlajše partnerice. Včasih je dovolj trenutek, da se vse obrne na glavo. In včasih ni več poti nazaj, predvsem, ko imaš osemdeset let in si sam, kljub otrokom. Otroci si namreč želijo živeti svoje življenje. In se jim mudi, preveč, da bi zapravljali čas s telesom osemdesetletnika in z njegovimi tegobami. Ko so mi povedali, da so znanca enostavno odpeljali v najbližji in najbolj povprečen dom za ostarele, sem začutila kepo v grlu. Ali je res nujno, da se življenje tako konča. Kaj je občutil, ko so zmetali njegove stvari v kovček in ko so ga posedli v avto? In ko so začeli hišo, ki mu je bila dom? Povedali so mi, da se je upiral. A ko nisi sposoben, da skrbiš sam zase, ko nimaš več voznškega dovoljenja in še hoditi ne moreš, je vsak upor zaman. Pa četudi imaš še vedno na tisoče idej, načrtov, želja. Um umira, ujet v telo, ki enostavno ne zmore več. In ni niti ena stvar, ki bi bil voljan pomagati. Vsak namreč hoče živeti svoje življenje. Čim dlje od bolezni in čim dlje od smrti. Mene je vse to prizadelo. Žalost, sočutje, jeza, odpor in predvsem strah. Da, začutila sem predvsem žalost in

strah. Pred življenjem, ki se izteka. Za nas vse. Ker smo ob tem iztekanju vsi, čisto vsi, prekleto sami. In prekleto enaki. In neboljani.

Težko mi je, ko razmišljam, kako mu je. Tam v domu, kjer ima samo posteljo in prostor za skupno mizo. Nič drugega. Nobenega računalnika, nobene balkona, nobene telefona, nobene kamina, ki bi ogrel razbolelo dušo. Nobenega upanja. Lično kamnito hišo so prevzeli otroci, njegovi in njeni. Ne vemo, kaj bodo z njo, najverjetneje jo bodo prodali. Otroci nikoli ne razumemo tega, kar so starši cenili. Tudi sama sem taka. Vsi živimo v svojem svetu, in ko se pehamo za svojimi željami in za svojim življenjem, znamo biti presneto kruti. Ni nam mar za vse to, kar enostavno pohodimo. Da

najdemo pot, da gremo naprej. Kajti življenje je kratko, življenje polzi.

Znanca imam stalno v mislih. Njegovo življenjsko delo in njegovo zagnanost. Vedno je hotel imeti glavno besedo ... Še vedno vidim njegove prodorne, modre oči. Inteligentne. Polne zanosa, polne ponosa, ki so ga enostavno poteptali, ko so mu vzeli vse, preteklost in prihodnost in mu zagotovili posteljo in prostor pri skup-

ni mizi. V čakalnici, iz katere ni več poti domov.

Tam, v tisti sobici, kjer bodo vsa jutra enaka in vsi dnevi brez ciljev, bo samo številka. Ena izmed števil, žalostne izštevance, katere se vsi bojimo, pa čeprav najraje nikoli ne pomislimo nanjo. In ob kateri smo čisto vsi enaki. Vodilni in podrejeni, revni in bogati, zmagovalci in poraženci. Ko začutiš to izštevanko, se ti naredi kepa v grlu, in četudi bi rad jokal in vpil, ne moreš.

Več, da ni več izhoda, več, da je samo še ena postaja, zadnja. In sploh ne vem, ali človek tedaj lahko še upa, lahko še sanja. Tam, v tisti čakalnici, kjer imaš samo posteljo in prostor za skupno mizo. In nimaš več nobene pravice do življenja. Niti do svojega življenja.

Suzi Pertot

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

180

Če sem se že pred slabima dvema mesecema, ko se je nesrečna bosanska voznica zaletela v moj parkirani avto na Travniku, spraševal, kaj sploh počnem tukaj, pa sem se kasneje, ko sem čakal na popravilo, še večkrat spraševal isto. Gospa iz Bosne živi v Gorici, imela je slovenski avto in je za našo evropsko birokracijo to pomenilo, da gre za mednarodno prometno nesrečo, dokumente so torej urejali v Milanu in v delavnici, kjer sta mi slovenska avtočarja Dominik in Joško popravljala avto. Od njiju sem izvedel, da imam srečo, ker se je vse skupaj končalo v dveh mesecih, birokracija, da je obupna, sta bi dodala, kot sta mi tudi prijazno povedala, da se avto splača popraviti, čeprav mi je prodajalec avtomobilov ponudil odkup karamboliranega avta in mi ponujal drugega. Ker sta avtočarja doma iz podobnih družin, v kakršni sem bil sam rojen, sta mi prijazno povedala, naj ne nasedem trgovcu, saj bom pri zamenjavi gotovo ob več tisoč evrov, pa še to sta dodala, da mi bosta tako popravila avto, da bo kot nov. Po naravi sem tak, da zaupam ljudem, s katerimi me družijo skupno poreklo skromnega, da ne rečem revnega otroštva. In sem se odločil za popravilo. Čisto po Kosmačevu sem bil tudi srečen, da je slovenska zavarovalnica plačala popravilo mojega avta. Da pa vse ne bi šlo gladko, je poskrbela globalizacija, o kateri nekateri še danes zmotno pravijo, da se nas ne tiče. Še kako se nas, še kako!

Avtočarja sta mi avto obljubila za minuli konec tedna, šel sem ga torej iskat, bil je pripravljen, a sta mi istočasno tudi povedala, da ga bom moral še enkrat pripeljati, ker da zadnji odbijač še ni prišel. "Ma kako, saj je vendar Lancia, italijanski avto, bodo da kje našli kos za popravilo, ne!" sem vzklilnil.

In je Dominik globoko vdihnil: "Če bi ti vedel... Nekaj so obljubljali, da so odbijač našli v Siracusi, a bomo videli, ni ga še, obljubili so, da ga bodo poslali". Joško je stal zraven in Dominikove besede je podkreplil s svojim: "Nič ni več tako, kot je nekoč bilo. Včasih si dobil rezervni del takoj, še posebno rezervne dele italijanskih avtov. Vse se je spremenilo. Ni več tako, da dobiš kos takoj, to imenujemo globalizacija!" In sem šel.

Isti dan sem poslušal nekoga, ki mi je dajal nasvete, da bi moral najeti drugo vozilo, ker bi mi ga plačala zavarovalnica. Ko sem mu odvrnil, da nima smisla izkoriščati zavarovalnic, me je z nasmehom na ustnicah pogledal: "Ti pa res nisi za ta svet, ma kaj misliš, da ti bo kdo dal nagrado, če boš pošten. Še posebej zavarovalnice, dej, no, dej! To so združbe, ki nas odirajo, ti pa nisi vzel avta v najem, da bi zavarovalnici prihranil denar! Ti zares nisi s tega sveta. Ne znaš!"

Nič nisem rekel, ker nisem imel kaj reči, bolelo pa me je le, da se na daleč vidi, kako ne znam skrbeti zase.

"Vsak zase kot prase!" je včasih rekel moj oče, ko se je hotel izogniti oceni kakega sebičnega, s katerim je imel opravka. Avtočar Joško mi je kasneje povedal, da "vsi skušajo samo izmoliti zavarovalnice, zato je tudi tako, da nikoli ne veš, kako se bo končalo, ko imaš avtomobilsko nesrečo".

Ko mi je Joško prevzel karamboliran avto, bil je v nevoznem stanju, do avtočarja mi ga je zapeljal premeten slovenski lastnik avtovele, drobnih in neiskrenih oči, sem ga moral seveda izprazniti. V

prtljažniku sem imel vse mogoče, kot to imamo vsi, ki veliko živimo v avtu, in sem Jožkotu hvalen, ker ni stal zraven mene, ko sem kramarijo vlekli iz prtljažnika, in se tako ni naslajal ob pogledu na vso tisto revščino, ki je dovolj zgovorna že sama po sebi, ker ti je že ob pogledu nanjo jasno, s kom imaš opravka, umaknil se je na stran in prižgal cigareto ter gledal proti rodni Vipavski dolini.

Iz prtljažnika sem potegnil čevlje, vetrovko, dežnike, vse mogoče stvari, tudi torbo s knjigami in sem pogledal vanjo in videl, da imam v nji tri svoje. Brez pomisleka sem jih vzel in jih dal Jožkotu, rekoč: "Če boš imel kaj časa, poglej, nekaj najinega sveta je notri!"

Iskreno vesel je Joško knjige vzel in se mi zahvalil: "Vedel sem, da pišeš, a sem vesel, zelo vesel, več, da bom pogledal!"

In je še kako pogledal, saj sem naslednji dan, ko sem se vrnil še po očala in druge zadeve v karamboliran avto, je prišel z njim k mojemu nesrečnemu avtu tudi Dominik in mi povedal, da je v sorodstvu z Davorinom, ki mi je prispeval risbe za prvo zbirko poezij Soba 150.

"Si torej videl njegove risbe?" sem vprašal, a odgovoril mi je Joško, ki je povedal, da Dominik tudi odlično slika.

Poslovil sem se z obljubo, da bom doma poiskal še kak izvod svoje prve pesniške zbirke, da jo prinesem Dominiku. Tudi zaradi prijatelja Davorina, saj vem, kako je navezan na rodni Vrh, kjer Dominik živi.

Knjige. Knjige, brez katerih ne morem in še marsikdo ne. Ko sem Jožkoto vprašal, če kaj bere, je rekel, da bere, ne veliko, ker je tudi lovec, a da bere. Predvsem pa dela: "Se mi zdi, da živimo zato, da delamo, in ne obratno, Jurij! Kam to vodi?"

In sva se zagovorila s pogledom obrnjena proti Čavnu, iskreno sem mu priznal, da je ena, ne ena, saj jih je več, napaka mojega življenja dejstvo, da nisem postal tudi sam lovec. Postrani me je pogledal in ni rekel nič, sem mu pa napovedal, da bo moj brat Marjan poskrbel, da bo moj sin lovec. Ni vprašal, zakaj, in jaz nisem odgovoril.

Pa da ne bi kdo mislil, da se mi toži po streljanju divjadi! A odgovor, ki sem ga prejel pred leti, ko sem iskal svojega brata v nedeljo zjutraj na njegovem domu, da kako to, da ne vem, kje je Marjan: "Na lov vendar!", mi je povedal vse o lastni zmoti, ki me je zavedla, da nisem postal tudi sam lovec. In še veliko bi lahko o zeleni bratovščini povedal... Ko sem šel končno le iskat svojo delto, sta me pričakala Dominik in Joško, oba sta bila vesela svojega imenitnega dela, zares je avto bil kot nov, svetil se je še bolj kot tisti dan, ko sem ga kupil.

Že sem sedel v avto in hotel odpeljati, ko se je približal Joško in iz prsnega žepa svoje delovne obleke potegnil moje črno, dragoceno pero: "Našel sem ga pod tvojim sedežem, ko sem avto očistil, in zato, ker vem, kaj ti peresa pomenijo, ti ga z veseljem vračam, bral sem namreč tvojo knjigo O kruhu in naših stvareh".

Preden sem odpeljal, je prišel Dominik in dejal: "Ne boš verjel, a odbijač so končno le našli, poslali so ga nam s severa Nemčije..."

Ja, globalizacija. Nič ni več tako, kot je bilo. Zahvalil sem se in odpeljal, na zadnjem sedežu le-karniško čiste delte je že bila nova knjiga, ki jo berem sedaj. Vsaj nekaj je, kar pri meni ostaja stalnica.

Športni čudež naših košarkarjev

Jadran v boju za B ligo

Ta članek bi morali napisati prejšnji teden, saj je Jadran Franco tokrat izgubil, pa nič ne de. Do sobotnega poraza na gostovanju v Emilii Romagni so, od začetka leta 2014, Jadranovi košarkarji nanizali osem zaporednih zmag, s tem da so ugnali tudi doslej najnevarnejša konku-

Baticha. Tako kakovostnega in svežega branilskega para nima nihče v ligi. Zlasti Ban vleče v odločilnih trenutkih zmagovalne poteze z navidezno lahkoto in je priznan igralec številka ena, medtem ko je Batich letos morda malce manj stanovit v učinku. Ekipa razpolaga s tremi dvome-

Ključni mož po celem igrišču je krilni košarkar Saša Malalan, ki ne izstopa v poglavjih, ki jih beležimo v statistiki, je pa mojster tako imenovanega nevidnega dela. Z dolgimi rokami in urnimi nogami prednjači v obrambi, ukradenih žogah in skokih v napadu, njegov prispevek pa je naravnost ogromen. Poleg tega je zanesljiv tudi v protinapadih in prostih metih. Malo manj prostora ima kapetan Christian Slavec, ki pa je bil v več priložitostih odločen za bogatim košarkarskim znanjem, metom iz razdalje in predvsem pokroviteljskim odnosom, po katerem je eden od duhovnih vodij. Vse bolj koristna pa sta tudi najmlajša v ekipi, play-makerja Matija Batich in Martin Ridolfi, ki sta moža za spremembo ritma in pridobivata med

renta za napredovanje, Mestre in San Vendemiano. Prvenstva pravzaprav niso začeli najbolje, jeseni so bili dokaj nestanovitni ali vsaj nihajoči v storilnosti, pet krogov pred koncem rednega dela državne C divizije pa so prvi na lestvici in imajo konkretne možnosti, da se do poslednje minute potegujejo za to vodilno mesto, ki edino neposredno vodi v višjo ligo. Moštva, uvrščena od drugega do devetega mesta, pa se bodo, kot znano, borila v play-offu za še en dodaten prestop v državno B ligo.

Nastopi Jadrana nudijo kar nekaj zanimivih iztočnic za malce bolj dovršeno tehnično analizo. Ekipa ima dva izstopajoča zunanja igralca, Boruta Bana in Daniela

traši, med katerimi je veteran Peter Franco res nenadomestljiva figura. Pri skoraj 37 letih igra v velikem slogu, v obrambi zapira vse luknje in krije na papirju močnejše nasprotnike, v napadu pa je determinanten, ker z natančnostjo v metu za tri točke odpira veliko prostora bolj dinamičnim soigralcem za prodore. Ob obisku Jadranskih tekem poznavalec opazi, da kričeče primanjkuje igra pod košema v napadu, torej s hrbtom proti obroču. Ta segment preprosto ni v strunah Franca, De Petrisa in Marušića, kvečjemu se za igro v poziciji centra odločajo branilci. Za zdaj Jadran te hibe k sreči ne plačuje, morda bi jo v večji meri na drugoligaški ravni.

starejšimi soigralci in pri trenerju čedalje večji ugled. In še nekaj besed o še vedno mladem trenerju Muri, ki dozoreva skupaj s svojimi varovanci, ekipo pripravljajo temeljito (tako fizično kot taktično), s klopi pa peterko vodi učinkovito.

Pot je, kot vemo, še zelo dolga in strma, vendar jadrancov so na dobri poti, da uspejo. Ne smemo obenem pozabiti, da je bil celo sam vpis združene postave v prvenstvo poleti močno pod vprašajem zaradi pomanjkanja sredstev. Kakorkoli bi se končalo, naši košarkarji uresničujejo torej v vsakem primeru športni čudež. Dajmo jih podpreti v odločilnih srečanjih!

HC

Občni zbor Škofijske karitas Koper v Vipavi

Dobrodošli vsi, ki pomoč potrebujete, in hvala vsem, ki pomagате

V soboto, 1. marca, smo občni zbor začeli s sveto mašo v župnijski cerkvi sv. Štefana v Vipavi, ki jo je, ob somaševanju duhovnikov, daroval upokojeni koprski škof in predsednik Slovenske karitas Metod Pirih. Potem se je 130 udeležencev preselilo v Škofijsko gimnazijo. V statutar-nem delu je ravnatelj Matej Kobal predstavil delo Karitas v koprski škofiji v letu 2013, sledil je pregled finančnega poslovanja, ki ga je pred tem že pregledal in potrdil nad-zorni odbor, ter glavne značilnosti vseh treh Območnih in petih dekanjskih karitas. Milena Brumat je predstavila delo Zavoda karitas Samarijan. Poleg poročil je bil sprejet tudi program dela za leto 2014. V popoldanskem delu je bilo predavanje p. Branka Cestnika o temi Papeževi čevlji ali kam koraka Cerkev pod papežem Frančiškom.

V Koprski škofiji je Karitas organizirana v 166 župnijah. Žup-nijske karitas (ŽK) se združujejo v tri Območne (OK) in pet dekanjskih Karitas (DK). Imamo 13 Centrov karitas, v katerih sodelavci nudijo ljudem osnovne informacije in konkretno po-moč, ter 4 domove, v katerih se izvajajo specifični programi.

Večina dela sloni na prostovol-jcih: 1.158 stalnih in 1.256 občasnih prostovoljcev je v letu 2013 opravilo 96.860 ur prostovoljnega dela. Če bi te ure pre-

- skupna teža zbrane in razdelje-ne hrane znaša 407.242 kg/l, pri tem glavno predstavlja hrana iz intervencijskih zalog v korist najbolj ogroženih oseb v EU.

računali po normativih, ki jih določa Zakon o prostovoljstvu, bi dobili znesek 952.896 evrov. **Materialna pomoč družinam in posameznikom** se je izvajala preko ŽK, MŽK, DK, OK, glavni-na pa v Centrih karitas, kjer so podatki naslednji:

- pomoč v hrani je prejelo 3.058 družin in 1.067 posameznikov,
- pripravljenih je bilo 22.532 paketov,
- oblačila, obutev, pohištvo in druge osebne predmete je pre-jelo 4.117 družin in posamezni-kov.

Vrednost hrane in hi-gienskega materiala, preračunana na pov-prečne maloprodajne cene, znaša 521.270 evrov. **Finančna pomoč** pri plačilu računov družinam in posameznikom je na vseh nivojih znašala 95.540 evrov.

Pomoč otrokom:

- Šolske potrebščine je prejelo 985 družin za 1.994 šolarjev,
- Delo z družinami, ki imajo otroke v posvojitvi na razdaljo,

se je iz ŠK preselilo na raven OK, DK, ŽK, je 123 otrok, kar pred-stavlja skupaj 36.900 evrov letne pomoči.

- Finančna pomoč otrokom na vseh nivojih znaša 121.484 evrov.

Ob konkretni pomoči družinam in posameznikom je vedno prisoten pogovor z načrtom pomoči in spremljanjem; poleg tega je bilo za-beleženih še 6.363 laičnih svetovanj.

Pomoč ostarelim, bolnim, osamljenim je najbolj prisot-na v župnijskih Karitas: pred prazniki je bilo 7.769 obiskov

nijah se je udeležilo 3.328 starejših, romanj pa 607 starejših in inval-idov.

Specifični programi Ško-fijske karitas:

- Počitniški programi so bili v Portorožu in Soči. Udeležilo se jih je 8 družin, 25 starejših in 54

otrok. V Domu karitas v Soči je bilo 1223 nočitev.

- Popoldan na Cesti je deloval na osmih lokacijah: udeležilo se ga je 158 otrok in 108 prostovol-jcev. V okviru tega je potekala tudi Šola za starše in svetovanje. - V Bertokih se je izvajal pro-gram Pomoč brezdomcem. Za-beležili so redne ali občasne obis-ke 86 različnih oseb, bilo je 2244 obiskov.

Programi Zavoda karitas Sama-rijan:

- Materinski dom v Solkanu in na Cesti sta nudila zavetje 28 ženskam in 32 otrokom. Skup-no število nočitev je bilo 8.640.

jah in je vključevalo 409 oseb vseh generacij.

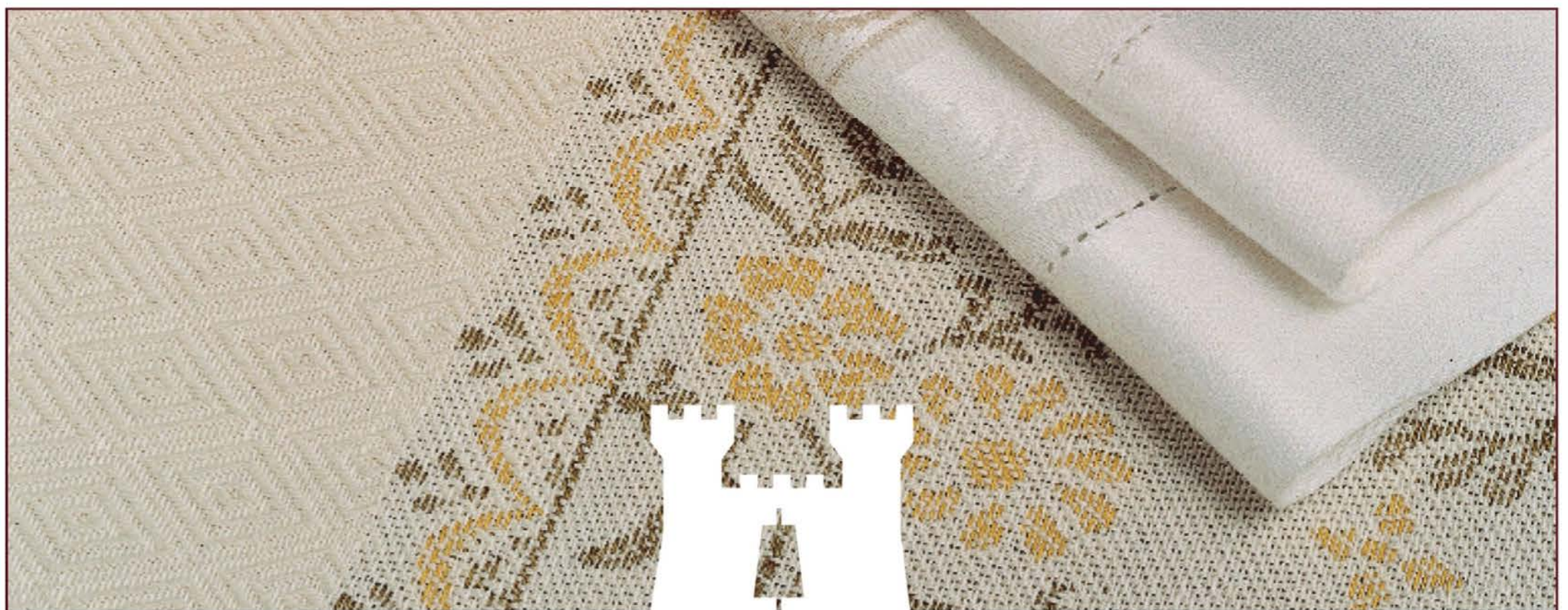
- Vrtnica, socialna rehabilitacija oseb s težavami zaradi zasvoje-nosti z alkoholom, se je izvajala v Bertokih in stanovanjski skup-nosti Truške s 64 uporabniki. Skupno število nočitev je bilo 3.108.

Akcije in projekti: Umetniki za karitas, Posvojitev na razdaljo, Zaupanje, Dar za stisko, Namen-ska pomoč, Pomagam pomagati, Pomagajmo preživeti, Da bo korak v šolo vesel, Manjša sveža za sočloveka sreča, Klic dobrote, Postne akcije (40 dni brez alko-hola, Ne pozabimo - Streha nad glavo, Plamen upanja).

Viri financiranja: prostovoljno delo, darovi skupin in posamez-nikov, nabirke po župnijah, pri-spevki lokalnih skupnosti, Mi-nistrstvo za delo, družino in so-cialne zadeve, Fundacija invalid-skih in humanitarnih organiza-cij, Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja (hrana EU), ra-zlične akcije na na-cionalni in lokalni ravni.

Programi v l. 2014 bodo enaki kot v pre-tteklosti, s tem da bo potrebno več pozor-nosti nameniti sveto-vanju in spremljanju ljudi v stiski in zbi-ranju sredstev za po-moč. Sledili bomo Strateškemu načrtu Slovenske karitas za obdobje 2014 - 2018, ki pravi: **Karitas je: Ljubeča skrb Cerkve za ljudi v stiski. Glas rev-nih v družbi. V službi človeko-vega dostojanstva.**

Jozica Ličen

CARNICA ARTE TESSILE
IMBELLINUM

za ljubitelje lepih stvari

33029 villa santina / ud / ul. nazionale 14

tel. št. +39 (0)433 74129

faks +39 (0)433 747529